

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל')

למוד יומי

ב'בלי ירושלמי תוספתא
בעריכה מפאת מוקדת ומפסקת

פרשת שמיני ב' תשע"ח

לוח שעורי למוזים לאנשי שלומנו "חסידי ברסלב" תלמידי "היכל הקדש"

שבוע פרשת

שב"ק	ו	ה	ד	ג	ב	א	
							חמש ורשי עם
							התרגום
							תנ"ך
							משניות
							בבלי
							ירושלמי
							תוספתא
							מדרש רבה
							מדרש תנחומא
							רמב"ם
							טור
							שלחן ערוך
							זהר
							תקוני זהר
							לקוטי מוהר"ן
							לקוטי הלכות

רבנו ז"ל אמר: מעט גם כן טוב, על כן ראה ללמד מכל שעור מעט

או הרבה כפי הפנאי.

הוריות. פרק שני – הורה כהן משיח דף ח עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
רש"י

כשנת והנפש אשר תקשה ביד רמה – בעבודה וזה משמעו קריא, דתנא בספרי, רבי שמעון אומר: בעבודה וזה הכתוב מדרב, שאמר "כי דבר ה' בזה" – שבוה על דיבור ראשון שאמר בו "אנכי ה' אלוהיך" וזה יורה לך אלהים אחרים על פני. מה עבודה וזה שחיובין על זיונו ברת – ודכא כתבי: "חברת הברית", א"כ פ"ו. אשכחן יחיד ונשיא ומשח

בין בעבודה וזה וכן בשאר מצות – דכתבי: "ואם נפש", וכתיב: "תורה אחת יהיה לכם ותנפש בכל עתה ביד רמה", דחיד נשיא ומשח אלא וצ"ל נפש אחת. צבור מנלן לימור עליון מן התחתון – דכתיבי בפרישה למעלה: "וכי תשגרו" דייני צבור, ולימור מתחתון מיואם נפש, מה לחלן דבר שחיובין על זיונו ברת ועל שנתו תחתא. בין בעבודה וזה בין בשאר מצות. דגב חידד הקושטא על התורה כולה דרבינו מרז"ק. אף צבור אין חיובי אלא כדבר שחיובין על זיונו ברת ועל שנתו תחתא. בין בעבודה וזה בין בשאר מצות. דבסיף – ממוזי, דכתיב ע"ד הנהגה. יכול נחלוק בשנוע בקדושתיהם – דכי והכי תולקו צבור מיוחדים, דקרבין צבור בעבודה וזה לא דמי לשום קרבן יחיד. וזה בני נחלוק בקדושתיהם. ולחידד תרומותי עששו שנוגין דע"ד תנחתא. דלא לחידד זמני לטעול לשום קרבן, וזה לא לצבור ולא לחידד. תלמוד לומר תורה אחת – לע"ד תנחתא ושנוע כתיבי דמו, ומייתיב כל חד וחד שעריה כחידד. מאי נייתי – אנשי ע"ד תנחתא רביס, דבסיף, נייתי פ"ו צבור בשאר מצות הוא דיימי – ולא דמי לחלוק. וזה שכן דבענין כלוק בין אף בע"ד תנחתא וזה לא אין צבור נעשין ע"ד תנחתא כלל. חידד בני הייט קיימי – ולא דמי חלוק. איצטריי – "תורה אחת", דסלקא דעתך וכו'. אינו נייך – לחלוק בקרבן. ואין לו תקנה – לע"ד תנחתא בשנוע, דאי אפשר לחלוק. קא שמעתי פ"ו – "תורה אחת" דיימי כל חד ועליו. ולא תקשו את כל המצות שהיא אחת מצות ששוקלה נגדן כל המצות היו אומר זו עבודה וזה – שכל המורה בה ככופר בכל התורה כולה. כתיב [את] כל אשר עשה' אליכם ביד פשה – דמשמע שבעה על יד משה, התיב: "אשר דבר ה' –" דמשמע שהיא בדיבורו מפי הקדוש ברוך הוא, לכוונת שמעתי ישראל מפי כשדבר עם משה. איך היא מצות שהיא ברבוי כל הקדוש ברוך הוא וזהו על יד משה חיי אומר זו עבודה וזה "דאנכי" ורלא יהיה לך" מפי הגבורה שמעוים. דחידד שמעתי בדברו של הקדוש ברוך הוא, וצ"ל על השתדחה בכמה פרשות שבתורה, וזהו על תשתדחה לאל אחר, דלא שמענו אלא מפי משה. למן

והיון שאין – משיח מביא אשם תלוי. דכתיב באשם תלוי: "וכפר הכהן על שנתו אשר שגג הוא לא ידע" – מי חטאתו בשגגה. יצא משה. ולרבי היכי מצוי אמר "יצא משיח" והא לרבי חטאו בעבודה וזה בשגגה הוא? דהא תנא לעיל משיח בעבודה וזה, רבי אומר: בשגגה משטה אלא רבי רבי סבר דרבי מתוך קרא לטעמיה: מי שכל חטאו בשגגה, יצא משיח שאין כל בעבודה בשגגה, דבעבודתו וזה

בלבד הוא דחטאו בשגגה. אבל בשאר מצות – אין חטאו בשגגה בלבד, אלא בהעלם דבר עם שגגה מעשה. ויבגן – סברי: יצא משיח שאין חטאו בשגגה אלא בעבודה וזה ולא בשאר מצות. אלא העלם דבר עם שגגה מעשה. ולרבי: הכל משיח אין מביא אשם תלוי, וכל שכן צבור דהוה חיובין על שנתו תלוי, והעלם דבר כתוב בהו כהריא. **משנתא** בית דין חיובין – דכתיב אלא על דבר שזיונו ברת ושנתו תחתא. ואם חודד דבר שחיובין אשם דראי – פטורין. דכתיב באשם אין ואם נפש אחת – וביט דין אין אדם בכלל נפש אחת. ועוד, דבאשמות אין בהן דין העלם דבר, דחיובין אשם דראי על המודד בשנוע וכן הפשה – אין מביא פ"ו אלא על העלם דבר שזיונו ברת ושנתו תחתא. אבל במקום אשם דראי – חיוב לרביא אשם דראי, לפי שהוא בכלל נפש אחת, ולכפי השה לצבור דאין מביא פ"ו במקום אשם. אבל אשם יבא, כדתנן לקמן (ט) א"א אשם דראי – גזישא המשיח היחיד חיובין, וביט דין פטורין. **נזמא** נאמר באן עליה – ובע"ד תנחתא אשם תחתא את עליה (ויקרא ד) ונאמר לתלך: "לגלות ערותה לעיני" (ויקרא ד) נשיא – נמי לא יבא שיער אלא על דבר שזיונו ברת ושנתו תחתא. כדתנן (ס"ג) על מצות שבתורה שחיובין על זיונו ועל שנתו תחתא – יחיד מביא כשבה או שעריה, ונשיא מביא שיער, ולרף "מצות" "מצות". יחיד – נמי אינו מביא אשם תלוי על דבר שזיונו ברת. דהנך כל מצות שבתורה וכו'. **אמר קרא** – בפרישה ויקרא "אם נפש" ולימור תחתון מעלין ויחיד מביא שיער. **שעריה עבודה וזה** – דכתיב כתיב יחי' תשובו ולא תקשו ולא כתיב ברת. כתיב יחי' חיובין על דבר שאין זיונו ברת – כגון מנפח הנמשך ומריבך, דבארומינן במסכת סנהדרין בפרק "ארבע מיתות" (ס"ג) בלא תעשה, ואינו ברת. **מיתות מעלין** – דנמפק יחיד נשיא ומשח מנצבור. אלא לרבנן – דנמפק להאי "עליו" לדרשא אורינא. דבארומינן בפרק קמא דיבמות ג' (ב) "ואשה אל אחרתה וגו' "עליו" מה הלמוד לומר – לפי שאמר "ומה יבא עליה" וכו'. תורה אחת יהיה לכם לעישה

הפאת מנא להו? נפקא להו מרמתינן לה רבי יוחנן על רבי ירמיה: "הורה אחת יהיה לכם לעישה בשגגה ותנפש אשר מעשה ביד רמה" וגו', והקושטא על התורה כולה לעבודה וזה, מה עבודה וזה שחיובין על זיונו ברת ועל שנתו תחתא, אף פאן שחיובין על זיונו ברת ועל שנתו תחתא. אשכחן יחיד נשיא ומשיח בין בעבודה וזה בין בשאר מצות, צבור מנלן? וליף עליון מתחתון. ורבי הא דרבי יוחנן על לוי מאי עביד ליה? מפיק ליה לכתנינא: לפי שמצינו שחלק הכתוב בין רבים ליחידים, רבים בסיף וקמאזן אבר, ויחידים בסקילה וקמאזן פלג, יכול נחלוק בקדושתיהם? תלמוד לומר: "תורה אחת יהיה" וגו'. מתיקוף לה רב חלקיקה מתהוונא: מעמא דלא חלק הכתוב, הא חלק תורה אמין נחלוק, מאי נייתי? נייתי פ"ו, צבור בשאר מצות הוא דיימי? נייתי פ"ו לעולה ושעיר להפאת, צבור בעבודה וזה הוא דיימי? נייתי שעיר, נשיא בשאר מצות הוא דיימי? נייתי שעיר, יחיד נמי היינו קרבנו? אלקמה לא אוצטריי? סלקא דעתך אמין: צבור מייתי פ"ו לעולה ושעיר להפאת, הני נייתי אופקא, פ"ו להפאת ושעיר לעולה, אי נמי צידד ויאן לו תקנה, קא משמע לן. ודכולי עלקא מיתה: פי כתיבי הני קרא – בעבודה וזה הוא דכתיבי, מאי משמע? אמר רבא, ואי תימא רבי יוחנן פ"ו לוי, ואמר לה קרי, אמר קרא: "וכי תשגו ולא תקשו את כל המצות האלה", איזו היא מצוה שהיא שקולה ככל המצות? הוי אומר: זו עבודה וזה. דבי רבי תנא, אמר קרא: "אשר דבר ה' אל משה", וכתיב: "אשר צוה ה' אליכם ביד משה", איזו היא מצוה שהיא בדיבורו של הקדוש ברוך הוא וצ"ל על יד משה? הוי אומר: זו עבודה וזה, תנא רבי שמעאל: "אנכי" ורלא יהיה לך" מפי הגבורה שמעוים. דבי רבי שמעאל תנא: "למן

הוריות. פרק שני - הורה כהן משיח דף ח עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)" רש"י

לפן היום וגו' - הב"ש משמע: את כל אשר כזה ה' אליכם ביד משה, דו עברה ורה. ומנן שזו
עברה ורה - מרחיב בדיאי 'למן היום אשר עזר זה' והלאה' שאר מצות הלאה. כלומר,
מכאן ואילך 'לדורותיכם', אזו היא מצוה שאנמרה בתחילה - הי אומר זו עברה ורה,
דרכי בתחילה עשרת הדורות 'איכבי ו'לא יהיה לך' דהיינו עברה ורה. עשי מצות נצטוו
בגמרי - דהיינו קודם מן הורה. אלמא עברה
ורה לא נאמרה תחלה. מחזורית כרשנין
מקריא - כדברי רבי יודישען פ' לוי א' כדברי רבי.
משנה אין בית דין דיינין קרבן על עשה ועל לא
תעשה שבמקדש - דהיינו טומאת מקדש וקדושו.
עשה שבמקדש - 'ישלשנו מן המתנה כל ירוע'.
אל תעשה - אל תטמא את מרחיבם, שאף על
פי שיהו רב דשודת רב ושגנתו אותה. הויאל
ואין שגנתו טמאת קבועה אלא קרבן טמאת
עלה וירד - הלכך פטור לגמרי. כדמרש
בגמרא. והאי קרני' אין חיובי על עשה ועל לא
עשה שבמקדש - ו'אק מיידי' כדברי משיח
כלל, משום דהוי פלוגתא דרבי שמעון ורבי
עקיבא, רבי עקיבא לא פטר ליה מרפ על טומאת
קרבן וקדושו, ורבי שמעון פטר ליה לגמרי,
כדמרש בגמרא בסוף פירוקי. ואין מביאין -
ידידין. אשם תלוי על עשה ועל לא תעשה
שבמקדש - דאין אשם תלוי בא אל על ספק
טמאת קבועה, כדמרש בגמרא. אבל בית דין
לא אימתינן למיתנא 'אין מביאין אשם תלוי על
עשה ועל לא תעשה שבמקדש', שדרי אין בית
דין מביאין אשם תלוי באשם במוקם פסח טמאת
קבועה. כדאמרין פירוש פירוקי: משום דבר ואין
מביא אשם תלוי, דרכיב באשם תלוי וכפר עליו
דכאן על שגנתו אשר שגנ' - מי שחטאתו
ושגנתו שגנ, באט משיח. ומגלי דאין חטאתו
ושגנתו שגנ - דרכיב 'לאשמת העם', דהיי משיח
כמוהו, דצבור צדיקין הוולע דבר על שגנת
עשה, לפיכך ורבי שמעון תלוי. הלכך כי
אינמתינן אין מביא אשם תלוי על עשה ועל לא
תעשה שבמקדש, על כן ביהדי עברתא. אבל
חיביב - בית דין על עשה ועל לא תעשה שבמקדש,
דהיי דזנתו רבתי ושגנתו טמאת קבועה, ומביאין
ידידיים אשם תלוי על עשה ועל לא תעשה
שבמקדש, משום דהיי ספק טמאת קבועה. אל תבא
על תעדה - דרכיב (ויקרא כז) 'ואל אשה תבא
טומאתה לא תקריב. פירוש מן תעדה - כלומר:
במקור לסיחה. כדי לא תהו רואה שעת
תעשיה. דרכיב 'הורחם את בני ישראל',
כדמרש בגמרא משכח בשויעות בפרק 'ידיעות
הטומאה' (יה א.) **גמרא** מאנ הני פילי -
דצבור לא מחיביב שער קרבן בעולם אלא במקום
טמאת קבועה. ויודע אשם תלוי נמי - אין חיביב
אלא על ספק טמאת קבועה. אמר רב יצחק בר
אביושי נאמר מאן ואיש - בהאט קבועה
יודע, דרכיב בפרשת אשמת ארת ממוחזת
אלא קרבן לא תעשנה ואיש. דרכיב 'הויאל את
שגנתו דמביא כבשה או שעירה, דאני בעולה
וירד. נאמר ואישו כבשה מה ואיש - דאמר
בפרשת ויקרא בהטאת יודי - הוי טמאת קבועה,
אף 'אשמו' האמור בצבור - אין מביאין אשם
קרבן ולא אי במקום טמאת קבועה. דאילו עשהו
יודי (ואל הוי בעולה וירד. נאמר 'אישם' (בא)
אשם תלוי, דרכיב באשם תלוי 'ואם נפש הי חטאת עשהו אתה כמל מצוה ה' אשר לא
תעשנה וירד ידע ואיש'. מה צבור טמאת קבועה, כלומר מה 'אשמו' האמור בצבור -
טמאת קבועה, דהיי וקדוש' טמאת יודי. אף - דאשם האמור אשם תלוי אינא
אלא על ספק טמאת קבועה, לאפקי עשה לא תעשה שבמקדש דאין אשם תלוי בא עליו,
משום דהיי טמאת עולה וירד ולא הוי טמאת קבועה (ועוד דאין אשם תלוי בא עליו).
דורתי ומפקינן מדרבי יצחק בר אבדימי, דהא דצבור טמאת קבועה. דאין פ' דין חיביבין על

עשה ועל לא תעשה שבמקדש. ואידך. דאין אשם תלוי בא עליו אלא על ספק טמאת
קבועה. דאשם תלוי אפילו יחדד אינא פ' על עשה ועל לא תעשה שבמקדש, שדרי אינא
ספק טמאת קבועה. ה' הכי קרבן עולה וירד נמי אף כתיב כי **יאשם** - דרכיב 'נפשי כחטאת
בשגנה ושעמה קול אלה' דהיינו שמיעת הקול וכו' (ואם נפש אשם תלוי וגו' - דהיינו
טומאת מקדש וקדושו. וכו' (וכתיב) 'ואם נפש אשם תלוי
לבטא בשפתים' וגו' - דהיינו בטוי שפתים,
דכחלה בקרבן עולה וירד. וכו' (וכתיב 'היה כי יאשם
לאות מאלה', מה 'כי יאשם' בעלה וירד - אף
'ואשם' דרכיב באשם תלוי דהיי במקום עולה
וירד. דהיי אשם תלוי בא, ואפילו על ספק
טמאת טמאת קבועה. ו'היי שיבה זו היא ביאה
ד'הא דרכיב 'ואשם הקול' לא תעשה ושב הבחן
מביט המנוגע לביתו, אלא הוי האי: ושב הבחן
מביטו לבית המנוגע, דהיי שיבה זו היא ביאה
לבית המנוגע. נילף ואשם ממוחזת מקדש
וקדושו - דרכיב כו' 'ואם נפש אשם תלוי וגו' הא
טמא ואשם' דהיינו טומאת מקדש וקדושו. דהוא
קרבן עולה וירד. דהטאת טמאת קבועה הוא.
דיין ואשם יפוצתו ה' - דרכיב באשם תלוי
מ'ראשמו' ר'מעות ה', לאפקי טומאת מקדש
וקדושו ולא כתב 'ואשם', ר'מעות ה' נילף
ואשם ונשיאת קון - דרכיב באשם תלוי 'אל אדם'
ואשם ונשא עוני דרכיב בעולה וירד ידע' אל
גידי ונשא עוני והוא ידע ואשם לאות מאלה.
באשם תלוי כתיב - 'ואשם' ר'מעות ה' אלא
דקרבן וכו'. ומכר והמלעל על צבור כתיב
'אחת מצל מלך ה' אשר לא תעשנה ואשם',
הלכך אמרינן: מה צבור טמאת קבועה - אף
אשם תלוי אינא בא אל על ספק טמאת קבועה.
משנה אין בית דין דיינין על שפיעת קול ועל
בני שפתים ועל טומאת מקדש וקדושו - וכל
היי חיין בקרבן עולה וירד, דכאמרין לעיל
דצבור אין מביאין אשם תלוי אלא קבועה. וכו'
הוא דלא איכיע למיתנא. דהא נתא לעיל. אין
חיביבין על עשה ועל לא תעשה שבמקדש.
ואמרין משום דבעינן צבור בהטאת קבועה,
וטומאת מקדש וקדושו וזוי בעולה וירד. וכו'
דידין על שמיעת קול ועל בטוי שפתים. דלא הוי
טמאת קבועה, דביט דין פטור. והאי דקתיב אשם
אין בית דין חיביבין על עשה ועל לא תעשה
דבעי אפלוני רבי יוסי הגלילי רבי עקיבא אין בית
דין חיביבין על שמיעת קול ועל בטוי שפתים
וטומאת מקדש וקדושו. והוא הדין למשיח.
ונשיא כיוצא בהן - דכאמרין בפרק פילה וכו'.
דרכי רבי יוסי הגלילי. טעמא דרבי יוסי הגלילי
מפרש בגמרא. רבי עקיבא אומר טמאת חיוב
בכולן - בקרבן עולה וירד. וכו' משמיעת קול -
שאין שמיעת קול חל עליו. שהדמך לא דן ולא
דנין אותו לא מעיד אלא מעידין אותו כדתיב
מבסכת סנהדרין בפרק 'פרק גודל' (יה א.) ורבי
עקיבא משיחא אל פירש במתניתין ופרש
בברייתא. כדאמרין בברייתא. תניא, רבי עקיבא
אומר: משוח פטור מכולן מקרבן עולה וירד,
ומביא על כולן פ' כדאמרין בפרק פילה וכו'.
עקיבא לא פטר ליה מרפ. **גמרא** היה כי יאשם
לאות מאלה - דאשמיעת קול ובטוי שפתים
וטומאת מקדש וקדושו קאי. וקסבר רבי יוסי
הגלילי: כי יאשם לאות' הוי משמע: כל שכל
באחת. כלומר כל שמיעת קול וכו' וטמאת ארת - מתיחביב קרבן בכולן, שאין מתיחביב באחת -
אין מתיחביב בכולן. תעשה. הויאל אינא מתיחביב באחת נתון. ודיינו בשמיעת קול
מתיחביב בכולן. דפטור מכולן - יכ' יאשם לאות' הוי משמע: כי אפטר שיהא
מתיחביב אפילו באחת נתון. אף על פי שאין מתיחביב בכולן - הוי חיובי. ונשיא נמי אל על פי
שאני חיובי בשמיעת קול - דהא חיובי בבטוי שפתים טומאת מקדש וקדושו. **אלא טעמא**
דרכי יוסי הגלילי הפתא וכו' - נאמר בשמיעת קול ובטוי שפתים טומאת מקדש וקדושו.
לא

1 לא תגיע ידו לא תשיב ידו - ממשמע: מי שבא לידו עזות ועשרות, דפנמיני עני ופנמיני
 2 עשיר, הוא ידענו קרבן עולה ויורד. וצא משיח ונשיא לדעולם עשירים הם. נשיא -
 3 שאן על יבני שום ארון אלה, ה' דודית מלך, ומלך לדעולם עשיר הוה. וכן גדול בעיני
 4 שיחא גדול מאחיו בעשרה, ולידו לדעולם עשיר. נשיא מנצטע - לרבי ירמיה ולרבי יוסי
 5 הגלילי דרבנן מנצטע, שאן ראוי להיות מלך
 6 כשהוא מצויר, כדאמרין לקמן בפרק שני וי,
 7 א: ויגמג' זה את המלך ויהי מצויר עני דיום מותו
 8 ויטב בבית החפשי' - דמשמע שנעשה חפשי
 9 ממלכותו - מהו - מי אמרין פטור מקרבן עולה
 10 ויורד כשהוא נשיא, ונכשיו כשנצטער דעבר
 11 מנשיא נשיא - ליחייב. או דלמא מאי דהוה יהו
 12 כשהוא נשיא, כלומר לתורה ונורה היה
 13 כשנצטער. ליטנא ארמית: מרדא דהוה ליה
 14 נשיא מקרבן עולה ויורד לגמרי. הדמיאל
 15 נשיא היה אפילו כשנצטער. או דלמא מיפטר
 16 פטר נשיא מקרבן עולה ויורד. ובגמ' ארמית:
 17 נשיאות - ליחייב. הדיינו משנצטער. אפר ליה -
 18 ממאי בקיעת לחוביה לאתוי קרבן כשנצטער
 19 מנמוון שלך או מממוון דגאז דידה: דהוה אמור
 20 מגוז דידה הוא דבעי לאתוי, ובין אמור
 21 דידה קבעי אחייני - אנטויל בלא פטור לגמרי
 22 מקרבן עולה ויורד. והביי קאמרי רבי ירמיה ורבי
 23 יוסי: עניא נשיא משיח פטור באן ליה עזות
 24 האי נשיא שנצטער נמי איני בא ליה עזות
 25 דגאז דידה כדקאי אפי' הלכך פטור לגמרי.
 26 רבי רבי עקיבא משיח פטור מכולם -
 27 מקרבן עולה ויורד. דכתיב: זה קרבן אחיו ובניו
 28 ביום המשח אותו עשירית האופה', הדיינו
 29 בחיובי כהן כשיח התקבל אהו לו חובה, ואן
 30 אדתיב אהו. ה' דעשירית האופה עולה ויורד, לא
 31 באו לו חובה. הלכך פטור מכולם מעולה ויורד.
 32 ואמרין לקמן דמפר לא פטר ליה רבי עקיבא,
 33 ויכאי לתרתי דעמנא דרבי עקיבא שמו
 34 דמעולה ויורד הוא דאמעט. דכתיב: זה קרבן
 35 אדחך, אבל מפר לא אמעט. אימא כי משיח
 36 עשיר - ככהן משיח. פירי' לות - הדיינו
 37 קרבן עולה ויורד. דכתיב: זה קרבן אדחך -
 38 דאן ארית עשירית האופה באה לו חובה.
 39 מילית לא עשייה - דעל שנועת קול ובטוי
 40 שפתיים וטומאת מקדש ויחייב כשבה או
 41 עשירה, או תרתי נמי. לא תרתי אלא דעת'
 42 דכתיב - גבי עשירית האופה יזכר עליו הכהן
 43 מאחת פתיים וטומאת כל הבתכפר באת',
 44 כלומר בכל אחת ואחת, אפילו כשעשירית האופה
 45 מתכפר בבול, דיטנן בעשירות וברלות ובדל'
 46 דלות. ושאי מתכפר באתח מוון - כגון משיח
 47 דרואי אן מתכפר בעשירית האופה, דכתיב וי:
 48 קרבן. אן מתכפר בבולם - דאמעט נמי דאני
 49 בקרבן עולה ויורד כלל. אלא עמיה אחו רכתיב
 50 לאחת מאלה הכי נמי ידב' רחמי' באתח -
 51 כלומר, כלא אחת ואחת מנדיב בבול, ושאי
 52 מתחייב באתח. כגון נשיא - באן מתחייב
 53 בשנועת הקול אתו חיובי בבול, כדאמר רבי יוסי
 54 הגלילי. הוא 'חוי' משנועת הקול' קתני. דקתני
 55 רבי עקיבא אומר: הנשיא חיובי בבול חוץ

משנועת הקול, דאף על גב דאן מתחייב באתח מוון - מתחייב בשאר כולן. ובתבוא
 והנאם לאחי' פאתח ברלות - בתרתי ובני יונה. א' נמי בעשירות - הדיינו שבהו או
 שעירה. אלא מרבתיה ביה רחמנא 'מאתח' יבני עשירית האופה לומר, דשאן מתחייב
 בעשירות האופה אן מתחייב בבולן כלל. הלכך פטור משיח מכולו. הוילי אן מתכפר
 בעשירות האופה, דכתיב: זה קרבן - דאן
 אחרת באה לו חובה. **משנה** כל המצות
 בשבתה שחיבין על ויהוה גרת ועל שנתן וכו'
 משיח וביה דין במביאין פ' - כדאמרין לעיל (ת'
 א: נאמר כאן 'עליה' ונאמר להלן 'גולת'
 ערותה עליה וכו', ונשיא יליף ממצות יחיד
 וזאת נפש' ולמדו חתרתן מעלין, ובעברה וכו'
 יחיד ונשיא ומשיח במצותה עשירה - דכתיב
 בפרשת 'שלא לך' בעבדו וזה 'אני נפש' ונג'
 ויכולן בכלל 'נפש אחת' וכו'. ובת דין במביאין
 פ' ושער - דכתיב: בפרשת 'שלא לך' וואמר
 לעיל (ת' א: ג: י: יליף 'מעניני', מהו חלוקת בת'
 דין אן פאן בית דין. אשם תליי היחיד והנשיא
 חיביבין בית דין ומשיח פטורין - כדאמר ריש
 פירקין דכתיב באתח אשם יזכר הבת על
 שנועת אשר שנג' - מי שחטאו ומגברת שיה
 וכו'. אשם ידתי יחיד ונשיא ופתיח חיביבין -
 דכתיב באשמתו 'זאת נפש' ונשיא ומשיח
 בכלל 'נפש אחת' וכו'. והא דתני' (ת' א: א:
 אן חיביבין אלא על דבר שחוטנו כרת ושגגתו
 חטאת, ואשם ידתי אן שחוטנו חטאת וכן
 המשיח - הכי משמע: וכן המשיח, דרבי אשם
 דאי ר' הוא ראל יכאי. אבל אשם ראל יכאי
 כהדינטי. ובת דין פטורין - מאשם ודאי,
 דפטורין לגמרי, דאינן בכלל 'נפש אחת'. על
 שנועת קול ובטוי שפתיים ומצאת מקדש
 וקדשו בית דין פטורין - דאמר לעיל (ת' א: א:
 חטאת צבור אלא בקבועה, דהיי עולה ויורד
 יחיד. ויהו ונשיא ומשיח חיביבין - בשנועת קול
 ובטוי שפתיים וטומאת מקדש וקדשו. וברין
 בכלל 'נפש אחת' וכו'. אלא שאן כהן גדול משיח
 חיובי על שומצת מקדש וקדשו דרבי רבי שמעון
 - מפרש בגמרא: דהוה דודן דקאמר דרבי רבי שמעון
 אלא שאן הנשיא חיובי על שמיעת הקול. דמלך
 לא מעיד ולא מעידין אותו. אלא לא אצטרך
 ליה למיתנא, דהא תנא ליה עליו רבי עקיבא.
 והוה דין במביאין - נשיא ומשיח שפתיים וטומאת
 מקדש וקדשו. ומשיח בשנועת קול ובטוי
 שפתיים - קרבן עולה ויורד. רבי אליעזר אומר
 נשיא פטור - ושלא ומשחוק דבר. רבי רבי
 יוסי הגלילי סבר: וישלש מלקות שחייבין מכולן.
 ורבי עקיבא סבר: נשיא חיובי בבולן חוץ
 משנועת הקול, ומשיח פטור מכולם מעולה
 ויורד. ורבי שמעון סבר: נשיא מתחייב חיביבין
 בבולן בעולה ויורד, אלא שאן כהן גדול ומשיח
 חיובי על טומאת מקדש וקדשו. **גמרא** היה
 נותן כהן כלל, כל שהוא כעולה ויורד - והדיינו
 בשנועת קול ובטוי שפתיים וטומאת מקדש
 וקדשו. פשה ובת דין פטורין - משיח ורומאי
 וכו'. ובה דין חוץ משנועת הקול' קתני. דקתני
 דצבור אן חטאתו אלא בקבועה - אן משיח
 פטור מכולו.

מביא שעיר. **גמרא** תנאי, רבי שמעון היה גוזמן כלל: כל שהיהו פאשם תלוי - הנשיא פיזצא
 בו. משיח וביה דין פטורין; וכל שהוא פאשם ודאי - נשיא ומשיח פיזצא בהן, ובית דין פטורין;
 משנועת חובות ובטוי שפתיים; ומביא מקדש וקדשו - נשיא דין פטורין; נשיא ומשיח חיביבין, אלא שאן הנשיא חיובי בשנועת הקול, ולא
 משיח בטומאת מקדש וקדשו; כל שהוא מעולה ויורד - נשיא פיזצא בו, משיח ובת דין פטורין. - דהו גופא קשיא, אמרת: שאן משיח
 חיובי בטומאת מקדש וקדשו, בטומאת מקדש וקדשו הוא דפטור, אבל בשנועת הקול ובטוי שפתיים חיביבין; אימא סופא: כל שהוא
 מעולה ויורד - נשיא פיזצא בו, משיח ובת דין פטורין; קתני משיח ובת דין פטורין; קתני משיח פיזצא בו, משיח ובת דין פטורין; קתני משיח פיזצא
 קשין

הויות. פרק שלישי - כהן משיח דף ט עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינליץ)" רש"י

רשעי דנשיא ופר כהן משיח במקום חטאת קבועה דידחי קיימי, אי אמת אבולוו
קאמר רבי אליעזר דנשיא מבוא שעיר, אף על גב דלית ביה כרת בבקבועה. ניתני נמי
משיח מבאי פ"ר כשנמיעת קול ובפיו שפתיים - כי דניהה, אף על גב דלית ביה כרת
בבקבועה. אלא לאו - מדלא קתני הכי, שבע מינה אדמונתא מקדשו וקדשו קאמר רבי

אליעזר דנשיא מבאי שיערה האויל ותאמר בו
כרת בבקבועה. והאי דלא קתני: ומשיח מבאי
פר בטומאת מקדש וקדושו האויל וגאמר בו
כרת בבקבועה - משום דמשיח פטור לגמרי
בטומאת מקדש וקדושו, ודבר לה כרבי שמעון
דפוסר. אמר ליה רב הונא בריה דרב נתן לרב
פפא ובפאי דלמא רבי אליעזר אבולוו קאי -
דנשיא מבאי שעיר אפילו שלא במקום כרת.
האי דלא קתני נמי: ומשיח מבאי פר בטומאת
מקדש וקדושו וקדושו, ודבר לה כרבי שמעון
משום דמשיח סבר לה כרבי עקיבא, דאמר:
משיח פטור מכולן ממימעת קול ובטוי שפתיים.
ולעולם אבולוו קאי רבי אליעזר דנשיא מבאי
שעיר. אמר ליה רבי עקיבא פי פפא - נמי
למשיח פפאי? (רמלא) כי קאמר רבי עקיבא
משיח פטור מכולן - ממוטאת מקדש וקדושו
ושמיעת קול ובטוי שפתיים, כגון להביא קרבן
עלה וידר. אבל להביא פר - מחיב, ויכן
דמחיב פפא - אפ כן נתייגי נמי רבי אליעזר:
משיח מבאי פר בשמיעת קול ובטוי שפתיים.
אלא מדלא קתני הכי - שבע מינה אדמונתא
מקדש וקדושו קאי רבי אליעזר דנשיא מבאי
שעיר, והאויל ותאמר בו כרת בבקבועה. והא
דלא קתני: ומשיח מבאי פר בטומאת מקדש
וקדושו - משום דסבר לה כרבי שמעון דאמר
דאן כהן משיח חייב בטומאת מקדש וקדושו.
ותו לא מידי - ותו לכאב למשיח לוי מידה.
אמר רבי יוחנן - אף על גב דקאמר רבי אליעזר
האויל ותאמר בו כרת בבקבועה, דנשיא מבאי
שעיר בבחטאת קבועה - מודה רבי אליעזר
לענין אשם תלוי דלאו דניהה כבחטאת קבועה.
דכי היכי דאמר לעיל: אן חיד מביא אשם תלוי
אלא על ספק קבועה. הכי נמי אין מבאי אשם תלוי
משיח, דבכחטאת קבועה - מודה רבי אליעזר
פי שאמר בו כרת בבקבועה. האויל ואינה ממש
חטאת קבועה אין מבאי אשם תלוי. וכן תא
קמיה דרב ששת אשם תלוי מא על ספק ממימעת
מקדש וקדושו - והאויל ותאמר בו כרת
בבקבועה. אמר ליה דאמר קמי רבי אליעזר
היא דאמר - נשיא מבאי שעיר האויל ותאמר בו
כרת בבקבועה. וקאמר דהוא הדין לענין אשם
תלוי. ופי מציה אפיה הכי - והא אמר רבי
יוחנן: מודה רבי אליעזר שאין מבאי אשם תלוי.
קישא - דמתניתין דידך לא מיתוקמא לך
בחד.

קשין ארדיו - דקתני "אלא שאין משיח (ויחבו) אטומאת מקדש וקדושו", הא בשמיעת
קול ובטוי שפתיים - חייב ברלי לות - משיח פטור ממלוה. כדכתבי: "זה קרבן אחרך"
- דאן אחרת באה לו חובה. והאי דקאמר דנשיח חייב בשמיעת קול ובטוי שפתיים -
כגון כדלות. בתרוי ובני גויה, שעדיין לא בא ברלי ללות. דרבי שמעון סבר לה כרבי

עקיבא ביה. ודפטר לה למשח מרלי ללות
מיה קרבן אחרך קדושו. ופליגי עליה בחדא -
ברלות. דאלוי רבי עקיבא פטר לה נמי ברלות.
דאמר: שאין מתכפר בשעירית האיפה אין
מתכפר בבולן. ולרבי שמעון ברלי ללות הוא
דאן מתכפר. הא ברלות ועשירית מתכפר. מאי
מקמא דרבי שמעון - דאמר: ולא משיח אינו
חייב בטומאת מקדש וקדושו. דרבי - בטומאת
מקדש וקדושו ו"נברחה הנפש האויל מתוך
הקהל". מי שקרבנו שוח לקהל - מתכפר כשל
קדול הוא וחיוב בטומאת מקדש וקדושו. יציא -
משיח שאין קרבנו שוח, דאן מתכפר כשל קהל
בכפרת יום הדפוסר. דהוא מתכפר בפר ההם
בשעיר. אם נג שא נמי אין קרבנו שוח לקהל
- דהוא מבאי שעיר ויהי מתכפרין בפר פטור
ימות השעה. ואמאי קתני משיח לחייה כהן
בטומאת מקדש וקדושו, ולא נשיא ויחיד?
ותשני: והי לאו מילתא הוא דשוח דלא שוח
לקהל בכפרת יום הדפוסר. א' הכי נתייגי נמי
הא לא שוח לקהל בכפרת יום הדפוסר -
דמתכפרין בפר של אחרך. ולפיכור בטומאת
מקדש וקדושו. הא לא קישא משום דתנינן שו
לקהל בשאר מצות השנה כולה - דמתכפרת
הצבור בפר הבא על כל המצות, הלכך חייבין
בטומאת מקדש וקדושו. כהן משיח נמי הוא שוח
לקהל בשאר מצות - דכל השנה כולה, ודכרי
הורה עם הצבור מתכפר עם הצבור, וליחייב
בטומאת מקדש וקדושו. אלא אמר רבא אימא
כדי - "מתוך הקהל" - מי שחטאו שח לחידיים
דמחיבי בשגגת מעשה יחידיים, יחידים
שחטאו בשגגת מעשה יחידי כל חד. ותאן
יחידים - קהל. רב ותאן קהל בשגגת מעשה
לחידה לכל העלם רב, מייחול כל חד קרבן.
דאשתו השתה לחידיים ברבי - הוא דמחיבי
בטומאת מקדש וקדושו. יבא משיח שאין חטאו
שוח ליחיד, דכרי כגונג מעשה לה
העלם רב - פטור מכולן. כדאמרין לקמן
בפרק בתרא (יא א): "מעם הארץ" - פטור
למשיח, דאן מבאי בשגגת מעשה. היינו
כדאמרין לעיל (ו ב), יבא משיח שאין חטאו
בשגגת. ויכין דאן חטאו שוח ליחיד, לפיכך
פטור בטומאת מקדש וקדושו. אמר רבי יוחנן
אלא אמר רבי אליעזר - דנשיא מבאי שעיר
בידעיה במקום עולה ויורד. אלא כבחוטא
מקדש וקדושו האויל ותאמר בו כרת בבקבועה
- כלומר כבחוטאת קבועה. דקסבר רבי אליעזר:
דכי היכי דבמקום שחייבים על חטאת כרת ועל
שגגת חטאת, דהיינו במקום חטאת קבועה
נשיא מבאי שעיר - הכי נמי הכי דחייב לה על
דחטאת כרת ועל שגגת עילה ויורד - מבאי
שעיר. והאי דמני חטאת קבועה לענין כרת.
אלא בשמיעת קול ובטוי שפתיים דאן חייבין על
דחטאת כרת. דלא מני חטאת קבועה על ברוך
ולא בשגגת - מודה רבי אליעזר דנשיא אין מבאי שעיר אלא קרבן עולה ויורד כדחיותו.
אמר רבי פפא יחי נמי סתמיה ויהי סלקא דעתך רבי אליעזר - דאמר: נשיא מבאי
שעיר אבולוו, שמיעת קול ובטוי שפתיים וטומאת מקדש וקדושו. מכרי שעיר - דנשיא
במקום חטאת קבועה דידחי קאי. והוא הדין לפר כהן משיח דבמקום חטאת קבועה
דיחיד קאי. וכדכתבי: לא מצות שבתרה שחיבין על דחטאת כרת ועל שגגת חטאת. דהיינו
בטומאת קבועה - יחיד מבאי כשהוא אף שעיר, ונשיא מבאי שעיר, ומשיח פר. ויכן

הדרן עלך הורה בהן משיח

בהן משיח שחטאו ואחר כך עבר ממימעתו, וכן
נשיא שחטאו ואחר כך עבר מגדולתו - בהן
משיח מבאי פר, והנשיא מבאי שעיר. משיח שעבר
ממימעתו, ואחר כך חטא, וכן הנשיא שעבר מגדולתו
ואחר כך חטא - בהן משיח מבאי פר, והנשיא
כהדיוטא. גמרא השתא יש לומר: עבר ממימעתו
ואחר

בהן משיח שחטאו ואחר כך עבר ממימעתו, וכן
נשיא שחטאו ואחר כך עבר מגדולתו - בהן
משיח מבאי פר, והנשיא מבאי שעיר. משיח שעבר
ממימעתו, ואחר כך חטא, וכן הנשיא שעבר מגדולתו
ואחר כך חטא - בהן משיח מבאי פר, והנשיא
כהדיוטא. גמרא השתא יש לומר: עבר ממימעתו
ואחר

הדרן עלך הורה בהן משיח

גמרא השתא יש לומר - עבר ממימעתו
ואחר כך חטא מבאי פר, וטא אחר
כך עבר ממימעתו מביענא נשיא איצטריבא
ליה, סלקא דעתך האויל ועבר ממימעתו
ואחר כך חטא, ויהי כדחיותו, טא אחר כך
עבר ממימעתו נמי ליהוי כדחיותו. קא משמע לך, לישא אצטריבא למימר
דהאט ואחר כך עבר ממימעתו דנביא, והא כהן דהוא ליה עבר ממימעתו
דנביא פר, על שכן חטא ואחר כך עבר ממימעתו דנביא פר, לא הא קישא, משום
דקתני נבי נשיא כי עבר מגדולתו ואחר כך חטא כי דחיותו נשיא, סלקא דעתך אמיתא
כי חטא ואחר כך עבר יתיי נמי כי דחיותו, חלקת נבי נשיא, שחטא ואחר כך
עבר דמחיבי כי נשיא. ואיידי דתנא נבי שישא: אמר רבי עקיבא - עבר נבי נשיא
משה

הדרן עלך הורה בהן משיח
גמרא השתא יש לומר - עבר ממימעתו
ואחר כך חטא מבאי פר, וטא אחר
כך עבר ממימעתו מביענא נשיא איצטריבא
ליה, סלקא דעתך האויל ועבר ממימעתו
ואחר כך חטא, ויהי כדחיותו, טא אחר כך
עבר ממימעתו נמי ליהוי כדחיותו. קא משמע לך, לישא אצטריבא למימר
דהאט ואחר כך עבר ממימעתו דנביא, והא כהן דהוא ליה עבר ממימעתו
דנביא פר, על שכן חטא ואחר כך עבר ממימעתו דנביא פר, לא הא קישא, משום
דקתני נבי נשיא כי עבר מגדולתו ואחר כך חטא כי דחיותו נשיא, סלקא דעתך אמיתא
כי חטא ואחר כך עבר יתיי נמי כי דחיותו, חלקת נבי נשיא, שחטא ואחר כך
עבר דמחיבי כי נשיא. ואיידי דתנא נבי שישא: אמר רבי עקיבא - עבר נבי נשיא
משה

הרויית. פרק שלישי - בהן משיח דף י עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזילץ)" רש"י

39 רבתי? כי זה היה במשורר. רובין שהיו לפני הדבור אין שמטאין לאחד הדבור, אלא
40 אם כן ראו וזכות אחד הדבור. תאמר בנגני ארם שפמטאין באונם - כגון על ידי נפילה
41 והכאה וזכה או על ידי שד. והוא הדין לנגני בתים דמטאין באונם. רבא אמר - לא
42 קשיא. הא דקאמר רבי שמעון: פרט לנגני אונסין - כגון נגני ורדות על ידי פיתוחו,
43 ולאל על ידי אדם. וכי קתני תאמר בנגנים
44 שמטאין באונם - כגון על ידי הכאה וזכות רב
45 פפא אבא - כי אמר רבי שמעון: פרט לנגני
46 אונס - על ידי כשפים. דלא טמנו. וכו' קתני:
47 תאמר בנגנים דמטאין באונם - כגון שלא על
48 ידי כשפים. וישב בבית החפשיית - דנעשה
49 פשיע מן המלכות - בהדיית דמי. ואינו מביא
50 חשיו. והלא כרבי דין רבא, ואינו מביא
51 הודיה ברוך משיח (טו א): מי שבא לידי עוונת.
52 והאי נעטר על אב לאי לדי עוונת. דגזא דדיה
53 מהיא איתיה. מכלל לדי חשיא עבד הוה -
54 ושרדות עבודתו הוא לפי מעטל עליו על
55 רביס. וסולתא - סולת. ולחכי נקט בהדי פיתא
56 סולת קמחא. לפי שהפת מתעפש ואינו מתקיים
57 כסולת. ומתקח את הפגעים - שכן דרך של
58 פפעי לשעה מפורשין ליב: רב החובל נתון
59 עינו בצנפת. והובכב מתהלך לדרום. ורואין
60 בכובכ אחד העומד לימניו או לשמאלו. וכל זמן
61 שראתו אותו כובכ לצדו אחר - יודע שנחפה
62 הספינה, ומישרה לדרבה. וכובכ שעולה אחת
63 לשבעים שנה. פמנים נראה בצנפן ופמנים
64 נראה בדרום. וכשרכ החובל נתון עינו בו
65 בצנפן. והספינה תהפך בדרום ורואו לצדו
66 אחר, סבור שנחפה הספינה ומישרה אוד
67 הכובכ. והוא סבור לישרה. ומנפה לדרך
68 אוד, וכן הוא תמעת אל הפגעים. אמר לו כל
69 כך - תבמה יש בידך ואתה יורד לספינה
70 לסחרה (על) (שביל) מנוניתך? כלומר, ואתה
71 צריך לירד לספינה לצורך מוונתו נתן - רבן
72 מגלילא דענו עליהם להשיבם בראש, כדי
73 שיהו מתפרנסים (מאותה) שרדה שיתן להם.
74 כפופין ארם שיריה אני נתן לבם - שלא
75 באתם בלתיחות ראשון, שהייתם בורחים מן
76 הגדולה.

1 משיח חטא ואחר כך עבר ממשוחותו מביא פי, ומה שכתוב בספרים: גבי נמי משיח עבר
2 ואחר כך חטא. ולא מתרומתו היא. ולשון ראשון עיקר דקאמר: השתא יש לומר כי.
3 מנא הני מילי - דמשה שעבר ואחר כך חטא דמביא פר. **משונה** הקאוי עד שלא נתמנו
4 ואחר כך נתמנו היה אלו בחיובות - דרבין ברו חטא אולי. רבי שמעון אביה אמר נודע
5 להם עד שלא נתמנו חיובין - דרבי שמעון
6 חטאה וידיעה בעי. והוא הדין דרפליג רבי שמעון
7 ברישא, קתני נשיא שחטא ואחר כך עבר
8 מגדולתו מביא שעיר. דרבי שמעון קאמר נמי
9 דאם נודע לו משעבר דאין מביא שעיר,
10 דהטאה וידיעה בעי כשהוא נשיא. **וגרמא** אם
11 הבחין קשיא תיפא - חטא במשוחות הוא
12 דמביא פר. הוה לקדמות - חטאטא ואחר כך
13 נתמנה. דרדי הוא בחיובות, ואין חטאטא ר. ומה
14 נשיא שבמא בשנת מנשה אין מביא על
15 לקדמות - כדאמר רבא קמץ: "אשר נשיא יחטא"
16 - כשיחטא רבי הוא נשיא, ולא שיחטא רדי
17 הוא הדין. שאין מביא חטאטא משעבר -
18 כדתנן וכן דנשיא שעבר מגדולתו ואחר כך
19 חטא - הנשיא כהדיוט. יבול נודה - גדרת
20 מלך היה נשיא יחטא, מרלא כתיב "ואם
21 נשיא חטא". תלמוד לומר אם הבחין משיח
22 תיפא - מה "חטא" האומר להלן לכשיחטא,
23 דהא תנא "אמר", אף "יחטא" האומר כן גבי
24 נשיא - לכשיחטא. נודה מתיבא תתי - כלומר,
25 הדי מציח למימר "יבול נודה", והדיבא אשבחן
26 גזרה כתיב גזר. ונא. אי - הודאי אשבחן כתיב
27 גזר. ורבי ינאי, נגע צרעת בבית ארם
28 אחותכם כשורה היא להם - שהכתוב מבשרך
29 שנתני ליהוה, אף על פי שרבו רע הוא. וכל
30 נמי אימנו נודה. והלך כתיב "אם הבחין משיח
31 יחטא" לכשיחטא, והכי נמי "אשר נשיא יחטא"
32 - לכשיחטא. רבי שמעון אומר - ונתת נגע
33 צרעת - שיהא בו מנאלא. פרט לנגני אונסין
34 - שאם באו בנגע על ידי פיתוחו של, ולא
35 מיטמו. ארם כי ייה בעוד כשרו מדבור ואילך
36 דנגעין בו באדם וכן בחינם פטר בהן לפני
37 הדבור. דארוין בנגעו שארעו לפני הדבור - אף
38 משטאן לאחד הדבור. מה זו מרובה ואילך -

28 הואיל ויבוא חטאטא משעבר יביא על הקדמות? תלמוד לומר: "ומשיח יחטא", קאמר כשהוא משיח - מביא, כשהוא הדין
29 - אינו מביא. ותניא נמי גבי נשיא כהא גזר: "אשר נשיא יחטא" - פרט לקדמות, שיכול והלא דין הוא: ומה משיח שמביא
30 חטאטא משעבר - אינו מביא על הקדמות? נשיא שאין מביא חטאטא משעבר? אינו דין שלא יביא על הקדמות? מה למשיח -
31 שכן אין מביא בשנת מנשה, תאמר בנשיא - שמביא בשנת מנשה? הואיל ומביא בשנת מנשה יביא על הקדמות? תלמוד
32 לומר: "אשר נשיא יחטא", וקשיא דרבי הוא נשיא, ולא קשיא ועודוה הדין. תנו רבנן: "אשר נשיא יחטא", יכול גזרה? תלמוד
33 לומר: "אם הבחין המשיח יחטא", מה להלן לכשיחטא, אף פאן לכשיחטא. אמר רב: יכול גזרה. גזרה, מתיבא תייתי? אמרי:
34 אין, אשפחה דכתיב: "ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחותכם", כשורה היא להם שנגעים פאים עליהם, דרבי רבי יהודה; רבי
35 שמעון אומר: פרט לנגני אונסין; לאו אמר רבי יהודה כשורה, קאמר נמי אימא גזרה היא! הלך כתיב: "אם". ורבי שמעון, נגע
36 אונסין מן לא מנפמו? והא תניא: "אדם פי יהיה" - מן הדבור ואילך, והלא דין הוא: טמא כוב וטמא בנגעים, מה זב מן הדבור
37 ואילך, אף בנגעים מן הדבור ואילך? לא, אם אפרת כוב - שכן אין מנפמא פאונם, תאמר בנגעים - שממטאין פאונם, תלמוד
38 לומר: "אדם פי יהיה" - מן הדבור ואילך! רבא אמר: פרט לנגני ורדות. רב פפא אמר: פרט לנגני כשפים. תנו רבנן: "אשר
39 נשיא יחטא" - פרט לחולה. משום דהיה ליה חולה אידחי ליה מנשואותיה? אמר רב אבדימי בר קמא: פרט לנשיא שנגזר,
40 שנאמר: "ונגעו ה' את המלך ויהי מוצע עד יום מותו וישב בבית החפשיית ויתום בן המלך על הכית". מדקאמר "בבית החפשיית",
41 מכלל דעד הפיתא עבד הוה. פי הא דרבן מגלילא ורבי יהושע הוה אולי בספינתא, בהדי רבן מגלילא תוה פיתא, בהדי רבי
42 יהושע הוה פיתא וסולתא, שלים פיתיה: דרבן מגלילא סמך אסולתיה דרבי יהושע. אמר ליה: מן תוה ידעת דהוה לו ענפא,
43 כולי האי דאיתיה סולתא? אמר ליה: פוכך אדרן לשבעים שנה עולה ומתעה עלי (הספנים) (הספנים), ואמרתי: שמא עולה
44 ונתעה [אונתן]. אמר ליה: קל כך בידך ואתה עולה כשפניתי? אמר ליה: עד שאתה תמה עולה, תמה על שני המלכים שישלך
45 כבשעה, רבי אלעזר חקמא ורבי יוחנן בן גודא, שיוצעו לשער כמה טפות יש בים, ואין להם פת לאכול ולא כגד ללבוש!
46 נתן דעתו לחושבים בראש. כשעלה, שלח להם ולא פאו, תור ושלח וכו'. אמר להם: כמדומין אתם ששררה אני נתן לכם?
עברת

הריוות. פרק שלישי - כהן משיח דף י עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)" רש"י

עבדות אני נותן לך - שהשודרות עבדות הוא לו לאדם לפי שמוטל עליו על רבים. אש - כמו אשרי. רבץ אהרן זומר מהו היות - בתמימה. כלומר, אם נזמך שאין לבו כפוף, מרגיש ומביא קרבן על גגתו - כל שכן שהידויות מרגישן, שלכם כפופים. מהו על דונו - במהיה. כלומר, אם על גגתו מרגיש - כל שכן שמרגיש על דונו, וחרור בתשובה. שאני האב רש"י קרא בריבוי -

יש לכם מסכתא סודרה בפכים, מסכתא פלוני ופלוני? איתריתיו פורתא - כלומר, יש לכם עשר, ואין לכם לטרוח אורז מנות, ויש לכם פנאי לטוסק תרין בתורה? אמרי לו אין זבונן - כלל זה וזה מנן קטינא דארטא, ומתונין מיהו ברוחא. קרי עלייהו אשיריים לצדיקים שמגיע אליהם במעשה הרשעים שבעולם האב עלמא. אמר אל תחובין לאוכלו לשם קטוח סודרה. יש דמי אנן קאמינין דרי - דה לך בה חוה יכשל בה. והבא שני דרבי - דלהו דנמנה לו אשתו לזה דנמנה לו אשתו. נמנר שמנר לו, שפרש ממנו. מקרית קיו - עו כמו עו, אברדה כדרכיב יא - אל צור חובבנים (שיערה נא). שהפיל פרינים - וכן בעו בני ישראל, כבדחים שבעולם, שהדעינים אינם יבולין לכנס לפנים. וכן אן ענינו ומזבאי יבולין להתעביר בישראל, דבתיב ילא עמני מואבי, לאהו - לשם עבירה בקיש נפדי. זה לום - דתיב בה 'ויפרדי' אשר מעל אחיו. ויגלע - כמו 'לפני התלמי' (משלי) יא לשון גלוי. תפר גתה - ונתחנה לשם מצוה. כדי להעמיד זרע מן הצדיקים, כדרכתיב יב' ראתי כי גרל שלח. ויפי יונה - ונתחבן לשם עבירה. דפרקאפרי נדולה עבירה לשמה מצוה שלא לשה - מבכל המצוה שלא לשמה גרעיתא הואת ודא אמר ר' רודיא רבוי. אלא אימא נדולה עבירה לשמה - כלומר לשום מצוה. מצוה שלא לשה. בין גרתי ברך נפל שכב - רבין גרליה ברך באשר כתיב שם נפל שודר, דהי עבדתי. נבמותי כעבד מצוה - כדי להתיש בהו, ותהא יבולה לדורגו. איבעינן ונשי קבנות - שלש פעמים כעבד מבוחר, רבי ואל ממונת. יצאה פטני רות - שיצא מנמנה רוד שריה להקדוש ברוך הוא בשידות והבשחות (ברכות ז, ב בבא בתרא יד, ב).

עבדות אני נותן לכם, שאמר: היום תהיה עבד לעם הזה. תנו רבנן: אישר נשיא תמא - אמר רבי יוחנן בן זכאי: אישר יהודי שהנשיא שלו מביא קרבן על שגגתו, אם נשיא שלו מביא קרבן, צריך אהרן לומר מהו יהודי! ואם על שגגתו מביא קרבן, צריך אהרן לומר מהו יהודי! ודנו! מתקין לה רבא בריה דרבה: הדין: ויבא עמיתה, דכתיב: ואת אשר הטא מן הקדש ישם, ויברכם בן בנת דכתיב היה: אישר הטא ואשר הטמא, הכי נמי דאשרי יהודי הוא! ושיאני האב, דהשני קרא ברבנריה. דרש רב נתנן בר רב הקדיא, מאי דכתיב: אל תהיה עבד לעם הזה? ואת אשר הטא מן הקדש לצדיקים שמגיע אליהם במעשה הרשעים של עולם האב בעולם הזה, או להם הרשעים שמגיע אליהם במעשה הצדיקים של עולם האב בעולם הזה. רבא: אמר צדיקי אי אכלי תרי עולמי מי כני להו? אלא אמר רבא: אשיריהם לצדיקים שמגיע אליהם במעשה הרשעים של עולם הזה בעולם הזה, או להם הרשעים שמגיע אליהם במעשה הצדיקים של עולם הזה בעולם הזה. רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע אתו לקמיה דרבא: אמר ליה: אי אן. איתריתו פורתא? אמרו ליה: אן, ויזבנן קטינא דארעא. קרי עליהו: אשיריהם לצדיקים שמגיע אליהם במעשה הרשעים שבעולם הזה בעולם הזה.

הבין המהיר, אם נפשו, והבא כתיב 'אשר נשיא יחטא' - דאי אשרי משמע. אשיריהם לצדיקים - כלומר: אהרן הצדיקים שמגיע אליהם במעשה הרשעים שבעולם האב בעולם הזה. כלומר: אהרן הצדיקים שבעולם האב בעולם הזה. כלומר: אהרן הצדיקים שבעולם האב בעולם הזה. כמו וי. וזהו דבא לא כתיב 'אשר' - משמע: או להם הרשעים שמגיע אליהם שבות בעולם הזה כדרך שמגיע שבות לצדיקים בעולם האב. דרעה הוא שמגיע, כדכתיב 'ושמעל לשונאי' אל פניו וגו' (דברים ז). צדיקי אי אכלי תרי עולמי מי כני להו - מי שטא הוא לכו. כלומר: כלום רב להו לצדיקים שאוכלים שני עולמות, שיש להם טובה בעולם הזה ובעולם הבא? וכן אמר רבא: אשיריהם לצדיקים שמגיע להם - טובת בעשה הרשעים שבעולם הזה שיש להם טובה, כדכתיב 'ושמעל לשונאי' דהיך שמגיע לצדיקים בעולם הזה, אשיריהם שיש להם טובה בעולם הזה ולעולם הבא. ואי להם הרשעים שמגיע להם - צרות במעשה הרשעים שבעולם הזה, ושמעל. שבאים עליהם צרות כמו שבאים על הצדיקים בעולם הזה, והקדוש ברוך הוא עושה להו גלות ורובס ומחוקקים בעולם הזה כדי שיהא להם שכר טוב בעולם הבא. וכן מציוו ערות לרשעים בעולם הזה, אי להם שאם עתה טובה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא. אוקימתון מסכתא פלי - כלומר,

אמר רבה בר בר רב הנה אמר רבי יוחנן, מאי דכתיב: 'כי ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בהם ופשעים יפשו בהם'? משל לשני בני אדם שצילו כסחוריהם, אחד אכלו לשום מצוה ואחד אכלו לשום אבילה נטה, זה שאכלו לשום מצוה - 'צדיקים ילכו בהם', זה שאכלו לשום אבילה נטה - 'ופשעים יפשו בהם'. אמר ליה ריש לקיש: רשע קרית ליה? נהו דלא עבדי מצוה מן המובחר, פפח מי לא קאכיל! אלא משל לשני בני אדם, זה אשתו ואחותו נעמו בבית וזה אשתו ואחותו עמו בבית, אחד נדוממה לו אשתו ואחד נדוממה לו אחותו, זה שגודמנה לו אשתו - 'צדיקים ילכו בהם', זה שגודמנה לו אחותו - 'ופשעים יפשו בהם'. מי דמי? אן קאמינין תדא דרדן, והכא שני דריכס! אלא משל ללוט ושתי גנותיו, זה שגודמנהו לשם מצוה - 'צדיקים ילכו בהם', הוא שגודמנהו לשם עבירה - 'ופשעים יפשו בהם'. וילקא הוא נמו לשם מצוה הוא מכוין לו, אמר רבי יוחנן: כל הפסוק היה לשם עבירה נאמר: 'וישא לוט' - ויתשא אשת אדניו את ענייה; 'את עניו' - ויאמר שמונהו [וגו'] אהרן קח ליה: רבי הוא יתקן בעיניו, 'וירא' - וירא אתה שכב בן חמור; 'את כל פפר הירדן' - כי בעד אשה וזהו עבר לשם; 'כי כלה משקה' - אלהי אהרן מאהבי תני להו ומימי צמרי ופשיא שני וישקו. - והא מינס אנים! - תנא משוב רבי יוסי בר רבי חוני: למה נקוד על יו' ש'בקומה' של בכירה? לומר לך, ששכבך לא ידע אכל בקומה דעו. - ובאי הנה ליה למעבד? מאי דהנה הנה! - נקא מיה - דלפניא אחרניא לא איבעי ליה למישתי. דרש רבה, מאי דכתיב: 'אח נפשע מקרית לו ומדונים פבריה ארמון'? - אח נפשע מקרית עו' - זה לוט שפירש מאברהם, 'ומדונים פבריה ארמון' - שהפיל מדונים בין ישראל לעמו, שנאמר: 'לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה'.' דרש רבא ואיתומא רבי יצחק, מאי דכתיב: 'לחאהו יבקש נפרד (ובכל) [בכל] תושביה ותגלעו' - לחאהו יבקש נפרד' - זה לוט שגודמנה מאברהם, (ובכל) [בכל] תושביה ותגלעו' - שגודמנה קלונו בכתיב נכסית ונכמי מדרשות, דתנן: עמוני ומואבי אסורין אמור עולם, ואמר עולא: תמר ונתה וימי וינה, תמר ונתה - נאמו מננה מילכס ונביאים, וימי וינה - נפלו פמה רבבות מישראל. אמר בר נתנן בר יצחק: גדולה עבירה לשמה ממוצה שלא לשמה, שנאמר: 'לחברך מנשים ועל אשת חבר תקני מנשים באהל תבדד', מאן נינהו 'נשים באהל'? שרה, רבקה, רחל וליאה. - איני? והאמר רב יהודה אמר רב: לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות אפילו שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה! - אימא: כמנוח שלא לשמה. אמר רבי יוחנן: שבע בעולות בעל אותו רשע באותה שעה, שנאמר: 'בין גרליה פרע נפל שכב' וגו'. - והא קא מיתתליא מעבדו? אמר רבי יוחנן: משים רבי שמעון על ידו: אפילו טובה שם לשמה, ששכב רבי יצחק, ששכב רבי אביעם שבינים קרבנות שקרובין בלק הישע, וזהו יצוהו ממונו רות, ואמר רבי יוסי ברבי חנינא: רות בת בני של עגלון בן בני של בלק מלך מואב. אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: מנן שאין הקדוש ברוך הוא מקפח אפילו שכר שיהא נאה? דאילו בכירה דקרייה מואב, אמר ליה רחמנא למשה: 'אל תצר את מואב ואל תתגר בהם מלקחיה, מלקחה

הא

הרויות. פרק שלישי – בהן משיח דף יא עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" רש"י

48 שמעון דפטר – משום דאישתי קרבן דידה, וכדדאן הדין מביא כשבה או שעירה,
49 והשאתו כי נתמנה משיח – מביא פר, ונשיא מביא שיער. אבל האב – כי נודע לו על עסקה,
50 דנודע לו משנתמנה דספק חלב אבל, ולא דאישתי קרבן דידה – דהיא ספק חטאת קבוע, בין
51 כשדאן הדין ובין כשדאן נשיא מביא אשם תלוי – מודה רבי שמעון גמירי אשם תלוי.
52 תיקו, מנע הארין – מביא קרבן, אבל לא על

53 הארין, פרט למשומר – שאין מקבלין מידו. אלא
54 חסד מאכול בניהל לתאבון – רבי יוחנן לא בער
55 הדברא אוכל חלב ונבלה, ונתחקה לו חזק חלב
56 בשומן ואכלו, דסבור דרמון הוא, קא מפילגן –
57 ולכשנודע לו חזק חלב וזרע הלחמדי קרבן,
58 וקא קאט סבור כהן דלחאבון אכיל לבדדי –
59 משומד הוא, ואין מקבלין מידו. רבי שמעון בר
60 יוסי סבר: כיון דבמדי, ואין משכח הירא לא אכיל
61 ומסור – שב מדידתו קרינא ביחא אכל משומד
62 הוא, ומסור – כתיב: "אכל חלב חטושה ה'
63 משומד, והדר תני איחוד משומד, מאי קאמר.
64 הלכיים – דאית ליה הירא ואכיל אשמתא,
65 זה זמן – ודחשוותו לעבודת ה' אורכב בניהל
66 ומריפה שקצים ורמשים ושתה יין נסך – הואיל
67 דהני אכילין דהו דברים השתופפו קעה בהם, דהני
68 להבעי את עשרה, וסתמוהו דהו. רבי יוסי רבי
69 רבי יוחנן אומר: אפי' תולשם בלאים – הרי זה
70 משומד, מאי איבא – בין חנא קאטא לכיבי יוסי רבי
71 רבי יוחנן? כיון דאמר תנא קאטא אכל חלב רבי
72 זה משומד, מה לו אוכל חלב מה לו לנפש
73 כלאיס: אידו ואידו דאורייתא, ואסור. תנא קאטא
74 דבר כלאיס דאורייתא דמיא דחזיה על
75 משומד, סבור דאורכב חיה חזק של צמח ודעו של
76 פשתים יחד על פני כולו, ורבי יוסי – סבר אף
77 תולשם שני כלאיס וברבין יין משומד, דהני או
78 אשם או טור או גור, דהכי מפרשינן בן עזאי –
79 שזע טור ויורו, כדאמרין במסכת טהור (ע"א),
80 ורבין גזר בחד מנייהו, שזע – ששנפצו כאחת
81 ועשה חמץ לבד, שזע – שנוטה כאחת ורובף בו
82 וזע מפרות, חזו – שאיזור אפילו חזק אחז של
83 צמר כבגד פשתן, או חזק אחז של פשתן כבגד
84 צמר, דכולורו דאשם מדרבנן. רבי אבהו – האוכל
85 חלב ונבלה לתאבון דיהי או משומד – להכיים –
86 דאית ליה הירא, ואפילו הכי אכיל איסורא מין
87 אבא אבל פריש או יתוש ורזי או משומר –
88 הדבא הוא להבעי קא עביד, ולאו מידי דבר
89 מיכל הוא וקתי ורזי או משומד, ורזי מין.
90 וקשיא למאן דאמר להכיים מן הוא, לעילם
91 איבא לך – דלהבעי דזקוקי הוא, והבא מישו
92 משומד דהיי משומד ולא חזי דזקוקי – דהיי
93 דקאמר בעינא למטעם טעמא דאיסורא. שתאב,
94 לטעם דהו אוכל לחביעס קא עביד,
95 מה

1 כן עמי – בלשון נקה הוא, ולא רצתה להודיע ומאבה תועבתה. אמר אל הצוים ואל
2 תתירי בהם – ומלרא בתרביא ביה 'מלומה' – שמע מינה דאפילו צעיר לא לעבד להם, ולא
3 עוד אפילו בכידי דקרייתא אב דהכותב פירסמה, דכתיב (בראשית טו) 'ותשבת את אביה',
4 וכעובדה חבית 'השכב עמו, ודברתה ארבע יריות – בירארהו עבד שיהי יוד שלמה, ואילו
5 צעירה לא היה תובע בהן שלמה,

6 דהיה ליה מעננה הענומית. תנו רבנן ואם נפש
7 אחת החטא בשננת מעם הארין – ר' אלעאי בעי
8 הארין, פרט למשומד, למטעם דלא יכיר כשבה או
9 שעירה בחייה, לפה לי מעם הארין – למעוטי הני
10 והלא כבר ידע משיח מכלל יחיד יחיד כהן,
11 וישל יצא מכלל יחיד לירוח כבעיה. שיהו –
12 כלומר, אילו לא אמר: מעם הארין הייתי אומר:
13 ועל של הנפש חטאתה – כיצא כשבה או
14 שעירה בחייה, תלמוד לומר: 'מעם הארין' פרט
15 למשיח – דאינו מביא בשננת מעשה לחודה כלל.
16 דהיינו דקאמרן בפרק הלול (ו' ג): 'כיא כשבה או
17 שעירה חטאת בשננת, דהיינו בשננת מעשה אלא
18 נשיא הא בשננת מעשה הוא מייחי – ומאי קא
19 ממשע דקאמר 'מעם הארין' פרט לעניינא? סלקא
20 דעתא אביטא – הואיל וטעא כשדאן הדין –
21 הייתי כשבה או שעירה בחייה, קא משמע לן –
22 'מעם הארין' פרט למשיח, דאני מביא כשבה או
23 שעירה. אלא לרבנן דאולי ביה חטא – ומייחי
24 היא כשבה או שעירה, כדבאנן: טעא דהו רבי
25 נתמנו ואורכ כן נתמנו – הרי אלו כדירושות, מאי
26 איבא למישר – דממנאי קא נמשע לטעם דקרינא
27 פרט למשיח? אלא תיקא אמינא נגמרה – חזי
28 וזית חטא לחזי זית קאטא, ולייתי כשבה או
29 שעירה, קא משמע לן – 'מעם הארין' פרט
30 למשיח. דכהאי גונא לא מייחי כשבה או שעירה
31 וכהאי גונא נמי לא מייחי שיער דהא לא
32 מנוסרין כלל, הואו הדין דנצוי למשיח: סלקא
33 דעתא אביטא נגטרף גמירי שיער, אלא מנשן
34 דקאן קא משתיני כשבה או שעירה, אלא משום
35 שאכל חזי זית חלב כשדאן הדין ונתמנה ועבר
36 – מניאחוהו השלמו, אלא כשבה כשדאן
37 הדין – אכל סבור דקאטא אשם תלוי ונדע לו
38 על ספקו – שנודע לו לאחרי שנתמנה ספק חלב
39 אכל, חזו – מי מייחי אשם תלוי או לא?
40 מדאשתני יוראי – דקאמר רבי שמעון דקודם
41 לכן דהו גנובנים, שלא ידע אם אכיל כלל,
42 ובהכאי ליכא אשם תלוי, אם נודע להם
43 שנתמנה מפורים, לפי שנתמנה גופם והדשאתו
44 נתמנה, ומדאשתני לקרבן היא אישנתו נמי
45 לקרבן ספק ופסור, ואין מביאין אשם תלוי, או
46 דלמא בי אישתי יוראי – היינו טעמא דרבי

35 דאשתני קרבן דידה, אבל הכא הלא אשתני קרבן דידה – אימא לייחי אשם תלוי? תיקו, תנו רבנן: מעם הארין – פרט למשומר; רבי
36 שמעון בר יוסי אומר: משום רבי שמעון: "אשר לא חששתי בשננת ואשם" – השב בדיעתו מביא קרבן על שנתנו, לא שב בדיעתו
37 אינו מביא קרבן על שנתנו. מאי בינייהו? אמר רבי הוננאי: משומר לאכול חלב ומביא קרבן על היום איפא בינייהו, מר סבר: פיון
38 דמוקר לאכול חלב – ליום גמי משומר הוה, ומר סבר: ליום מירא שב בדיעתו הוא, והא רבא אמר: דכילוי עולמא – משומר לאכול
39 חלב לא הוה משומר ליום; אלא, הכא פאכול נבלה לתאבון ונתחלה לו בשומן ואכלו קמיפלגו, מר סבר: פיון דלתאבון אכיל כפזוד
40 משומר הוא, ומר סבר: פיון דאילו אשפה דהירא לא אכל דאיסורא לאו משומר הוא. תנו רבנן: אכל חלב זהו משומר, ואזוהי משומר?
41 אכל נבילות ומפרות, שקצים ורמשים, ושתה יין נסך; רבי יהודה אומר: אפי' תולשם בלאים. אמר רבי: אכל חלב זהו משומר, ואזוהי
42 משומר? אוכל נבילות כו'. מאי קאמר? אמר רבה בר רב אבהו אמר רבי יוחנן, הכי קאמר: אכל חלב לתאבון – הרי זה משומר, להכיים –
43 הרי זה מין, והוה משומר דקאמרו מין? הוה אומר: אוכל נבילה ומריפה, שקצים ורמשים, ושתה יין נסך. רבי יוסי ברבי יהודה
44 אומר: אף תולשם בלאים. מאי בינייהו? איפא בינייהו בלאים דרבנן, מר סבר: מדאורייתא הוה משומר, דרבנן לא הוה משומר; ומר
45 סבר: בלאים פיון דמפרסם אסוריה, אפילו בדרבנן הוה משומר. פליגי בה רב אחא ורבנא, חד אמר: לתאבון – משומר, להכיים – מין;
46 וחד אמר: להכיים גמי משומר, אלא איהו מין? קל העובד עבודה זרה. מיתבי: אבל פריעוש אהר או יתוש אהר – הרי זה משומר;
47 והא הכא דלהכיים הוא, וקא קרי ליה משומר? הים, דאמר: אטעום טעם דאיסורא. ואזוהי נשיא? זה מלך? כו'. תנו רבנן: נשיא"
48 יבול נשיא שבת פנחשון בן עמיננדב? תלמוד לומר: 'מפל מצות ה' אלהיו', ולחלו הוא אומר: 'למען ילמד ליראה את ה' אלקיו',
49 מה

26 העקרים אינו מספיק - לפי שהשמן לא היה אלא שנים עשר לוגין כדמפרש לשון,
 27 והעקרים היו מרובים, ואפילו סביבה היה נבלע בעקרים, כל שכן בשליקין. אלא שורה
 את העקרים במים - ברישא שהיו מתמלאים מן המים, ושבו לא ידו בולעים מן השמן כל
 29 כר. ומצף עליהן שמן - לאחר שהוציאם מן המים. כדי שישקט השמן מריח הבשמים.

30 וקפחו - ומצויה שקטן אלאחר. וקפחו - כמנ
 31 "קפחתי את הירעה" וימאט פמ. ב. מנין משיחה
 32 ואי לא מנחש בשמן - לא היה בהן גדול. מפני
 33 מחלוקת - והדיבא דאיכא מחלוקת בעי
 34 משיחה. מפלגתו הוא ונניו בקרב ישראל -
 35 משמע: ירשה היה להם כדאם שמורש ירשה
 36 לבניו. ולא כל בניו מלבא מורית לבניה
 37 מלבואם - אפילו בלא משיחה. ירשה הוא -
 38 בזמן ששלוש משיחה. שנים שלשך ראשון הוא
 39 - ממשפחתו, דאני מלך בן מלך. זה - דמלכות
 40 בית דוד עתה משיחה. ואין אחרי - שאינו ממלכי
 41 בית דוד עתה משיחה. משום מחלוקתו של יורש
 42 נפקול בשמן המשיחה - דארמינן לעיל דמלכי
 43 ישראל אין מרחיין ממנו? באפרסמא דביא -
 44 דלא הוי משמן המשיחה. ומאי כבור - דקרי ליה
 45 "כבור חתני". כבור למלכות - שמלך ראשון.
 46 יורש פמלא מקום אבותיו הוא - דכי מלך אתך
 47 הוא צדיק ממלא מקום אבותיו הוא. ואחר כך
 48 הדימין, ששלוש בעשתי - דעדיק גמור הוה,
 49 כעל מעשים טובים. אמר לו - נבוכד נצח יה
 50 יצדיק עליך את הדין אם תמרוך בי.
 ובי

1 מה לחן שאין על גביו אלא ה' אלוהי - דבמלך קא משתעי קרא, דכתיב "שום חשים
 2 עליך מלך" (דברים ז). מנין אני מוח בשעיר - כלומר, נשיאות רידי מי הוי נשיאות מעליא
 3 - דאלו הינא בזמן שביח המקדש קים מייחנא שעיר או לא? אמר ליה הרי ציחק כבבל
 4 - ראש גולה שבבבל דיע גבר, ואין בנא בשמן שאין על גביו אלא ה' אלוהי. חתם שבט
 5 - דדיינו מלך, כמו יכי חבנו בשבט לא ימנח

6 (משלי כב). וקבל חתוק - חתם. **משנה** ימות
 7 הוא המשיח - שמביא רב בוראה - זה המשיח
 8 בשמן המשיחה. ולא מרובה כבגדים - שביבית
 9 שני. שלא היה להם שמן המשיחה. אין בין בתן
 10 משה בשמן המשיחה למרובה בגדים אלא פר
 11 התא על כל המצות - שמרובה בגדים אינו מביא
 12 פר הלל דבר לא משה ולא משל צבור, אבל
 13 מביא שבעה או עשרה דהיי. ואין בין בתן
 14 המשמש - דדיינו ראשון שחור לעבודתו, ולאחר
 15 שחור דהיי פר של המפריים שלו, ועשירית
 16 האפשה שלו. וזה הוא - בין בתן המשמש
 17 ראשון שחור לעבודתו ובין בתן שערב, דדיינו
 18 שני שמנו תחתיו דלאחר (שנערב) (שחור)
 19 הראשון מעבירין השני. שיום כעבודת היום -
 20 דמקרי קרבנות היום עם הכהנים איה
 21 שריצה. **גמרא** שמן המשיחה עששה משה -
 22 כדכתיב "שמן משיחת קדש יהיה לו" (שמות
 23 ל). בו שליקין את העקרים - אוחם שרשים של
 24 בשמים האמורים בפרשתו, דכתיב "ואתה קח לך
 25 בשמים ראש מן הדבור וגו'. והלא מלך בו את
 17 וזה וזה שיום כעבודת יום הפיפורים, ומצוים על

18 הכתולה, ואסורים על התלמנה, ואינם מופאיים בקרוביהם, ולא פורעים ולא פורמים, ומחזירין הרוצח. **גמרא** תנו רבנן: שָׁמֶן
 19 המשיחה עששה משה בפדבר, היו שולקים בו את העקרים, דברי רבי יהודה; רבי יוסי אומר: והלא לסקוד את העקרים אינו
 20 סופק? אלא שרין את העקרים בפמים, ומצף עליו שמן אחר הריח אההו. אמר לו רבי יהודה: ויכי גם אחר עששה בשמן
 21 המשיחה? והלא תחלתו שנים עשר לוגין, וממנו היה נמשח משכן וכליו ובניו וכלי המשחיה. אמר לו רבי יהודה: ויכי גם אחר עששה בשמן
 22 לבוא, ששאמר: "שמן משיחת קדש יהיה זה לי לדורותיכם". תניא ארד: "וגח משה את שמן המשיחה ונמשח [את] המשכן
 23 [ואת] כל אשר בו" - רבי יהודה אומר: שמן המשיחה עששה משה בפדבר, כמה נסים נעשו בו מתחלה ועד סוף, תחלתו
 24 לא היה אלא שנים עשר לוגין, ראה כמה יורה בולעת וכמה עקרים בולעים וכמה האור שורה, ובו נמשח משכן וכליו ואהרן
 25 ובניו כל שבעת ימי המלוואים, ובו נמשחו פניהם גדולים ומלכים, ואפילו בתן גדול בתן גדול מעון משיחה, ואין מושחים
 26 מלך בן מלך; ואם האמרו: מפני מה משהו את שלמה? מפני מחלוקתו של אדוניו, ואת יואש - מפני עתלה, ואת יהואחז -
 27 מפני יהויקים, שהיה גדול ממנו שתי שנים; ואותו שמן קיים לעתיד לבוא, שאמר: "שמן משיחת קדש יהיה זה לי לדורותיכם",
 28 "זה" - בנימסראי שנים עשר לוגין הוא. אמר מר: ואפילו בתן גדול בתן גדול מעון משיחה. מנלן? דכתיב: "והתפוח המשיח
 29 תחתיו מבניו", נמא קרא 'והתפוח תחתיו מבניו', מאי 'המשיח'? קא משמע לן, דמפני דכהן גדול אי הוי משיח - הוי בתן
 30 גדול ואי לא - לא הוי בתן גדול. אמר מר: ואין מושחין מלך בן מלך. מנלן? אמר רב אהא בר יעקב, דכתיב: "למען יארד
 31 ימים על מולכתו" וגו', וירשה היא לבת. ומנלן דכי איכא מחלוקת בשמיה, ולאו קל דרעי מעון מורית מלכותא לבניה?
 32 אמר רב פפא, אמר קרא: "הוא אלא מבני קרוב ישראל", בזמן ששלוש משיחה בישאל קרינא ביה "הוא קבניו", ואפילו בלא משיחה. תנא:
 33 אף יהוא בן נמשי לא נמשח אלא מבני מחלוקתו של יורש. ותפוח ליה משום דראשון הוא? חסורין מתקרא ויכי קתני: מלכי
 34 בית דוד משיחה. מלכי ישראל אין מושחין. מנלן? אמר רב ירמיה: "קום משחתי בן יה" וגו', זה מתון משיחה אחר
 35 מעון משיחה. אמר מר: אף יהוא בן נמשי לא נמשח אלא מבני מחלוקתו של יורש. - ומשום מחלוקתו של יורש בן אהאב
 36 ומעול בשמן? דאמר רב פפא: באפרסמא דביא, הכי נמי באפרסמא דביא. ואת יהואחז מפני יהויקים, שהיה גדול ממנו שתי
 37 שנים. - ומי קשיש מיעיה? והכתוב: "ובני יאשהו תכבדו ויחנן השני יהויקים השלישי צדקוהו הרביעי שלום", ואמר רב יוחנן:
 38 הוא שלום הוא צדקוהו הוא יוחנן הוא יהואחז! - לעולם יהויקים קשיש, ומאי "כבור" - כבור למלכות. - ומי מלכי ויפרי מקמי
 39 קשישי? והא כתיב: "ואת הממלכה נתן ליהורם" כי הוא תכבד! - יהורם ממלא מקום אבותיו הוה, יהויקים לאו ממלא מקום
 40 אבותיו הוה. אמר מר: הוא שלום הוא צדקוהו הוא יוחנן הוא יהואחז. - והא חר חר קא תשיב, דכתיב: "השליש... הרביעי!" -
 41 מאי שלישי? שלישי לבנים, ומאי "רביעי"? רביעי למלכות, דמעיקרא מלך יהואחז ולבסוף יהויקים ולבסוף יבניה ולבסוף צדקוהו.
 42 תנו רבנן: הוא שלום הוא צדקוהו, ולמה נקרא שמו שלום? שהיה מושלם במעשיו. איכא דאמרי: שלום - ששלמה מלכות בית
 43 דוד בימיו, ומה שמו? מתנה שמו, שאמר: "ומלך מלך ככל את מתנה דודו תחתיו ויסב את שמו צדקוהו", אמר ליה: זה
 44 יצדיק עליך את הדין אם תמרוך בי, (שאמר: "ויאכרו בבלה"), וכתוב: "וגם פמלך נבוכדנצר קרד אשר השביעו באלהים".
 ובי

הוריות. פרק שלישי – בהן משיח דף יב עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" רש"י

1 ובי הוא שמן המפחה – בימי יהואחז דקתה: והואחז נמשח מפני הדיקים. והתניא משנגנו
2 תאמין וכו' – מרתכים 'תשימו בארנו מצדו', דארנו בעד ארזן קאי. אלמא בהדי ארזין נגנו.
3 ומדקאמר אשיחה: 'זנו את ארז ה' בבית' וגו' משמע שעה לגנוהו. אי לכך משא בכתה
4 וזמנתיך במסכת שקלים: אמר להם, אי גזלה עמכם – שוב אינכם מחזירין אותו
5 כבתפכם, עז לגנוהו. שני שם שם – אי גזלה עמכם – שוב אינכם מחזירין אותו

6 בארין ונעזיחו לך שן ודברתי אתך מעל
7 הכפרת: וגו' וכוז' ונעזיחי' שמה לבני
8 ישראל, וכתוב בצענת המן 'זוהן שמה לבני'
9 העשר מן, מה ארזן נגו, אף בצענת המן נגנו.
10 איתא דורות הוות – דכתוב בצענת המן 'זוהן'
11 אותו לפני ה' למשמרת לדורותיכם' וכתוב בשמן
12 הדמשה 'שמן מצענת קדש יהוה זה לא'
13 לדורותיכם' מה מצענת המן נגנו – אף שמן
14 המשה נגנו. משמרת שמירת – דכתוב בצענת
15 המן דורין נגנו. 'למשמרת לדורותיכם', וכתוב
16 במקלו של ארזן 'למשמרת לאות לבני מרד' וגו',
17 מה צענת המן נגנו – אף מקלו של ארזן נגנו.
18 אמר רב פפא בארביסא דביא – משוחה את
19 יהואחז. כמין נור – דהדר ליה הדרתי
20 באצענתה כבולאל (כוז). כמין כה וני –
21 שמתחיל למשח באצעב בין רסי עיניו, ומשך
22 אצעב על עיניו ודחף ער שנגיעו לעור וספ
23 ויני כוח ה' ונתיש לו גשמן כה כסי עיניו – וכתב
24 מרשחם לכוך כמין כה וני, כדרשינא. מאן
25 דאמר יציקה עדיפא דכתוב ויצוק משמן המפחה
26 – דהדר 'וימשה'. שכן אתא מוצא אצל כלי שרת
27 – דהדר משיחה ולא יציקה. מה טעם ויצוק משמן
28 דירשעה – ככה. כשהוא ספסר – כשהוא מדרר
29 עם אחרים. עולת ויושבת – בעקר קנה, כמין
30 שלא יפלו. שולח פה או החילה מעלתי. כמין
31 המשה – שנגעתי בו כשהלכתינו. ואי פלתי'
32 – שמא נפל עלי מן השמן במדקם שאר ראוי
33 למשהו מעלתי. והורדתם אותו אי נוחו –

1 ובי הוה שמן המפחה? והתניא: משנגנו ארזן, נגנו
2 שמן המשיחה וצננת המן, ומקלו של ארזן שקדיה
3 ופרחיה, ואינו ששלוה פלשמים דורין לישראל,
4 שצאמרו: 'ואת כלי הדהב אשר השבתם לו אשם
5 תשימו בארנו מצדו ושלחתם אתו וקדך', וכי נגנו?
6 אשיחו מלך יהודה נגנו, שראה שפתוב בתורה:
7 'ולך ה' אתך ואת מלכך' וגו', צוה ונגוים, שצאמרו:
8 'ויאמר ללויים הכהנים לכל ישראל הקדושים לה'
9 תנו את ארזן הקדש פניתי אשר בנה שלמה זה דוד
10 מלך ישראל אין לכם משא בכתה עתה עבדתי את
11 ה' אלהיכם ואת עמו ישראל'. ואמר רבי אלעזר:
12 איתאי שם שם, איתאי משמרת משמרת, איתאי דורות
13 דורות! אמר רב פפא: באפרסמא דביא. תנו רבנן:
14 ביצד מושחין את המלכים? כמין נור ואת הכהנים?
15 כמין כה. מאי כמין כה? אמר רב משיאי בר גדיא:
16 כמין כה וני. תני תרמי: בתחלה מוצקין שמן על
17 ראשו, ואחר כך דוחנין לו שמן בין ריסי עיניו, ותניא
18 אחריתי: בתחלה דוחנין לו שמן בין ריסי עיניו, ואחר
19 כך מוצקין לו שמן על ראשו! תנא היא, איא
20 דאמר: משיחה עדיפא, ואיפא דאמר: יציקה עדיפא.
21 מאי טעמא דמאן דאמר יציקה עדיפא? דכתבי: 'ויצק
22 משמן המשיחה על ראש אהרן וימשהו אתו לקדשו'.
23 ומאן דאמר משיחה עדיפא, מאי טעמא? קסבר: שמן

34 אלמא בעי משיחה על המעין. נתייל – דילק, אי מושך נהויה – שדולק כהן וזו השמחה
35 בתוכו. לייבי תרגולא – על שם הוהו עסיקא. שמן ושפיר – שנגמנת ומכוננת. כירא
36 דהבאי – בית חשוק. ולא מילתא היא – דימנא דאף על גב דלית ליה כבואה דבבואה הדר
37 אתי. ואפילו הכי לא לעבד הכי, דלמלא ליה בואה דבבואה חילתה ערתי. ומתיע
38 מלמלא, לא חזי אהרן ומשוח מיתיעה מילת.
39 דאי לא חזי עבד הכי ולא חזי מיתיעה מילת,
40 והדר אהרן. הלכך לא לעבד. קאי ורביאי ביה
41 וסילקא תמרי – דתי גרלי לעגל טפי משאר
42 דיקות. קרא – דלעת רזביא – מילת. רישו
43 מתיניא – מעיקרא. כי הכי תהוי מרגלא
44 מלמלא בפומיהו ותרוין ידען למשאל ליה.
45 ממשכן שפתא – דלא ליפסוק מפומיהו, כמעין
46 זה שמשך חדלך. דמאן מחסיא – דמאן
47 הכביס אריתא לדמרא ותרבות ידה היה בהם.
48 אבל סומפובדיא לא ליה תרבות מלמלא כהן.
49 וקא לייה מוטב לו לודר באצביס במוא
50 מחסיא מלודר באפרא בפומדיחא. נילמא
51 כירא – מוטב לאלמד לו דקן מוסרת. כדארבין
52 בפך קמא דמועד קטן (א. ב.) כורא סמוך
53 למסורהה מעלי. מבותיא רזבי ביפי – אפילו
54 מכותה שהוא משוחב וזקן, שמשבר את האבן
55 ששופכים הימנו – אף על פי כן לא תאכל
56 הימנו. כדארבין בפך (ע"כ סי' סח'ס'ט) 'ואלו'
57 עוברין (פסחים ג, א): שלשה דברים נאמרו
58 בכותה, מטעמא את הלכ וכו', כיפי – שלעמי,
59 כדמרתמיין 'סלע': כיפא. את דמרשיש: מוטב
60 תאכל בלילתא כירא שאן דמיתס קרימ. מכותה
61 שאוכלים אותו עשרים ושרים הדרים ברמי
62 כיפי, מוטב מנגוליה דומות גדולה, לפי
63 שדמיה קרימ. אם הבין תלמוד כול מלך –
64 יבא פר שדיה שעות, תלמוד לומר 'בין'.
65 המיומן שבפשוהי – דהיינו כהן גדול. מריבה
66 בגרים – מנין, תלמוד לומר 'ודביא הבין
67 המשיח'.

1 איתא מוצא אצל כלי שרת. והכתוב 'ויצק'
2 משוחו ד'וימשה'. תנו רבנן: 'כשמן הטוב [וגו] ירד על תקן וקן אהרן' וגו' – כמין שני טפי מרגליות היו תלויות לאהרן בוקנו. אמר
3 רב פפא, תנא: כשהוא מספר, עולות ויושבות לו בעיקר וקנו, ועל דבר זה היה משה דואג, אמר: שמא חס ושלום מעלתי כשמן
4 המשיחה? יצתה בת קול ואמרה: 'כשמן הטוב וגו' ככל תרמו', מה טל תרמוין אין בו מעלה, אף שמן המשיחה שבוין אהרן אין
5 בו מעלה. ועדיין היה אהרן דואג, אמר: שמא משה לא מעל, אבל אני מעלתי? יצתה בת קול ואמרה לו: 'הנה מה טוב ומה
6 נעים שבת אחים גם יחד'. מה משה לא מעל, אף אתה לא מעלתי. תנו רבנן: אין מושחים את המלכים אלא על המעוין, כדי
7 שתמשך מלכותם, שצאמרו: 'ויאמר המלך להם קחו עמכם את עבדי אדניכם [וגו] והורדתם אתו אל גחון'. אמר רבי אמי: האי
8 מאן דבעי לידע א דמסיק שתייה אי לא, נתייל שרתי שעררה יומו דבין ראש השנה ליום הפפורים בביאת דלא גשבי וקאי, אי משיח
9 נהויה יתיע דמסיק שתייה. ומאן דבעי לבעיב בעיסקא, ובעי למידע אי חור ואתי לביאת אי לא, ניקום בביאת תרגולא, אי שמין ושפר –
10 מצלה. האי מאן דבעי למיפק [וגו] דבעי למידע אי חור ואתי לביאת אי לא, ניקום בביאת תרגולא, אי חור בבואה דכבבואה
11 לידע דתדר ואתי לביאת. ולא מילתא היא, דלמא חלשא דעמיה ומיתיע מצולה. אמר אביי, תהא דאמרת: סימנא מילתא היא,
12 [לעולם] יהא נגיל למיחיה ועלו לקמי רבייכו, וכי תביתו קמיה חור לפמיה, דכתבי: 'והיו עיניך דאזת את מורדך', וכי גרסיתו –
13 גרסו על גהרא דמניא, דכי הכי דמשכן מאי משכן שמשחתוכו. ותיבו אפיקללי דמתא מחסיא ולא תיבו אפדני דפומדיחא. טב
14 גלגנא כירא [דמתא מחסיא למיכל] מפותחא דרמי ביפי. 'דמה קרני גאלהו' – דמה קרני ולא דמה פני, דוד השלכות שגמשחו
15 כקרו – נמשכה מלכותו, שאלו ויהווי שגמשחו בפק – לא נמשכה מלכותו. 'המשוח בשמן המשיחה' וכו'. תנו רבנן: משיח – יכול
16 מלך? תלמוד לומר: כהן, אי כהן, יכול מריבה בגדים? תלמוד לומר: 'משיח', אי משיח, יכול משוח מלכהמה? תלמוד לומר:
17 'הכהן המשיח', שאינו משיח על גביו. – מאי משמע? כדאמר רבא: 'ההרד' – המיומנת שגברך, הכא נמי 'המשיח' – המיומן
18 שבמשוחים. אמר רב: משיח – יכול מלך. – מלך פר הוא דמייתי? שיער הוא דמייתי? – איצמריד, סלקא דעתך אמינא: על שגת
19 מעשה יבא שיער, על העלם דבר יבא פר. קא משמע לו. 'אין בין משוח בשמן המשיחה' כו'. מתניתין דלא כרבי מאיר, דאי
20 רבי מאיר, דא תנא: מריבה בגדים מביא פר התא על כל המצוה, דברי רבי מאיר, לא הווי לו חלבים. מאי טעמא דרבי מאיר?
21 דתנא: 'משיח' – אין לי אלא משוח בשמן המשיחה, מריבה בגדים מביא? תלמוד לומר: 'הכהן המשיח'. במאי אוקומתיה? כפרגו?

אימא סיפא אין בין הן המשתטס לכהן שעבר - והיינו שני. אלא פר יום הכפרים ועשירית האיפה - ודמשל ראשון כן באין. הא לכל שאר דבריהם זה וזה שוקן, ושני נמי כל מצות כהונה גדולה עליו, אהאן לרבי מאיר התניא וכו' - "עבר" דבריותא לא דמי לישע"ב" דמתניתין, רבי היא ונסכי לה אליבא דתנאי - בחזרא חבית סבר מאיר וסתמוה כרבי מאיר, וברישא סבר לה כרבנן

והסתמו כרבנן. רבי שמעון סבר לה כרבי מאיר בחזרא - ודכן שעבר, דשני כל מצות כהונה עליו חוץ מפר יום הכפרים ועשירית האיפה. ופליגי עליה בחזרא - דאילו כרבי מאיר סבר מרובה גנדים מבאי פר הבא על כל המצות, והיינו פר העלם דבר של צבור. ואילו כרבי שמעון סבר דהעלם מביא פר הבא על כל המצות. כדתנן: אין בין משוח בשמן המשתטה למטובה גנדים אלא פר הבא על כל המצות. ונפיל חלק בשרשה - אף על פי שאינו מקריב ומשמש בשמנת אלהים - וההירושלית בארבתה, וכולם נוהגין במשחה שעבר - והיינו שני. חוץ מפר יום הכפרים ועשירית האיפה - דאין בין הכפרים הממשש לכהן שעבר אלא פר יום הכפרים ועשירית האיפה. מאן שמעת את דאמר פסור על פומתא מקדש וקדשיו - וכי שמעון, תלמוד לומר כי נור שמשן (קדש) אלתיו וכו' על פומתא בתרז - למעשה משוח מלמדת דאין מקריב אונן. אבל כהן גדול מקריב אונן, כן מרובה גנדים וכן ראשון שחזר לעבודה, ואפילו שני, מפני שהן בכלל כהונה וגדולה. לאפקי משוח מלמדת בכלל בכלל כהונה גדולה הוא, ואחר שחלקו הכתוב - למעשה מלמדת שאינו מקריב אונן ככהן גדול, וכל על אהא מצוה על התבונה? אלא עיבר מחמת קריי - דרזי כהן גדול מעליא

אימא סיפא: אין בין כהן משמש לכהן שעבר - אלא פר יום הכפרים ועשירית האיפה, אהאן לרבי מאיר; דתניא: אירע בו פסול בכהן גדול, ועבר ומינו כהן אחר תחתיו - תראשון חוזר לעבודתו, ותשני כל מצות כהונה עליו, דברי רבי מאיר; ורבי יוסי אומר: ראשון חוזר לעבודתו, ושני אינו ראוי לא לכהן גדול ולא לכהן הדיוטן, אמר רבי יוסי: מעשה יוסף בן אילים ומצפורי וירעו בו פסול בכהן גדול, וכן לא כהן גדול ולא כהן הדיוט: כהן גדול - משום איבה, כהן הדיוט - משום מעלן בקדש ואין מורדין; וירשא רבנן וסיפא רבי מאיר? אמר רב חסדא: אין, וירשא רבנן וסיפא רבי מאיר. רב יוסף אמר: רבי היא, ונסכי לה אליבא דתנאי. רבא אמר: רבי שמעון היא, וסבר לה כרבי מאיר בחזרא ופליגי עליה בתרא; דתניא: דברים שבין כהן גדול לכהן הדיוט אלו הם: פר הבא על כל המצות, ופר יום הכפרים, ועשירית האיפה, ולא פורע ולא פורם, אכל הוא פורם מלמשה ותהדיוט מלמעלה, ואין מנפמא ארובות, ומזוהר על התבולה, ואסור באלמנה, ומחזיר את הרוצח, ומקריב אונן ואינו אוכל (ואינו חולק), מקריב חלק בראש

שהרי חזר לעבודתו הוא. עבר מחמת מום - דאינו חוזר לעבודתו מפני המום, מנין שצוהו על התבולה תלמוד לומר "והוא". משיח שנצטבר - כלומר, כהן גדול שנצטבר, מהו באלמנה? מי אמרינן - כהונה גדולה מרדה דוד להאי מאלמנה, או דלמא כהונה גדולה מיפטר פטר ליה לאוי מאלמנה, וכי נצטרף, עיב כהונה גדולה לא פטר, ומזוהר באלמנה. ורבי מחמת מום מנין תלמוד לומר והוא - דאפילו עבר ראשון מחמת מום אסור באלמנה, וכי נצטרף אין לך מום גדול מזה, ושמעון מינה דאפילו הבי אסור באלמנה. למשה לפשה פמש - והיינו שפי חלוקה. למעלה למעלה פמש - ביצור בשפה גופנתא חלוקה. למשה מקמי שפח - שקורעין למטה משפה לפי, שהוא למעשה בית העואר. למעלה מקמי שפח - למעשה בית העואר. ממש. כיון דבעלמא חוי קרע - דאם רעה אינו מבדיל, אלא קורעין למטה משפה, וימא דיי קריעה, אם כן כהן גדול חייב מקרי למטה מקמי שפה קרי כאן "בגדיו לא יפרס". אינו אלא קרע של תפלות - דבעלמא לא ימא דיי קריעה, הלכך מותר בכהן גדול. בראש ובגדי לאו משה - דמתיב "זרעתי את ראש האדמה (מבדיר לה), ותנן מנסכת טוסה (א, ה) הבה אוחז בבגדיה, אם קרעו - לא נקרה, ואם נפסדו - פרמנו. שמואל סבר לה בתרז כרבי יוחנן - רכל שאינו מבדיל מקמי שפה חוי קרע של תפלות. ופליגי עליה בחזרא - דאילו רבי יהודה סבר גדול אינו בפריעה ופרימה כל עיקר, ושמואל סבר דפרום מלמטה, למעשה מקמי שפה. לפי לי לפכתא אשר לעילת תמיד - אינו אלא לכל התוריא בכל מקום היא קודם. וזה בנת אב, דבכל מקום תורם דמשמע "אשר לעילת תמיד" שהיתה כבר. לפתח ראשון - לקרות בתורה. ולבדך ראשון - במומן, פירש

ונוטל חלק בראש, ומשמש בשמנת פלים, וכל עבודת יום הכפרים אינה בשרה אלא בו, וקפודו על טומאת מקדש וקדשיו, וכו' ונהגין כגנדים חוץ מפר המביא על כל המצות, וכו' ונהגין כמשיח שעבר חוץ מפר יום הכפרים ועשירית האיפה, וכו' אין נוהגין כמשיח מלמשה חוץ מקמשה דברים האמורים בפרשה: לא פורע ולא פורם, ואין מנפמא לקרובים, ומזוהר על התבולה, ואסור באלמנה, ומחזיר את הרוצח, דברי רבי יהודה; ותקמיו אומרים: אינו מחזיר - והאי מפיא דרבי שמעון היא? אמר רב פפא, מאן שמעת ליה דאמר: פסור על טומאת מקדש וקדשיו? רבי שמעון. "חוי מקמשה דברים האמורים בפרשה". מאן הני מילי? דתני רבנן: "ותפתח הגדול מאחוריו" - זה כהן גדול, "אשר יוצק על ראשו שמן המשחה" - זה משוח מלמשה, "וזמלא את ידו ללבש את התבירים" - זה מרובה בגדים, על כוונתו הוא אומר: "ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרס" ועל כל גפשת מת לא יבא", וכול זה כוונתו מקריבין אוננים? תלמוד לומר: "כי נור שמן משחת אלתיו עליו", עליו - ולא על חבירו; ואחר שחלקו התבונה, וכול לא יבא מצוה על התבולה? תלמוד לומר: "תנאי": "הוא אינו בפתוליה יקח" - אחר שחלקו התבונה ורבה, דברי רבי ישמעאל; רבי עקיבא אומר: אין לי אלא שעבר מחמת קריי, מחמת מום מניין? תלמוד לומר: "והוא"; בעא מיתיה רבא מרב נחמן: משיח שנצטרע מהו באלמנה? מירחא דתיא או מיפטר פמיה? או לא הוה בידיה. וימנין חוי ותיב רב פפא וקמבעיא ליה, אמר לה הווא בריה דרב נחמן לרב פפא, תנינא: אין לי אלא שעבר מחמת קריי, עבר מחמת מום מניין? תלמוד לומר: "והוא". קם, נשקיה ברישיה ויהיב ליה ברתיה. משנת כהן גדול פורם מלמשה, ותהדיוט מלמעלה. כהן גדול מקריב אונן ולא אוכל, ותהדיוט לא מקריב ולא אוכל. נמרא אמר [רב]: "משה" - למשה מקמי שפה, "למעלה" - למעלה מקמי שפה, ושמואל אמר: "למשה" - למשה מקמי שפה, "למעלה" - למעלה מקמי שפה, וזה וזה בציצור. מיתבי: על כל המתים כוונתו - רעה מקריב קמי שפה שלו, רעה אינו מקריב קמי שפה שלו, על אביו ועל אמו - מבדיל, כיון דבעלמא חוי קרע, קרי כאן "בגדיו לא יפרס"! שמואל כרבי יהודה סבירא ליה, דאמר: כל קרע שאינו מבדיל שפה שלו - אינו אלא קרע של תפלות. וכו' אית ליה לרבי יהודה קריעה בכהן גדול? והא תניא: אילו נאמר "ראש לא יפרע ובגדי לא יפרס", הויה אומר: בראש ובגדי של סוסה הכתוב מדבר, תלמוד לומר: "את ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרס" - שאינו בפריעה ופרימה כל עיקר, דברי רבי יהודה; רבי ישמעאל אומר: אינו פורם כדרך שבני אדם פורמין, אלא הוא מלמשה ותהדיוט מלמעלה! - שמואל סבר לה כרבי יהודה בתרא ופליגי עליה בתרא. מורה על התירו מחבירו קודם את חבירו, וכי המקדש מחבירו קודם את חבירו. פר המשיח ופר העדה עומדים - פר המשיח קודם לפר העדה בכל מעשיו. "נמרא אמר רבי אבהי, דאמר קרא: "מלכד עולת אשר תבקר אשר לעולת המסיר", (למה לי) מניין פתיב "עולת הבקר", "עולת התמיד" למה לי? תמי אבהי, דאמר רבנא: כל דתיריה קדמה, וכו' המקדש מחבירו הוא קודם את חבירו". מניין? דתניא דבי רבי ישמעאל: "ונקדשה" - לך דבר שבקדושה, לפתוח ראשו, ולבדך ראשו, ולימול מנה יפה ראשו.

הרויות. פרק שלישי – כהן משיח דף יג עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינליץ)" רש"י

1 פרשת פי כהן משה – כתיבת ברישא, והדר כתיבת ארבעה עשר רב על צבור.
 2 ועשה לפר כאשר עשה לפר החטאת – ודעונו לפר כהן משיח, למה ליה למיחד
 3 וכתב "כאשר שרף את הפר הראשון." וכפי בניו – והדר "ובעד ביתו ובעד כל קהל
 4 ישראל." פי ר' עובדיה וזה – הוי עולה. חסריא א"ף – למימרא דעולה קומה. כמשפט

5 חבית בית – בפר דעבדה וזה, דברת כתיבה
 6 אוליך, ועולה ברישא כתיבת. שעיר יחיד קודם
 7 לכבשת יחיד – כגון שהיו עשים, זה הביא
 8 כשבה וזה הביא שעירה. שכן נתרבתה באליה
 9 – דעו אינה טענה אליה. בנין זים – בגלל
 10 יום, כבש גלל עומר, ובכשים בגלל שתי הלחם.
 11 **משנה** עומרים בקלחת – האיש למשכב
 12 וזה. **גמרא** אמו קוימת לכולם – דאית
 13 לה זילותא שפי. ורבה קודם לפליך ישראל –
 14 שאין כל ישראל ראוה לזכותה, אבל מלך, כל
 15 ישראל ראוה למלכותו. מלך קודם לכהן גדול
 16 – מדאמר מלך לכהן גדול קיוו נעמם מעבדי
 17 אדוניכם" וזעל כרוך באפשה קאמו – אלמא
 18 מלך עדיף. אמריבאל – שמונתה על בולם, ואין
 19 משיבין על דבריו. נזיר – הממנה על האצרות

20 שבמקדש. איבעיא להו לענין מופתא – ליטמא לזות מצוה סגן מושח מלחמה,
 21 אי זה מזה קודם? להחיותו – הוא קודם לטמן, משום דצבור צריכים לו למשח
 22 מלחמה לצורך מלחמה טפי מסגן, דבתבי ויבדל אחרו – אלמא כהן עדיף מלו.
 23 [בכלל אירור – כנען, לא מצאנו קללה גזולה מזה שירא עובד לאוהו, מבאן
 24 שכל עבד דהוי אבד בכלל אירור, חבלי ריפון
 25 לישא גזרות – שמתרצין לישא גזרות מלישא
 26 משודרת. משודרת לא היתה בחוקת שמור
 27 ודחסם שפחה מופקדת, לשון אחר: גזרות
 28 בעיא אלוהי ומשמורת עצמה, לפי שברעתה
 29 להתגיד. אבל שפחה אן בידה לשחרר עצמה,
 30 ואינה משמרת עצמה. מפני מה חבל מושיחין
 31 לעבדים, שתרפון תרין תרי. אחר: חבל להם מפני
 32 שסונון רע – שיער בלב רע אדא ותר מרא.
 33 סורר-ש שלום, כדאמר (בבא מציעא נט, טו)
 34 בגב שסונון רע – הדתיני יתר, שער שרע, כל
 35 רע הוא. מאי היא – היכי הוי סונון רע. אבי
 36 רבא אפילו גלישי – דלאו מאכל, ולית ביה
 37 תאה – אפילו הכי גיצי להו. גיצי=גושכין.
 38 שופתא

13 השני יעשה עולה כמשפט! אלא זה בנה אב, שהיו כל הפאות קודמות לעולות הבאים עמהם, וקיימא לך, ואפילו הפאת העוף
 14 קודמת לעולות בהמה. פר עבודה וזה קודם לשעיר עבודה וזה. – אמאי? האי הפאת והאי עולה? – אמרי במערכת משמיה
 15 דרבא בר מרי: הפאת עבודה וזה חסריא א"ף, "לחט" כתיב, רבא אמר: "פלישפט" כתיב ביה. שעיר עבודה וזה קודם לשעיר
 16 נשיא. מאי טעמא? האי צבור והאי יחיד. שעיר נשיא קודם לשעיר יחיד. מאי טעמא? האי מלך והאי הדיוט, שעיר יחיד
 17 קודמת לכבשת יחיד. – והא תניא: כבשת יחיד קודמת לשעיר יחיד! אמר אביי: תנא היא, מר סבר: שעירה עדיפא, שכן
 18 נתרבתה וכל עבודה וזה ביחיד; ומר סבר: בבשה עדיפא, שכן נתרבתה באליה. עומר קודם לכבש הפא עמו; שתי הלחם
 19 קודמים לכבשים עמהם. וה הקלל? דבר הכא בגין ליום – קודם לדרב הכא בגין לחם. **משנה** האיש קודם לאשה –
 20 להחיות ולהשב אברה, והאיש קודמת לאיש – לכסות ולהוציא מבית השבוי. בזמן ששנייה עומדים בקלחת – האיש קודם
 21 לאשה. **גמרא** תנו רבנן: היה הוא ואביו ורבו בשרי – הוא קודם לרבו, ורבו קודם לאביו, אמו קודמת לכולם. חכם קודם
 22 למלך ישראל; חכם שמת – אין לנו פיצא בו, מלך ישראל שמת – כל ישראל ראויים למלכות. מלך קודם לכהן גדול, שצאמר:
 23 "ויאמר המלך (אליהם) [להם] קחו עמכם (או מעבדי) [את עבדי] אדוניכם" וגו'. כהן גדול קודם לנביא, שצאמר: "ומשה אתו
 24 שם צדוק הכהן ונתן הנביא", הקדים צדוק לנתן; ואומר: "שמע נא יהושע הכהן הגדול אתה ורעדי" וגו', יכול הדיוטות היו?
 25 תלמוד לומר: "פי אנשי מופת הנהו", ואין "מופת" אלא נביא, שצאמר: "ונתן אליך אות או מופת". משה בשמן המשחה קודם
 26 למרוכה בגדים; מרוכה בגדים קודם למשה שעבר מחמת קריו; משה שעבר מחמת קריו קודם לעבר מחמת מומו; עבר מחמת
 27 מומו קודם למשה מלחמה; משה מלחמה קודם לסגן; סגן קודם לאמרפל. מאי אמרפל? אמר רב חסדא: אמר פולא. אמרפל
 28 קודם לגזר; וגזר קודם לראש משמר; ראש משמר קודם לראש בית אבי; ראש בית אב קודם לכהן הדיוט. איבעיא להו: לענין
 29 מוטאה, סגן ומשה מלחמה איזה מהם קודם? אמר רב וסורא בריה דרב נחמן: תא שמע, דתניא: סגן ומשה מלחמה שהיו
 30 מלכים בתרין יפגע בהם מות מצוה, מוטב שיטמא משה מלחמה ואל יטמא סגן, שאם יאדע בו פסול בכהן גדול, נכנס הסגן
 31 ומשמש תחתיו. ותניא: מות מלחמה קודם לסגן? אמר רבינא: פי תניא תהיא – להחיותו. **משנה** כהן קודם ללוו, לוי ישראל,
 32 ישראל למומו, ומומר לנתן, ונתן לר, ור לעבר משודרת. אימתי? בזמן שפולס שוים, אכל אה היה מומר תלמוד חכם וכהן
 33 גדול עם הארץ – מומר תלמוד חכם קודם לכהן גדול עם הארץ. **גמרא** "כהן קודם ללוו" – שצאמר: "ובני [בני] עמרם אתרן
 34 ומשה ויבדל אתרן [להקריבו] [להקרישו] קדש (הקדשים) [קדשים]". לוי קודם לישראל – שצאמר: "בעת ההיא הכדיל ה' את
 35 שבט הלוי (מתוך)" וגו'. ישראל קודם למומו – שהו מיוחס, וזה אינו מיוחס. מומר קודם לנתן – זה פא מטפה בשרה, וזה פא
 36 מטפה פסולה. נתן קודם לר – זה גדל עמנו בקדושה, וזה לא גדל עמנו בקדושה. ר קודם לעבר משודרת – זה היה בכלל
 37 ארור, וזה לא היה בכלל ארור. "אימתי בזמן שפולס שוין" כו'. מנא הני מילי? אמר רב אחא ברבי חנינא, דאמר קרא: "קדש היא
 38 ממונים", מכהן גדול שנגמם לפני ולפנים. תניא, רבי שמעון בר יוחאי אומר: בדין הוא שקדים עבר משודרת לר, שהו גדל עמנו
 39 בקדושה, וזה לא גדל עמנו בקדושה, אלא זה היה בכלל ארור, וזה לא היה בכלל ארור. שאלו תלמידיו את רבי אלעזר ברבי
 40 צדוק: מפני מה חבל רצין לישא גזרות, ואין חבל רצין לישא משודרת? אמר להם: זו היתה בכלל ארור, וזו לא היתה בכלל
 41 ארור. דבר אחר: זו היתה בחוקת שמור, וזו לא היתה בחוקת שמור. שאלו תלמידיו את רבי אלעזר: מפני מה חבל מפר את
 42 קונו, וחרתו אינו מפר את קונו? אמר להם: ומה הואכל ממה שעבד אובל מישבת, הואכל עבד עצמו על אחת פנה וכמה.
 43 שאלו תלמידיו את רבי אלעזר: מפני מה חבל מושלים בעקברים? מפני שפודין רע, מאי היא? רבא אמר: אפילו גלישי גיצי.

הוויית, פרק שלישו - כהן משיח דף יג עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)" רש"י

33 ידו אחריים רואים אותו, כדארמון במסכת ברכות. אמר רבא ומתי אביהם - את דעושים
 34 טניפין ומני כבוד אביהם. נגמית משנה - את דתניא ליעיל: כהונשאי נבנס וכו'. נתקן
 35 מילתא בי לירון - כלומר, נעבר ליה כי ויכי דעבר הוא לירון. ואית דגרסי: נתקן מילתא
 36 כי לתונן. כלומר, נתקן מילתא דלחיל לזכרון לעולם לדורות אפילו כי איתו בעולם. אית
 37 דאמרי: נתקן מילתא כי ליתא, לזמן לו שלמרטו
 38 דבר שאינו עושה ללמוד, ותיבשיש. נלי עוקציג -
 39 ידרוש לן מסכת עוקצין. דלית ליה - שאין סודר
 40 לו. פשטן - פירוש. גרס ותנא - גרס ושנה. אמר -
 41 רבן שמעון בן גמליאל: מאי דקאמא דלמאן את
 42 ושלום כו'. בתר דאוקים = בתר שסיים. ושדו ליה
 43 - לפתקא כי מרששא. שאלות דהוא מפריק
 44 מטרין, ומה שלא היה מטרין - כתבו אינדו
 45 הפירוקין ושדו בי מדרשא. אביהם - אביהם (לא) היה
 46 הם יכנסו לבית מדרשו, או נא ונא אפיהם ושבו
 47 עמדם. ותי דאיתו כי דאמרי דאבוי - כלומר
 48 דאיתו כי חשיבותא אבוי דהיתא אב בית דין.
 49 אבל למדו נשיא מי איתו כי דקא בעית למדוי
 50 נשיא. קמרא - אמנא מורה. כדארמון במסכת
 51 שבת בפרק "במה אשה" וכו'. מתי ליה רבי
 52 לרבי שמעון בריה אחריים אבוימילא (לא) היה
 53 תמורה לא היה קרב - דתנן במסכת ברכות
 54 בפרק ברא (א. ק. א.) איתא: "שעיר",
 55 ולעשרי "ושעיר", לאהוד עשר "שעיר" -
 56 שלשתן מקודשין. התשיעי נאכל במומו,
 57 והשעירי מנשר, והאוד עשר קרב שלמים
 58 ועשורו תמורה, דברי רבי מאיר. אמר לו רבי
 59 יהודה: וכי תמורה עשה תמורה? ואת קרימא
 60 לן דאין תמורה עשה תמורה. כדתנן במסכת
 61 תמורה בפרק קמא (ה. ג.) "אין כבוד שור קדש דין
 62 וכו' - רבן קריבין ואין תמורתן קריבין, ומעשר ליף
 63 עבדו עבדו תמורה, כתיב וכו' "כל אשר יעבד
 64 תחת העשבי וכתבי תהם בכבוד" ו"העברת כל
 65 פטר דרמס וגו'."

3 שופתא - ביתו של מור דעין הוא גיין. הפניה כליו - מלבושיו. פת פחמין - פת האפרי
 4 בגדולים. של שיוור תיקפה - שנשתתרה מלבושה. משבח למור של שבועים שנה - שסודר בפני
 5 כל שבועים שנה. משיב - מחזיר את הלמוד שנשתבח הדמו כבר שבועים שנה. ויסקנך -
 6 לגרסא: אית מעשה שאם לא חזרם אמר אחד ולא שתיים. ואחד אמר שתיים ולא
 7 שלש. או שנתא אחד אמר שתיים לא שלש,
 8 ואחד אמר שלש ולא ארבע. אית סימן מצינה.
 9 כלומר, בכוף הקמיעה ושתיורה נאמרון אצבעת
 10 של יד העומדין לבד שתי אצבעות וקופין סדרין
 11 מנאן, אצבע אצבע ואמא מנאן. וורת מנאן,
 12 דהיינו שתי אצבעות מנאן ואצבע אחד מנאן.
 13 ובכך הוא זכור שאחד אמר אחת ולא שתיים,
 14 ואחד אמר שתיים ולא שלש. גודל לא קא חשיב
 15 הכא כי שאר אצבעות. משום דלא קא חשיב
 16 אצבעות. ואיכא פת - ופתמין עצמן כהוא חשיב
 17 לתו. ושיב ללמוד - ופתמין עצמן כהוא חשיב
 18 למשעור. ותיבד הקיבד חתא חספא נבל - כל שכן היתה
 19 גמול עצמו כהוא חשיב לתו. ותיבד היתא ריה של
 20 נבילת - כלומר הדולק המריח ריח נבילת. דכל
 21 הדולק ומריח הי עובר תחת ארוה רוחו, שהריח
 22 הדולק ורעלה. וזומא לסינין - וזוהי חב שבתה
 23 את הקדרה קרי לתו חב, על שם שמעבדין
 24 והזומא לצדיקין. ו"על שני צדדי תרומה על חב
 25 טסודרו. וכל העם עוקרין - כל השורות כולן
 26 אפילו זו מאה. ועוקרין לו - שתי שורות בלבד.
 27 עוקרין אותן - ולבני חכמים שנומנים אביהם פרנס
 28 על הצבור. מניפין - שמושיבין אותן בצד הוקנים
 29 מנפך כבוד אביהם. ודמיין אותן לוקים בסניף זה
 30 שמניפין לקרד גדולה, סניף בלעו. אלא
 31 לקטנים - דאמנא איתן. אבל יצא מדולים אית
 32 נבנס ויחשב במקומם. דרמשע הוא. משום דהיה
 33 ליה למיבדד במקומה. כדו שלא יתרחק - ודדיהא
 34 לפנות ביום צריך שיתרחק מן הדרך. כדו שלא

23 ארבעים יום, והואכיל פת שלא בשל כל יצרו, והואכיל בשר מזהקא לסימון, והשוטה
 24 מאמת המים העוברת בבת הקברות, והמסתכל בפני המת; ויש אומרים: אף הקורא פתב שעל גבי הקבר. תנו רבנן: פשהנשיא
 25 נכנס, כל העם עומדים, ואין יושבים עד שאומר להם: שבו; משאב בית דין נכנס, עושים לו שורה אחת מנאן ושורה אחת מנאן
 26 עד שישב במקומו; משתכס נכנס, אחד עומד ואחד יושב עד שישב במקומו. בני חכמים ותלמידי חכמים, בזמן שרביים צריכים
 27 להם - מפיסיעין על ראשי העם, יצא לצורך - יבנס וישב במקומו. בני תלמידי חכמים ששמונים אביהם פרנס על הצבור, בזמן
 28 שיש להם דעת לשמוע - נכנסים ויושבים לפני אביהם ואחוריהם כלפי העם, בזמן שאין להם דעת לשמוע - נכנסים ויושבים לפני
 29 אביהם ופניהם כלפי העם. רבי אלעזר בר רבי [צדוק] אומר: אף בבית המושפה עושים אותם סניפין. [אמר מר]: יצא לצורך -
 30 נכנס ויושב במקומו. אמר רב פפא: לא אמרו אלא לקטנים, אבל לגדולים לא, הנה ליה למבדק נפשיה מעיקרא, דאמר רב יהודה
 31 דאמר רבי: לעולם ילמד אדם עצמו להשפיע ולהעריב, כדי שלא יתרחק. אמר רבא: האדנא דהלשא עלמא, אפילו גדולים נמי.
 32 רבן שמעון בר רבי [צדוק] אומר: אף בבית המושפה עושים אותם סניפין. אמר רבא: בחיי אביהם, לפני אביהם, אמר רבי יוחנן:
 33 כימי רבן שמעון בן גמליאל אישגית משנה זו, רבן שמעון בן גמליאל. נשיא. רבי מאיר - חכם, רבי נתן - אב בית דין, בי יתה
 34 רבן שמעון בן גמליאל תהם היו קיימי כולי עלמא מקמייהו, כי הוו עילי רבי מאיר ורבי נתן הוו קרימי כולי עלמא מקמייהו, אמר
 35 רבן שמעון בן גמליאל: לא בעו למיחוי היכרא בן דיילי לדידהו? תפון הא מתניתא. ההוא זומא לא הוו רבי מאיר ורבי נתן, תהם,
 36 למחר כי אתה, הוו דלא קמו מקמייהו פדנגילא מילתא, אמרי: מאי האי? אמרו להו: הכי תפון רבן שמעון בן גמליאל. אמר ליה
 37 רבי מאיר לרבי נתן: אגא חכם ואת אב בית דין, נתקון מילתא כי לדידן. מאי נעבדי ליה? נימא ליה: גלי עוקצין, דלית ליה,
 38 ויכון דלא גמר, נימא ליה: "מי מילל גבורות ה' ישמעו כל תהלותו", לכו נאה למילל גבורות ה'? מי שכולו להשמיעו כל תהלותו,
 39 נעבריה, והו אגא אב בית דין ואת נשיא. שמעיהו רבי עקיב בן קרשי, אמר: דלקא חס ושלום אתאי מלתא לדיי כישופא, אול
 40 יתיב אחורי עוליתיה דרבן שמעון בן גמליאל. פשטן. גרס ותנא. גרס ותנא. אמר: מאי דקאמא דלקא חס ושלום איכא בי מדרשא
 41 מדי? יתב דעתיה תרסה. למחר אמרו ליה: יתי מר ויתניו בעוקצין, פתח ואמר. בתר דאוקים, אמר להו: אי לא גמירנא כספיתונן,
 42 פקיד ואפקיתו מבי מדרשא. הוו כתבי קושייתא [בפתקא] ושדו תהם, דהוו מפריק מפריק, דלא הוו מפריק פתבי פרוקי ושוו.
 43 אמר להו רבי יוסי: מורה במחזין ואנו מפננים? אמר להו רבן [שמעון בן גמליאל]: מיהו ניקנסיהו דלא נימרו משעתא
 44 שמתהו. ואסיקו לרבי מאיר - אחרים, ורבי נתן - "יש אומרים". אחוה להו בתלמידיה: ותי פיהוהו [לרבן שמעון בן גמליאל].
 45 רבי נתן אזל, רבי מאיר לא אזל, אמר: דברי הלכות לא מעלן ולא מוירדין. כי אזל רבי נתן, אמר ליה רבן שמעון בן גמליאל: הני
 46 דאיתו קדן קמרא דאבדך למיחוי אב בית דין, שווינד נמי נשיא? ותי רבן שמעון בריה, אחרים אוקרים: אילו היה תמורה

הוריות. פרק שלישי – בהן משיח דף יד עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)"
רלג
 רש"י

15 בתוך ביתו. אלא כשהוא רוצה להקדי דם היה האומן על לביתיה דרבה, ושם היה מקיז.
 16 ואית דגרטס: שלא רצה לנהוג שררות בעצמו כל אותן שנים שמלך רבה. כלומר, שלא
 17 היה לו פנאי להקדי עצמו, אלא היה עסוק כל שעה בתורה לפני רבה. חזיה לאבוי דרבה
 18 רישית – כלומר, ראה לו דרמת ראש. נחמני פתח – ואמור דרשא. דמשמיה פסקו ליה
 19 רבותא. אבוי קרו ליה נחמני. (ואיכא דאמרי
 20 דבלשון גנאי קרי ליה נחמני. כלומר: עדין אתה
 21 תלמידו של רב נחמן). חייף ופקשה – מתוך
 22 פלפול יתירא דדחה ליה הוה מקשה ומתריך.
 23 אבל רבה בר מתנה לא דהה דחייף כל כך אלא
 24 מתוך שהוא שודה ומעיין יפה יפה מסיק אליבא
 25 דהלכתא.

**הדרן עלך בהן משיח
 וסליקא לה מסכת הוריות**

1 אמר ליה האיוב תמו חרבות לנצח – דמשמע: אף על פי שכבר נצחו – חרבות לנצח, ואין
 2 יפה להזכירם. אפילו רבי – דענין הוה, הבא לא נהוג ענתונתא יתירא. דאמר משום רבי
 3 מאיר, ולא רצה לומר בהדיא: אמר רבי מאיר. סיני עדיף – מי ששנה משנה וברייתא
 4 סדורין לו כנתינתן מדר סיני. וחד אמר עוקף הרים – דחייף ומפולפל בתורה, אף על פי
 5 שאין משנה וברייתא סדורין לו כל כך. רב יוסף
 6 – קרו ליה "סיני" לפי שהיו משניות וברייתות
 7 סדורות לו כנתינתן מדר סיני. אבל לא היה
 8 מפולפל כרבה. הכל צריכין למרי חטיא –
 9 כלומר: רב יוסף הוא מרי חטיא, שמשנה
 10 וברייתא סדורין לו מפי השמועה כנתינתן מדר
 11 סיני. דמשנה וברייתא אבודן דהלכתא. אויבטא
 12 לביתיה לא קרא – שלא רצה לנהוג שררה
 13 בעצמו כל אותן השנים שמלך רבה, אפילו
 14 בהאי שררותא. שלא רצה להביא שום אומן
 15

לא היה קרב. אמר לו: מי הם הללו שמימיהם אנו
 שותים ושמונתם אין אנו מזכירים? אמר ליה: בני אדם
 ששקששו לעקור פְּבוֹדְךָ וכבוד בית אבִיךָ. אמר ליה:
 "גם אהבתם גם שנאתם גם קנאתם כבר אבדה!"
 אמר ליה: "האיוב תמו חרבות לנצח". אמר ליה: הני
 מלי תיקא דאתנו מעשיהו, רבנן לא אהנו מעשיהו!
 הדר אתנו ליה, אמרו משום רבי מאיר: אילו היה
 תמודה לא היה קרב. אמר רבא: אפילו רבי דענוותנא
 9 הוא, תנא "אמרו משום רבי מאיר", "אמר רבי מאיר" לא אמר. אמר רבי יוחנן: פליגו בה

10 רבן שמעון בן גמליאל ורבנן, חד אמר: סיני עדיף, וחד אמר: עוקר הרים עדיף. רב יוסף סיני, רבה עוקר הרים, שלחו לתמן: איזה
 11 מהם קודם? שלחו להו: סיני עדיף, דאמר מר: הכל צריכין למרי חטיא. ואפילו הכי לא קביל רב יוסף עליה. מלך רבה עשרין ותרתין
 12 שנין, וחד מלך רב יוסף. וכל שני מלך רבה, רב יוסף אפילו אויבטא לביתיה לא חליף. אבוי ורבא ורבי ורוא ורבה בר מתנה הוו
 13 יתבי והוו צריכי רישא, אמרי: כל דאמר מלתא ולא מפרד להו רישא. דכולהו איפרדי, דאבוי לא איפרדי. חזיה רבה לאבוי דרבה
 14 רישא, אמר ליה: נחמני, פתח ואמא. איבעיא להו: רבי ורוא ורבה בר רב מתנה הי מניהו עדיף? רבי ורוא חריף ומקשה, ורבה
 15 בר רב מתנה קתון ומסיק, מאי? תיקו.

הדרן עלך בהן משיח וסליקא לה מסכת הוריות

אמר ליה: אלא אנו מפתחה? אמר ליה: בהדא מגדלא. אמר ליה: למחר אנא ואת גיפוק לקדמיה.

שלה רבי יוחנן גבי ריש לקיש: עתיד לך מילה דאורייתא, דנשויא נפיק לקדמוך. נפק לקדמוך ומר, דינמא דידכון דמייא לבירייתכון, בד אתא רחמנא למיפרוק ית ישראל, לא שלח לא שליח ולא מלאך, אלא הוא בעצמו, דכתיב (שמות יב): **וְעָבַרְתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם** – הוא וכל דרגון דידיה. אמר ליה: ומה חמית מימר הא מילתא? אמר לון: מה אתון סברין, מה דחיל מינכון הוינא מנע אולפניה דרחמנא? דמר רבי שמואל בר רב יצחק: (שמואל א ב) **אל בני כי לוא טובה השמעה.**

רבי לעזר בשם רבנא: למעלן – למעלן מקנה שפה. למטון – למטון מקנה שפה. רבי יוחנן אמר: למטון – ממש.

רבי יוחנן סלק למבקרה לרבי חנינה גו איסטרטה, שמע דדמוך. אמר: שלח ואייתי מנוי טבייא דשובתא, ובגועיה.

רבי יוחנן פליג על רבי יודן בתרתא, ואתייתא דרבי לעזר בשם רבנא. ואי רבי יודן – לא יפרום כל עיקר. לא אתייתא דלא אלא על אביו ועל אמו רבי מאיר, דתני: על כל המתים אין מבדיל קנה שפה, אלא על אביו ועל אמו; דברי רבי מאיר. רבי יודן אומר: כל קרע שאינו מבדיל קנה שפה – הרי זה קרע של תפלות.

מאי כדון? הומר הוא ככהן גדול שיהא [שאינו] מבדיל קנה שפה.

כהן גדול מקריב אונן ולא אוכל; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: כל אותו היום. רבי שמעון אומר: גומר כל העבודה שיש בידו ובא לו.

בין רבי מאיר לרבי שמעון חדא, בין רבי יודא לרבי שמעון חדא, בין רבי מאיר לרבי יודן – הכנסה.

רבי יעקב בן דסאי מפסיק ביניהון, רבי מאיר אומר: הוה בפנים – הוה יוצא, הוה בחוץ – הוה נכנס. רבי יהודה אומר: הוה בפנים – הוה נכנס, הוה בחוץ – לא הוה נכנס. רבי שמעון אומר: גומר כל העבודה שיש בידו ובא לו.

רבי יוסי בי רבי בון בשם רב הונא: מתניתא לריש לקיש, ומן המקדש לא יצא, עמיהן – אין יוצא, אכל יוצא הוא אחריתון, הן ניכסין והוא נגלה, ויוצא עמיהן עד פתח העיר; דברי רבי מאיר. רבי יודן אומר: אינו יוצא מן המקדש, שנאמר: **ומן המקדש לא יצא. יצא** – לא הוה חוזר.

רבי אבהו בשם רבי לעזר: אין אגינה אלא למת בלבד, דכתיב (ישעיה ג) **ואנו ואבלו פתחיה**. התיב הוה בר אדא; והכתיב (ישעיה יט) **ואנו הדייגים!** אמר רבי חנינה:

[דף י' ע"ב] ביני מתניתא: שאין אגינת טומאה אלא למת בלבד.

תנני: אי זו היא אנינה? משעת מיתה עד שעת קבורה; דברי רבי. ותקמים אומרים: כל אותו היום.

אשפחה מר קולת וחומרת על דעתיה דרבי, קולת וחומרת על דעתיה דרבנן. מה מפקה מביניהן? מת, ונקבר בשעתו. על דעתיה דרבנן – אסור כל אותו היום. על דעתיה דרבי – אינו אסור אלא אותה שעה בלבד.

מת, ונקבר לאחר שלשה ימים. על דעתיה דרבנן – אסור כל אותו היום. על דעתיה דרבי – אסור עד שלשה ימים.

אתא רבי אבהו בשם רבי יוחנן ורב הסדא תרויהון מרי: מודה רבי לתקמים, שאין אסור אלא אותו היום בלבד. בהדא דתני, רבי אומר: תדע לך שאין אנינות לילה תורה, שהרי אמרו: אונן – טובל ואוכל פסחו לערב, והרי אמרו אנינות תורה; רבי יסא ברבי בון בשם רבי חונא: תיפתר, שנקבר בדמדומי חמה.

הלכה ב' מתני' וכשהוא מנחם את אחרים – הרהר כל העם עוברין בזה אחר זה, והממונה ממצעו בינו לבין העם. כשהוא מתנחם מאחרים, כל העם אומרים לו: "אני כפרתו". והוא אומר להן: "תתברכו מן השמים". וכשמברין אותו – כל העם מסובין על הארץ, והוא מיסב על הספקל.

גמרא הדיא אמרה: ספקל אין בו משום כפיית המיטה, כהן גדול חייב בכפיית המיטה.

תני: אין מוציאין את המת סמוך לקרית שמע, אלא אם בן הקדימו שעה אחת, או איתרו שעה אחת, כדי שיקראו ויתפלל. והתנינן: קברו את המת וקורו! תיפתר: באינו דהיון סברין דאית בה ענה, ולית בה ענה.

תני: ההספד, וכל העסקין בהספד – מפסקין לקרית שמע ולא לתפילה. מעשה היה, והפסקו רבותינו לקרית שמע ולתפילה.

[דף י"א ע"א]

התנינן: אם יכולין להתחיל ולגמור! מתניתא – ביום ראשון, מה דתני – ביום שני.

אמר רבי שמואל בר אבדומא: זה שנכנסם לכנסת ומצאן עומדין לתפילה, אם יודע שיכול לגמור עד שלא יתחיל שליח ציבור לענות אמן – יתפלל, ואם לאו – אל יתפלל.

באי זה אמן אמרו? תרין אמורין. חד אמר: של האל תקדוש, וחד אמר: של שומע תפילה בחול.

תני, רבי יהודה אומר: היו בולן עומדין בשורה משום כבוד – חייבין. משום אכל – פטורין. ורדו לספד, הרואין פנים – פטורין, ושאיין רואין פנים – חייבין.

והדא דתנינן: בשמנחם אחרים – כל העם עוברין זה אחר זה, והממונה ממצעו בינו לבין העם – כמשנה הראשונה. והא דתנינן: הפנימין – פטורין, והחיצונין – חייבין כמשנה הראשונה¹.

אמר רבי תנינא: בראשונה, היו משפחות עומדות והאבילין עוברין. משרבת תחרות בציפורין, התקין רבי יוסי: שיהו משפחות עוברות והאבילים עומדין. אמר רבי שמואל דסופפתא: חזרו הדברים ליושנן.

הלכה ג' מתני' מלך – לא דן, ולא דנין אותו. לא מעיד, ולא מעידין אותו. לא חולין, ולא חולצין את אשתו. לא מייבם, ולא מייבמין את אשתו. רבי יהודה אומר: אם רצה לחלוץ ולייבם – זכור לטוב. אמרו לו: אם רצה – אין שומעין לו.

ואין נושאין את אלמנתו. רבי יהודה אומר: נושא הוא המלך אלמנתו של מלך, שכן מצינו בדרך שנשא אלמנתו של שאול, שנאמר (שמואל ב יב): **וְאֵתְנָה לָךְ אֶת בֵּית אֲדִנְיָ וְאֶת נְשֵׁי אֲדִנְיָ בְּחִיקָךְ.**

גמרא לא דן. והכתיב (שמואל ב יב): **וַיְהִי דוֹד עֹשֶׂה מִשְׁפֵּט וַצְדָקָה לְכָל עַמּוֹ,** ותמר הכן? אמור מעתה: היה דן הדין, ויפה הזכירי, והייב החייב, היה החייב – עני – גותן לו משלו. נמצא עושה דין לזה, וצדקה לזה.

רבי אומר: היה דן, ויפה הזכירי, והייב החייב – מעלה עליו המקום פילו עשה צדקה עם החייב שהוציא גזילה מידו.

ולא דנין אותו. על שם (תהלים יז) **מִלִּפְנֵיךָ מִשְׁפָּטִי יֵצֵא.** רבי יצחק בשם רבי: המלך וצבור נידונין לפניו בכל יום, שנאמר (מלכים א ח): **לְעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט עֲבָדוֹ וּמִשְׁפָּט עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ.**

רבי יודן אומר: אם רצה לחלוץ ולייבם – זכור לטוב. אמרו לו: אם אומר את פן נמצאת פוגם כבוד המלך.

אין נושאין לא אלמנתו ולא גרושתו של מלך. על שם: **וּתְהִינָה צָרָרוֹת עַד יוֹם מָתָן אֶלְמָנוֹת חַיִּית** (שמואל ב, כג, ג).

רבי יודה בר פוי בשם רבי פוי בשם רבי יוחנן: מלמד שהיה דוד מקלעתו ומקשטתו ומכניסו לפניו בכל יום, ואומר ליצרו הרע: תאבתה דבר האסור לך, תניף שאני מתאיבך דבר המותר לך.

רבנין דקיסרין אמרין: אסורות ממש היו, ומה בלי הדיוט שנשתמש בהן הדיוט – אסור למלך להשתמש בו. בלי המלך שנשתמש בהן הדיוט – אינו דין שיהא המלך אסור לשמש בהן.

¹ יש גורסים: האחרונה.

רבי יודן אומר: נושא המלך אלמנות המלך, שמצינו בדרך שנשא אלמנות שאול, שנאמר (שמואל ב יב): **וְאֶתְנָה לְךָ אֶת בֵּית אֲדֹנֶיךָ וְאֶת נְשֵׁי אֲדֹנֶיךָ בְּחִיקָה**. זו רצפה, ואביגיל, ובת שבע.

[דף י"א ע"ב]

שְׁלֹשָׁה בָּנִים הָיוּ לְהֶעָרוֹן, דְּכָתִיב (דברי הימים א ב, כט) **וּבְנֵי הָעָרוֹן יִרְחַמְאֵל וְאֶת רֶם וְאֶת פְּלוּבִי**. הוא ירחמאל קדמוני אלא שנשא אשה גזירה להתעטור בה, דכתיב (שם שם, כו): **וְתָהִי אִשָּׁה אַחֲרַת לִירְחַמְאֵל וְשָׁמָּה עָטְרָה הִיא אִם אֲנֹס, שֶׁהַכְּנִיסָה אֵינָנָה לְתוֹךְ בֵּיתוֹ**.

וְרֶם הוֹלִיד אֶת עַמְיַנְדָּב וְעַמְיַנְדָּב הוֹלִיד אֶת נַחֲשׁוֹן וְנַחֲשׁוֹן הוֹלִיד אֶת שְׁלֵמָא וְשְׁלֵמָא הוֹלִיד אֶת בַּעֲזָא וְבַעֲזָא נִשְׂא אֶת רוּת. הא נבל אתי מן דכלובי. אמר נבל, לית ביישראל בר טבין סגין מיישראל, הָדָא הוּא דְכָתִיב (שמואל א כח) **וְאִישׁ בְּמַעֲוֹן וּמַעֲשָׂהוּ בַּכַּרְמֶל וְהָאִישׁ גָּדוֹל מְאֹד**. והוא כלובי – דאתי מן כלובי. **וַיִּשְׁמַע דּוֹד בַּמְדַּבֵּר כִּי גָזַז נָבֶל, וְאָמַרְתֶּם כֹּה לַחַי, לְקִיּוּמָא. וְאֵתָּה שְׁלוֹם וְגו'.** אמר רבי יוסטא בר שונם: נעישו מחנה. **וַיַּעַן נָבֶל אֶת עַבְדֵי דּוֹד וְגו'.**

ומניין דיניו נפשות שמתחילין מן הצד? תנא שמואל הֲקֵנן קומי רבי אחא: (שם) **וַיֹּאמֶר דּוֹד לְאַנְשֵׁי וְגו' וַיַּעַט בָּהֶם**. מהו **וַיַּעַט בָּהֶם**? אפחון במילין.

וְעַתָּה דְעִי וּרְאִי מַה תַּעֲשִׂי וְתַפְגֵּשׂ אֶתֶם. גילת שוקה והלכו לאורה. **וְתַפְגֵּשׂ אֶתֶם** – הוקרו פולם. **וְדוֹד אָמַר אֲדָא לְשִׁקְרָא שְׁמַרְתִּי וְגו' מִשְׁתֵּינ בְּקִיר**. מה עיסקיה דבלבא משתין בכתלא? אפילו על בלבא לינא חיים.

וְתֵרָא אֲבִיגִיל אֶת דּוֹד וְגו'. אמרה ליה: מרי דוד, אָנָּא מה עבדית? בְּנִי מה עבדוּ? בעירי מה עבד? אמר ליה: מפני שקילל מלכות דוד. אמרה ליה: ומלך אתה? אמר ליה: ולא משחני שמואל למלך? אמרה לו: עדיין מוניטה דמֶרְן שאול קיים.

וְאֲנִי אֲמַתְךָ – מלמד שתבעה לתשמיש. מיד הוציאה כתמה וקראת לו. אמר ליה, וכי רואין כתמין בליה? אמרה ליה: ולא ישמעו אונן מה שפיד מדבר! כתמין אין רואין בליה, ודיני נפשות דנין בליה? אמר ליה: כבר נגמר דינו מבעוד יום. אמרה לו: **וְלֹא תִהְיֶה זֹאת לְךָ לְפִוְקָה**. אמר רבי לעזר: פקפוקי דברים הוה שם.

רבי לוי הוה עבר פּרשְׁתָא, והוה רבי זעירא מפפד לחברייא: עלון ושמעון קליה דרבי לוי דרש, דלית אויפּשֶׁר ליה דהוה מפקא פּרשְׁתָא דלא ריבון. עאל ומר לון **"לא"**. ושמע רבי זעירא ומר: אוף באגדתיה אית ריבון.

לְפִוְקָה – פקפוקי דברים הוה שם. אמרה ליה: בד תיפוק פקפוקתך, והו אומרים עליך: שופך דמים את. ולמכשול עון אתה עומד להבשל באשת איש. מוטב אחת ולא שתים. עתידה רובה מן הָדָא מיייתי, לא תהא דא בְּדָא.

וְלִשְׁפוֹךְ דָּם. עומד אתה למלוך על ישראל, והן אומרים עליך: שופך דמים הוה. והדא דתימר: כל המקלל מלכות בית דוד – תייב מיתה. אדיין מחוסר בפא את.

וזכרת את אמתך, מלמד שפקרה עצמה. וכיון שפקרה עצמה – פגמה הפתגם. בכל קרייא את קרי אביגיל בר מהדין פסוקא: **ויאמר דוד לאביגל ברוך השם וגו' מבוא בדמים** – דם נידה ושפיכות דמים.

הלכה ד' מתני' מת לו מת – אינו יוצא מפתח פלטורין שלו. רבי יהודה אומר: אם רצה לצאת אחר המיטה – יוצא, שכן מצינו בדרך שיצא אחר מיטתו של אבנר, שנאמר (שמואל ב א): **והמלך דוד הלך אחרי המטה**. אמרו לו: לא היה הדבר אלא לפי שאת העם. וכשמברין אותו – כל העם מסובין על הארץ, והוא מיסב על הרגל.

[דף י"ב ע"א]

גמרא הוה אמרה: דרגש – יש בו משום כפיית המיטה. המלך – אינו חייב בכפיית המיטה. אית תני תני הנשים מהלכות תהילה, והאנשים אחריהם. ואית תני תני: אנשים תהילה, והנשים אחריהם. מאן דמר הנשים תהילה – שהן גרמו מיתה לעולם. מאן דמר האנשים תהילה – מפני כבוד בנות ישראל, שלא יהו מביטין בנשים.

והכתיב (שמואל א ג): **והמלך דוד הלך אחרי המטה**. אמרו: לא היה דבר אלא לפי ש. מאן דהוה מפייס לנשיא הוה מפייס לגובריא, ומאן דהוה מפייס לגובריא הוה מפייס לנשייא.

כתיב (שמואל א י): **ויסב דוד וגו'**. מהו אחד הריקים? אמר רבי בא בר כהנא: הריקים שברקים, זו ארכסטס. אמרה לו: היום נגלה כבוד בית אבא! אמרו עליו על בית שאול: שלא ראו אותו לא עקב ולא גודל מימיהון. הוה הוא דכתיב (שמואל א כד): **ויבא אל גדרות הענן**. רבי בון בר רבי לעזר: גדר לפנים מגדר היה.

ויבא שאול להסד את רגליו, הוה חמי ליה משלשל ציבחר ומסלק ציבחר. אמר: ארור מצע בהדין צניעה. הוה דו מר ליה (שם פסוק י): **הנה היום הזה אשר ראו עיניך וגו'**. ואחם עליך אין פתוב, אלא ותחס עליך – צניעותך היא חסה עליך.

ויאמר דוד אל מיכל וגו'. ועם האמהות אשר אמרת עמם אכבדה שאינן אמהות אלא אמהות.

ובמה נענשה? ולמיכל בת שאול לא היה לה וולד. והכתיב (שמואל ב ג): **והששי יתרעם לעגלה אשתו! אלא שגעת בעגלה ומתה**.

אין לך אדם בישראל שביזה עצמו על המצות יותר מדוד! מפני מה ביזה עצמו על המצות? שהיו מביטין בארון ומתים, דכתיב (שמואל א י): **ויבא אנשי בית שמש וגו'**. רבי חנינה ורבי מנא חד אמר: **ויבא בעם שבעים איש** – זו סנהדרין, וחמשים אלף – שהיו שקולין כנגד חמשים אלף. וחד אמר: **ויבא בעם שבעים איש** – זו סנהדרין, וחמשים אלף – מעם הארץ.

כתיב (תהלים קלא): **שיר המעלות לדוד ה' לא גבה לבי** – בשעה שמשחני שמואל. ולא רמו עיני – בשעה שהרגתי את גולית. ולא הלכתי בגדלות – בשעה שהעליתי בארון.

ובנפלאות ממני – בשעה שהחזירוני למכותי. אלא, אם לא שויתי ודוממתי בגמל עלי אמו בגמל עלי נפשי. כהן ינקא דנחית ממעי אימיה, בן תוות נפשי עלי.

הלכה ה' מתני' ומוציא למלקחית הרשות על פי בית דין של שבועים ואחד. ופורץ לו דרך, ואין ממהין בידו. דרך תמלך – אין לה שעור. וכל העם בוזזין ונותנין לפניו, והוא נוטל חלק בראש.

גמרא דכתוב (במדבר כו) על פיו יצאו ועל פיו יבאו.

ופורץ לעשות לו דרך. דכתוב (שמואל א ז) נהגו לפני המקנה ויאמרו זה שלל דוד.

הוא היה עם דוד באפס דמים. רבי יוחנן אמר: בחקל סיפקתה. ורבי שמואל אמר: שמשם נפסקו דמים.

ופלשתים נאספים וגו'. רבי יעקב דכפר הנין אמר: עדשין היו, אלא שהיתה ענבה שלחן יפה כשל שעורים. אמר רבי לוי: אילו הן הפלשתים שהיו באין זקפין בשעורין, והולכין להן נמוכין בעדשין.

כתוב אחד אומר: ותהי שם חלקת השדה מליאה שעורים. וכתוב: מליאה עדשים. רבי שמואל בר נחמן אמר:

[דף י"ב ע"ב]

שנה אחת היתה ושתי שדות היו, אחת שעורים ואחת עדשים. פשיטא ליה לאביד וליתן דמים. דילמא פשיטא ליה לאביד שלא ליתן דמים, אי זה מהן יאבד ואי זה מהן יתן דמים, של עדשים ושל שעורים. אלא של עדשים – מאכל אדם, ושל שעורים – מאכל בהמה. של עדשים – אינה חייבת בחלה, ושל שעורים – חייבת בחלה. עדשים – אין עומר בא ממונה, שעורים – עומר בא ממונה.

ורבנין אמרין: שדה אחת ושתי שנים היו. היה למד משל אשתקד! ואין למדין משנה לחבירתה.

ויתיצבו בתוך החלקה ויצילוה. כתוב אחד אומר: ויצילוה. וכתוב אחד אומר: ויצילוה. אלא מלמד: שהחזירה לבעליה, והיתה חביבה עליו בשדה מליאה כרפום.

כתוב (שמואל ב כג) ויתאו דוד ויאמר מי ישקני מים מבאר בית לחם וגו'. רבי תייה בר בא אמר: הלכה נצרכה לו.

ויבקעו שלשה. ולמה שלשה? שאין הלכה מתבררת פחות משלשה.

ולא אבה דוד לשמות. לא אבה דוד שתיקבע הלכה על שמו. ויסף אתם לה – קבעה מסכת לדורות, ופורץ לעשות לו דרך.

בר קפרא אמר: חג היה וניסוף מים, והיתר כמה היה.

ויבקעו שלשה ולמה שלשה? אחד הורג, ואחד מפנה הרוגים, ואחד מכנים צלוחית בטוהרת.

כתוב אחד אומר: וינסף אתם לה, וכתוב אחד אומר: וינסף. מאן דמר: וינסף – מסייע לרבי
היה בר בא. מאן דמר: וינסף – מסייע לבר קפרא.

רבי הונא בשם רבי יוסי: הילכות שבויים נצרכה לו. רבי שמעון בר רבי אומר: בניין בית
המקדש נתאווה.

הלקה ו'

מתני' לא ירפה לו נשים, אלא שמונה עשרה. רבי יהודה אומר: מרבה הוא לו, ובלבד שלא
יהו מסירות את לבו. רבי שמעון אומר: אפילו אחת והיא מסירה את לבו – הרי זה לא ישאנה.
אם בן למה נאמר (דברים י) ולא ירפה לו נשים? דאפילו כאביגיל.

ולא ירפה לו סוסים אלא כדי מרפבתו. וכסף וזהב לא ירפה לו, אלא כדי שיתן אפסגייא.
וכותב לו ספר תורה לשמו. יוצא למלחמה – והוא עמו. נכנס – והוא עמו. יושב בדין – והוא
אצלו. מיסב – והוא פנגדו. שנאמר (דברים י): והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו.

אין רוכבין על סוסו, ואין יושבין על פסאו, ואין משתמשיין בשרביטו. ואין רואין אותו ערום,
ולא פשהוא מסתפר, ולא בבית המרחץ. שנאמר (דברים י): שום תשים עליך מלך – שתהא
אימתו עליך.

גמרא רב פהנא אמר: על שם: הששי יתרעם לעגלה (שמואל ב ג, ה). ומה כתיב תפון (שם יב,
ח) ואם מעט, ואספה לך פהנה וכהנה.

לא ירפה לו סוסים אלא כדי מרפבתו. על שם: ויעקר דוד את כל הרקב וגו'.
וכסף וזהב לא ירפה לו, אלא כדי ליתן אפסגייא. רבי יהושע בן לוי אומר: ובלבד אפסגייא
של שנה זו בלבד.

אמר רבי אחא: אמר שלמה:

[דף י"ג ע"א]

שלשה דברים שישחקו עליהן מידת הדין – היללתים. לא ירפה לו נשים, וכתוב (מלכים א יח)
והמלך שלמה אהב נשים נכריות. רבי שמעון בן יוחי אומר: אהב ממש לזנות.

הננייה בן אחי רבי יהושע אומר: על שם (דברים ז) לא תתחתן בסם.

רבי יוסי אומר: למושכן לדברי תורה ולקרנן תחת פנפי השכינת. רבי ליעזר אומר: על שם:
(נחמיה יג) גם אותה החטיאו הנשים הנכריות. אשפח תימר: רבי שמעון בן יוחי והננייה ורבי
ליעזר – תדא. ורבי יוסי פליג על תלתיהון.

לא ירפה לו סוסים. וכתוב (מלכים א ח) ויהי לשלמה ארבעים אלף ארות סוסים למרפבו
ושנים עשר אלף פרשים – במלגים היו. וההדיוט – מותר בכולן.

וכסף וזהב לא ירפה לו מאוד. וכתוב (מלכים א י) ויתן המלך את הכסף בירושלם
באבנים. ולא היו נגנבות? אמר רבי יוסי בן חנינה: אבני עשר אמות ושמונה אמות.

תני רבי שמעון בן יוחאי אפילו משקלות שהיו בימי שלמה – לא היו של פספס אלא של זהב. ומה טעם? אין פספס נחשב בימי שלמה.

בתיב (קהלת ב): **לשחוק אמרתי מהולל**. אמר הקדוש ברוך הוא לשלמה: מה עמרה זו בראשך? רד מכפאי. רבי יוסי בן חנינה אמר: באותה שעה ירד מלאך ונדמה בדמות שלמה, והעמידו מכפאו וישב תחתיו, והיה מחזר על פתי בניסיות ובתי מדרשות, ואומר (קהלת א): **אני קהלת הייתי מלך על ישראל בירושלם**. והווי מרין ליה מלכא יתיב על פסיליון דידיה, ותימר: **אני קהלת?** והוי מפין אותו בקנה, ומביאין לפניו קערה גריסין. באותה שעה אמר: **וזה היה חלקי**. אית דמרין: חומרא. ואית דמרין: קניא. אית דמרין: קושרתיה. ומי קיטרגו? אמר רבי יהושע בן לוי: יו"ד שב**ירבה** קיטרגו.

תני רבי שמעון בן יוחאי: עלה ספר משנה תורה ונשתתח לפני הקדוש ברוך הוא, אמר לפניו: רבון העולם! כתבת בתורתך, כל דייתיקי שבמלה מקצתה – במלה פולה, והרי שלמה מבקש לעקור יו"ד מפניו! אמר ליה הקדוש ברוך הוא: שלמה ואלקי פיוצא בו – במילין, ודבר מפוד – אינו בטל.

רבי הונא בשם רבי אחא: יו"ד שנטל הקדוש ברוך הוא מאפנו שרה – ניתן קציו על שרה והקציו על אברהם.

תני רבי הושעיה: עלה יו"ד ונשתתח לפני הקדוש ברוך הוא, ואמר: רבון העולמים! עקרתי מן הצדקת הוואת! אמר לו הקדוש ברוך הוא: צא לך, לשעבר היית נתון בשם נקיבה ובסוף תיבה, חייך שאני נותנן בשם זכר ובראש תיבה. הדיא הוא דכתיב (במדבר יג): **ויקרא משה להושע בן נון יהושע**.

ובותב ספר תורה לשמו. שלא יהא ניאזות לא בשל אביו ולא בשל רבו. ומגיהין אותו מספר עזרה על פי בית דין של שבועים ואחד.

יוצא למלחמה והיא עמו, שנאמר (דברים י) **והייתה עמו וקרא בו כל ימי חייו**. והרי דברים קל וחומר, ומה אם מלך ישראל שהיה עמוס בצרכי ישראל – נאמר בו **וקרא בו כל ימי חייו**, תקדוּט – על אחת כמה וכמה.

פיוצא בו, נאמר ביהושע (יהושע א): **והגית בו יומם ולילה**. והלא דברים קל וחומר, ומה אם יהושע שעוסק בצרכי ישראל – נאמר בו: **והגית בו יומם ולילה**, תקדוּט – לא כל שכן.

מלך ישראל – אין רוכבין על סוסו, ואין יושבין על כפאו, ואין משתמשין לא בכתרו, ולא בשרכימו, ולא באחד מכל משמשיו.

ובקשמות – בולן נשרפין לפניו, שנאמר (ירמיה לד): **בשלוש תמות, ובמשרפות אבותיך ישרפו עליך**.

ואין רואין אותו ערום, ולא בשמסתפר, ולא בבית המרחץ. על שם (ישעיהו לג): **מלך בפינו תחזינה עיניך**.

רבי חנינה סלק גבי רבי יודן נשייא נפק לגביה לבוש אותניתיה אמר ליה חזור ולבוש לגין
דידך משום מלך ביפיו תחינה עיניך.

רבי יוחנן סלק גבי רבי יודן נשייא, נפק לגביה בחליקא דפיתנא. אמר ליה: חזור ולבוש חלוקך
דעמרא, משום מלך ביפיו וגו'. מי נפק, אמר ליה: אייתי עטעמה. אמר ליה: שלח ואייתי
לך מנהם טלמא, דכתיב (משלי לא)

[דף י"ג ע"ב]

ותורת חסד על לשונה.

מי נפק, חמא רבי חנינה בר ססי מפצע קיסין. אמר ליה: רבי! לית הוא כבודך! אמר ליה:
ומה נייעביד ולית לי מאן דמשמשוני. אמר ליה: אין לא תהו לך מאן דמשמשיה, לא מקבלה
עלך מתמנייא.

תירגם יוסי מעוני בכנישתא בטיבריה: (הושע ה) **שמעו זאת הפהנים**. למה לית אתון לעין
באוריותא? לא יהבית לבון כ"ד מתנתא? אמרו ליה: לא יהבין לן פלום.

והקשיבו בית ישראל, למה לית אתון יהבין כ"ד מתנתא דפקידת יתכון פסיני? אמרו ליה:
מלכא נסיב כולא! **ובית המלך האזינו כי לבם המשפט**. לבם אמרתי (דברים יח): **וזה משפט**
הפהנים? עתיד אני לישב עמחן בדין, ולפסקן ולאבדן מן העולם.

שמע רבי יודן נשייא, וכעס. דחל וערק. סלקון רבי יוחנן וריש לקיש לפייס ליה. אמרו ליה:
רבי, גברא רבא הוא. אמר ליה: איפשר כל מאן דנא שאיל ליה, הוא מגיב לי? אמרו ליה:
אין!

אמר ליה: מהו דין דכתיב (הושע ב, ז): **כי זנתה אמום**. וכי שרה אמנו זונה הייתה? אמר ליה:
כבת – בן אמה, כאמה – בתה. בדור – בן הנשיא, בנשיא – בן הדור. פמוצבח – פהניו. כהנא
אמר: בן בגנתה – בן גנתה. אמר ליה: לא טוב דקליל לי דלא באפוי חד זמן, אלא באפיי תלתא
זימנין!

אמר ליה: מהו דין דכתיב (יחזקאל יב): **הנה כל המושל עליך ומשול לאמר כאמה בתה**.
וכי אימינו לאה זונה היית, דכתיב **ותצא דינה?** אמר ליה: לפום דכתיב: **ותצא לאה**
לקראתו, פשטין יציאה מציאה.

רבי חזקיה תהו מחלף באורחא, פגע ביה חד כותני, אמר ליה: רבי! אתה הוא רבהון דיהודא?
אמר ליה: אין! אמר ליה: חמי מה כתיב (דברים יז): **שום תשים עליך מלך**. אשים אין כתיב,
אלא **תשים**, דאת שוי עלך.

הדרן עלך פרק כהן גדול

פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

הַלְקָה א' מַתְנִי' דיני ממונות – בשלשה. זה בורר לו אָהֶד, וְזֶה בּוֹרֵר לוֹ אָהֶד, וְשְׁנֵיהֶן בּוֹרְרִין לָהֶן עוֹד אָהֶד; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: שְׁנֵי הַדֵּיּוּנִים בּוֹרְרִין לָהֶן עוֹד אָהֶד.

גְּמָרָא אָמַר רַבִּי זִירָא: שְׁמַתּוּדָא שְׁבִירָרוּ – מִרְדָּף זְכוּתָא.

מֵאִי טַעְמָא דְרַבִּי מֵאִיר? כְּדִי שְׁיִתְבָּרְרוּ שְׁלִשְׁתָּן מִדַּעַת אַחַת.

וּמֵאִי טַעְמָא דְרַבְּנָן? לֹא כּוֹלָא מִיְנֵהּ מִיבְחָר וּמִיִּסַּב כּוֹה דַּאֲתָּ בְּעֵי, אֲלֵא אֲנָא וְאֲתָּ מִבְּחָרִין וּמִסְבִּין כּוֹה דְּנָן בְּעֵינִין.

וְקָשְׂיָא עַל דְּרַבְּנָן, מַת אָהֶד, לֹא נִמְצְאוּ שְׁלִשְׁתָּן מִתְבָּרְרִין מִדַּעַת אַחַת?

[דף י"ד ע"א]

הַלְקָה ב'

מַתְנִי' זֶה פּוֹסֵל דֵּיּוּנֵי שַׁל זֶה, וְזֶה פּוֹסֵל דֵּיּוּנֵי שַׁל זֶה; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אִימְתִּי? בְּזִמְנָן שְׁהוּא מִכִּיָּא עֲלֵיהֶן רְאִיָּה שְׁהֶן קְרוּבִים אוֹ פְּסוּלִין. אֲכָל אִם הָיוּ בְּשָׂרִים אוֹ מִוְמָהוּן מִפִּי בֵּית דִּין – אֵינּוּ יִכּוֹל לְפּוֹסְלָן.

גְּמָרָא פִּינֵי מַתְנִיתָא: זֶה פּוֹסֵל דֵּיּוּנֵי שַׁל זֶה, הָא דֵּיּוּנֵי – לֹא.

רִישׁ לְקִישׁ אָמַר: בְּעַרְכָּאוֹת שְׁבִסוּרִיא אָמְרוּ, הָא בְּדֵינֵי תוֹרָה – לֹא.

רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אֲפִילוּ בְּדֵינֵי תוֹרָה. הֵיךְ אָמְרִין? תְּרִין בְּנֵי נֶשׁ הָהוּא לֹזֵן דִּין בְּאַנְמוּכְיָא. אָמַר חַד לְחַבְרִיה: מַה דְּרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר – מְקַבֵּל עָלֵי. שְׁמַע רַבִּי יוֹחָנָן, וּמַר: לֹא כָּל מִינֵיהּ מִימְרָפָא בְּעַל דֵּינֵיהּ, אֲלֵא שְׁמַעִין מִיִּלְהוּן תַּמּוּן, וְאִין תּוֹת צוּרְכָא, כְּתָבִין וּמְשַׁלְּחִין עֵיבָדָא לְרַבְּנָן.

אָמַר רַבִּי לְעֶזְרָא: זֶה אָמַר בְּטִיבְרִיא, וְזֶה אָמַר בְּצִיפּוּרִי, שׁוֹמְעִין לְזֶה שְׁאָמַר בְּטִיבְרִיא.

וְלַעֲזָרָא זֶה פּוֹסֵל וְזֶה מִכִּיָּא? אָמַר רַבִּי זִירָא: בְּטַפִּילָה שְׁנֵי. אָמַר רַבִּי לֹא: וְהָא דְּמַר רַבִּי לְעֶזְרָא: זֶה אָמַר בְּטִיבְרִיא, וְזֶה אָמַר בְּצִיפּוּרִי – בְּאֵינּוּן דְּהוּוּן יְתִיבִין בְּחֶדָא מְשַׁבְּנָא, מִן הָכָא לְהָכָא – שְׁבַעַת מִיִּלּוּן, מִן הָכָא לְהָכָא – תַּשְׁעָה מִיִּלּוּן.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: וְאֲתָּ שְׁמַע מִיְנֵהּ, תְּרִין בְּנֵי נֶשׁ הָהוּא לֹזֵן דִּין בְּטִיבְרִיָּה, זֶה אָמַר: בְּבֵית דִּין הַגְּדוֹל, וְזֶה אָמַר: בְּבֵית דִּין הַקָּטָן – שׁוֹמְעִין לְזֶה שְׁאָמַר: בְּבֵית דִּין הַגְּדוֹל.

הַלְקָה ג'

מַתְנִי' זֶה פּוֹסֵל עֲדִיו שַׁל זֶה, וְזֶה פּוֹסֵל עֲדִיו שַׁל זֶה; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אִימְתִּי? בְּזִמְנָן שְׁהוּא מִכִּיָּא עֲלֵיהֶם רְאִיָּה שְׁהֶן קְרוּבִין אוֹ פְּסוּלִין. אֲכָל אִם הָיוּ בְּשָׂרִים – אֵינּוּ יִכּוֹל לְפּוֹסְלָן.

גמרא ריש לקיש אומר: ביני מתניתאי: ג'דו, ה'א עידיו - לא. ורבי יוחנן אומר: אפילו עידיו, דתני: לעולם מוסיפין דיינים, עד שייגמר תדין. והדיינים יכולין לחזור בהן. נגמר הדין - אין יכולין לחזור בהן.

מודה רבי יוחנן: שאם אין שם אלא הן - שאין יכולין לפוסלן. אומר ועירא: והוא ואחד מן השוק מצטרפין לפסול עדות זה. רבי חנינה בעי:

[דף י"ד ע"ב]

ואין עד אחד זוקקו לשבועה מפל מקום?

אמר רבי ועירא: פסול - צריך ליפסל בבית דין. קרוב - אין צריך ליפסל בבית דין.

אמר רבא בר בונא בשם רב: שלשה - כגמר דין.

הלקה ד'

מתני' אומר לו: "נאמן עלי אבא". "נאמן עלי אביד". "נאמןני עלי שלשה רועי בקר" - רבי מאיר אומר: יכול לחזור בו. ותקמים אומרים: אינו יכול לחזור בו.

היה חייב לתכירו שבועה, ואמר לו: דור לי בחתי ראשך. רבי מאיר אומר: יכול הוא לחזור בו. ותקמים אומרים: אינו יכול לחזור בו.

גמרא אומר לו: "נאמן עלי אביד". קיבל עליו בפני שנים - יכול הוא לחזור בו. בפני שלשה - אין יכול לחזור בו.

שמואל אומר: בשלא נטל מזה ונתן לזה. אבל נטל מזה ונתן לזה - [ואינו] יכול הוא לחזור בו.

[דף ט"ז ע"א]

רבי יוחנן וריש לקיש אמרי: אפילו נטל מזה ונתן לזה - יכול הוא לחזור בו.

קנטה במקטיא דנקיט קיבל עליו - יכול לחזור בו.

רבי חיה בר בא אומר: בשאמר לו: "יאמר לי אביד: ואין לי עמך עסק". אבל אם אומר לו: "יאמר אביד: ואני מקבל עלי" - עילא היה רוצה להודות לו.

רבי יוסי בן חנינה אומר: ואפילו אומר: "יאמר לי אביד ואני מקבל עלי" - לא מצינו עדות יוצא מפי קרוב.

הלקה ה' מתני' אלו הן תפסולין: תמשחק בקוביא, ותמלווה בריבית, ומפריחי יונים, וסוחרי שביעית, ועבדים.

אמר רבי שמעון: מתחילה היו קורא אותן "אוספי שביעית". משרבו האנסין - חזרו לקרותן "סוחרי שביעית".

רבי יהודה אומר: אימתי? בזמן שאין לו אומנות אלא היא, אבל יש לו אומנות שלא היא - הרי זה פשר.

גמרא המושחק בקוביא – זה המושחק בפסיפסין. אחד המושחק בפשיפשוין, ואחד המושחק בקליפי אגוזים ורימונים, לעולם אין מקבלין אותו – עד שישבר פסיפסיו ויבדק ויחזרו בהן חזרה גמורה.

המלוה בריבית אין מקבלין אותן עד שיקרע שמרותיו ויבדק ויחזרו בהן חזרה גמורה. ומפריחי יונים. אחד הממרה יונים ואחד הממרה שאר בהמה תיה ועוף אין מקבלין אותן עד שישברו פגמיו ויחזרו בהן חזרה גמורה.

סוחרי שביעית. אי זהו תגר שביעית? זה שישב ובטל כל שני שבוע, כיון שבא שביעית – התחיל מפשט ידיו ונושא ונותן בפירות שביעית.

ולעולם אין מקבלין אותו – עד שתגיע שביעית אחרת ויבדק ויחזור בו חזרה גמורה. תניא, רבי יוסי אומר: שתי שביעיות. רבי נחמיה אומר:

[דף ט"ז ע"ב] חזרת ממוז, לא חזרת דברים, שיאמר להם: הא לכם מאתים זה והלקום לעניים מה שפנסתי מפירות עבירה.

הוסיפו עליהן: הרועין, וההמסנין, והגזלנין, וכל החשודין על הממוז – עדותן בטילה. אמר רבי אבהו: ובלבד ברועין בהמה דקה.

אמר רב הונא: מאן תנא מפריחי יונים? רבי ליעזר. דתנינן תמן: מפריחי יונים – פסולין מן העדות. אמר רבי מנא קומי רבי יוסי: עוד הדא דסנהדרין פרבי ליעזר? אמר ליה: דברי הכל היא. הכא אמר רבי יוסי: וידעין היינו שפסול מעדות ממוז מה בא להעיד? אלא, בשם שפסול מעדות ממוז – כף פסול מעדות נפשות. ועידי החדש – כעדי נפשות אינון.

דתנינן: זה הפלל: כל עדות שאין אשה בשירה להן – אף הן אינן בשירין לה. מאן תניתה? רבנין. רבנין ברבי ליעזר, מודין ליה ופליגין עלוהי? רבי יונה בשם רב הונא אומר: כולא ברבי ליעזר, ואתיין אילין פלוגתא באילין פלוגתא דתני: עד זומם – פסול מכל עדות שבתורה; דברי רבי מאיר. אמר רבי יוסי: במה דברים אמורים? בזמן שנמצא זומם בעדות נפשות, אבל אם נמצא זומם בעדות ממוז – אין פסול אלא מאותה עדות בלבד. ותייא דרבי יוסי – ברבנין, ודרבי מאיר – ברבי ליעזר.

רבי שמעון אומר: מתחילה לא היו קורין אותן אלא "אוספי שביעית". משברו האנסין חזרו לקרותן סוחרי שביעית.

אמר רבי יודן: אימתי? בזמן שאין להן אלא היא. אבל יש לו אומנות שלא היא – הרי זה כשר. היך עבדא? יושב ובטל כל שני שבוע, כיון שבאת שביעית, התחיל פושט את ידיו ונושא ונותן בפירות שביעית. אם יש עמו מלאכה אחרת – כשר, ואם לאו – פסול.

אבל אם היה עסוק במלאכתו כל שני שבוע, כיון שבאת שביעית, התחיל מפשט את ידיו ונושא ונותן בפירות שביעית, אף על פי שאין עמו מלאכה אחרת – כשר.

רבי בא בר זבדא, רבי אבהו בשם רבי לעזר: הלכה ברבי יודה דמתניתא. איקלם רבי בא בר זבדא דמר שמועה משום דזעיר מיניה.

[דף ט"ז ע"א]

תני רבי חייה להומרא: היך עבדא? יושב ועוסק במלאכתו כל שני שבוע, כיון שבאת שביעית, התחיל מפשט ידיו ונושא ונותן בפירות שביעית, אף על פי שיש עמו מלאכה אחרת – פסול.

לא בדא, רבי בא בר זבדא, רבי אבהו בשם רבי לעזר: הלכה ברבי יהודה דמתניתין.

תמן – רבי בא בר זבדא דמר שמועה משום זעיר מיניה, אוף הקא – כן! אמר רבי יוסי בי רבי בון: תמן – אין מלכות אונסת, ברם הקא – המלכות אונסת.

בראשונה בשהיתה המלכות אונסת, הורי רבי ינאי: שיהו הורשין הרישה הראשונה.

חד מומר לעב"ם הוה איעבר בשמיטתא, חמתון, רמיון קובעתיה: אמר לון, האסטו שרה מרדה שרא לכון מירמא קובעת.

אמר רבי יעקב בר זבדי: קשיתה קומי רבי אבהו: לא כן אמר זעירא ורבי יוחנן בשם רבי ינאי. רבי ירמיה, רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יהוידק: נמנו בעליית בית נתזה בלוד, על התורה, מניין, אם אמר עובד כוכבים לישראל לעבור על אחת מכל מצות האמורות בתורה, הוין מעבודת אלילים וגילוי עריות ושפיכות דמים – יעבור ואל ייחרג.

הדא דתימר: בינו לבין עצמו. אבל ברבים – אפילו על מצוה קלה אל ישמע לו. כגון פפום ולוליינום אחיו שנתנו להן מים בכלי זכוכית צבועה, ולא קיבלו מהן! אמרי: לא אתפון משמדתהון, אלא מגבי ארנונין.

כמה הן רבים? רבנן דקיסרין אמרין: עשרה. דכתיב (ויקרא כב) ונקדשתי בתוך בני ישראל. רבי בינא זעירא, חמוניה פרי הורי חמרא בשפתא. רבי יונה ורבי יוסי, הורון למפי לארטיקנס בשופתא.

אמר רבי מני: קשיתה קומי רבי יונה אבא: ולא כן אמר רבי זעירא, רבי יוחנן בשם רבי ינאי, רבי ירמיה, רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יהוידק: נמנו בעליית בית נתזה וכו'! לא אתפון משמדתהון, אלא איתפון מיכול פיתא חמומא.

כמה הן רבים? רבנן דקיסרי אמרי: עשרה, דכתיב: ונקדשתי בתוך בני ישראל.

רבי אבונא בעי רבי אמי: עב"ם מהו שיהו מצווין על קידוש השם? אמר ליה: ונקדשתי בתוך בני ישראל. ישראל מצווין על קידוש השם, ואין העב"ם מצווין על קידוש השם.

רבי ניסי בשם רבי לעזר שמע לה מהדא (מלכים ב ד)

[דף ט"ז ע"ב]

לדבר הזה יסלח ה' לעבדך וגו'. ישראל מצווין על קידוש השם, ואין העובדי כוכבים מצווין על קידוש השם.

רבי בא בר זמינא, הוה מחיט גבי חד בר נש ברומי, אייתי ליה בשר נבילה, אמר ליה: אכול. אמר ליה: לי נא אכיל. אמר ליה: אכול, דלא בן, אנא קטיל לך. אמר ליה: אין בעית מיקטול – קטול, דלי נא אכיל בשר נבילה! אמר ליה: מאן מודע לך דאילו אכלתה הוינא קטלין לך, אי יהודי יהודי, אי ארמאי ארמאי. אמר רבי מנא: אילו הוה רבי בא בר זמינא שמע מיליהון דרבנן – מיזל הוה בהדא.

מייב בזמן זה מהו? רבי ירמיה סבר מימר: בטל הדין – בטלה גזירתא. רבי יוסי סבר מימר: לעולם תגזירה במקומה, עד שיעמיד בית דין אחר ויבטלה.

ודכוותה, מאימתי אדם זוכה לפירותיו בשביעית? רבי ירמיה סבר מימר: משיתנם לתוך פליו. רבי יוסי סבר מימר: אפילו נתונים בתוך פליו – לא זכה, סבר דינון דידיה, ולית אינון דידיה.

רבי מנא, פד עאל פרוקלא בצפורי, הורי מפקא נחתומיא בשוקא. רבנין דגנה חורי, מפי המיע בפיסחא.

אמר רבי יוסי בי רבי בון: אני (קהלת ח) **פי מלך שומר**, אני פי מלך מלכי המלכין אשומר, שאמר לי בסיני (שמות כ): **אנכי ה' אלהיך. ועל דברת – לא יהיה לך אלהים אחרים על פני. שבעת אלהים – לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא.** פד פד ובדבר הוה נבואה הוה נבואה שנייה.

רב יהודה בשם רב: הלכה פרבי יהודה.

הלכה ו'

מתני' ואלו הן הקרובים: אחיו ואחי אביו, ואחי אמו, ובעל אחותו, ובעל אחות אביו, ובעל אחות אמו, ותמיו, וניסו. הן, ובניהן, ותנניהן. וחורגו לבדו. אמר רבי יוסי: זו משנת רבי עקיבה. אבל משנה ראשונה – דודו ובן דודו, וכל הראוי ליורשיו. וכל הקרוב לו באותה שעה. היה קרוב ונתרחק – בשר. רבי יהודה אומר: אפילו מתה בתו ויש לו בנים ממנה – הרי זה קרוב.

גמרא מפיון דתנינן: אחיו, מה צורכה למיתני אחי אביו? לומר: בנו ותננו של התן אחי אביו.

מִסְכַּת יוֹם-טוֹב (בִּיצָה) פֶּרֶק שְׁנִי

א. יום-טוב שחל להיות בערב שבת, אין מערבין, לא ערובי תחומין ולא ערובי חצרות. רבי אומר: מערבין ערובי חצרות, אבל לא ערובי תחומין, מפני שאתה אוסרו בדבר האסור לו, ואי אתה אוסרו בדבר המתיר לו. מערבין בפת לשבת, ובתבשיל ליום-טוב. תבשיל שאמרו, אפלו צלי, אפלו כבוש, אפלו שלוק ומבשל, אפלו קולייס האיספנין שנתנו עליו חמין מערב יום-טוב, תחלתו וסופו - אין לו שעור.

ב. העושה תבשיל מערב יום-טוב - הרי זה אופה ומבשל עליו לשבת, ומטמין עליו את החמין, ורשאי לאוכלו מבעוד יום, ורשאי לתנו במתנה. אכלו - רשאי בני חצר לעשות תבשיל, ולאפות ולבשל עליו לשבת, ורשאי לעשות לו שתוף למבוי. הרי ששכח ולא ערב, אחרים שערכו מתרים לעשות לו, הוא עצמו ששכח ולא ערב - מתיר למלאות לו חבית של מים, ולהדליק לו את הנר.

ג. אמר רבי שמעון בן אלעזר: מודים בית שמאי ובית הלל על שני תבשילין שצריך, על מה נחלקו? על הדג וביצה שעליו, שבית שמאי אומרים: תבשיל אחד. ובית הלל אומרים: שני תבשילין. ומודים, שאם בשל שני מינין בקדרה, או שפרפר ביצה על גבי הדג, או שרסק קפלוטות תחת הדג - שהן שני תבשילין. אין אפיין מיום-טוב למוצאי יום-טוב, אבל ממלאה אשה כל הקדרה בשר, אפלו לא תאכל ממנה אלא דבר מעט, וממלא לו מחם מים, אפלו לא שתה הימנו אלא כוס אחד. אבל האופה - אינו אופה אלא כדי צרכו. רבי שמעון בן אלעזר אומר: ממלאה

אשה כל התנור פת, מפני שהפת נאפה יפה בזמן שהתנור מלא.

ד. אין עושין, לא לאכילת פותי, ולא לאכילת פלבים ביום-טוב. מעשה בשמעון התימני, שלא בא בלילי יום-טוב לבית המדרש. בשחרית מצאו רבי יהודה בן בבא. אמר לו: מפני מה לא באתה אמש לבית המדרש? אמר לו מצוה אחת ארע לי ועשיתיו, בלשות של נכרים נכנסה לעיר, והיינו מתיראין שמא יצריבנו את בני העיר, עשינו להם עגל, והאכלנום, והשקיננום, ופטרנום לשלום. אמר לו: תמהני עליך אם לא יצא שחרף בהפסדך, שהרי אמרה תורה: "לכם" - ולא לפלבים.

ה. אמר רבי שמעון בן גמליאל: מודים היו בית שמאי ובית הלל, שאין כהן טובל לתרומתו בו ביום. אבל מטבילין מגב לגב ומחבורה לחבורה ביום-טוב. כיצד מגב לגב? הרוצה לעשות גתו על גב בדו, ובדו על גב גתו. כיצד מחבורה לחבורה? רצה שלא לעשות עסתו על גב בדו של חברו - הרי זה מטביל את כליו, אין מטבילין את הפלי על גב מימו לטהרו, ואין משיקין את המים בכלי אבן לטהרן בשבת; דברי רבי. וחקמים אומרים: מטבילין את הפלי על גב מימו לטהרו, ומשיקין את המים בכלי אבן לטהרן, אבל לא להטבילן.

ו. כלים שנשמאו באב הטמאה - אין מטבילין אותו ביום-טוב, ואין צריך לומר בשבת. בולד הטמאה - מטבילין אותו בשבת, ואין צריך לומר ביום-טוב. אבל ממלא הוא כוס דלי, כוס קיתון, לשתות, וחושב עליהן ומטבילין וטובל כדרכו.

¹ שישקלו ויבזו.

מִטְמָאָה חֲמוּרָה, וְאֵין צְרִיךְ לומר מִטְמָאָה קְלָה.

ז. אֵין מִשְׁתַּטְפִּין בַּחֲמִין שֶׁהוּחֲמוּ בְיוֹם-טוֹב, וְאֵין צְרִיךְ לומר בַּשַּׁבָּת, אֲבָל רוּחֵץ הוּא פְּנִי יָדָיו וְרַגְלָיו בַּחֲמִין שֶׁהוּחֲמוּ מֵעֶרֶב שַׁבָּת - בַּשַּׁבָּת, וְאֵין צְרִיךְ לומר בַּחֲמִין שֶׁהוּחֲמוּ מֵעֶרֶב יוֹם-טוֹב - בְּיוֹם-טוֹב. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: טְרַקְלִין שֶׁהִסִּיקָה מֵעֶרֶב יוֹם-טוֹב - מִטְּלֵי בַּהּ בְּיוֹם-טוֹב. לֹא הִסִּיקָה מֵעֶרֶב יוֹם-טוֹב - לֹא יִטְלֵל בַּהּ בְּיוֹם-טוֹב. עוֹשִׂין כָּל צְרֻכֵי מִלְּהָ, הַדְּבָרִים שְׁאֵין עוֹשִׂין לָהּ בַּשַּׁבָּת - עוֹשִׂין לָהּ בְּיוֹם-טוֹב. שׁוֹחֲקִין לָהּ כְּמוֹן, וְטוֹרְפִין לָהּ יַיִן וְשֶׁמֶן. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: וּבִלְבָד שְׁלֹא יִקְרַע לָהּ סְמֻרְטוּטִין בַּתַּחֲלָה. מְרַגְלִין בְּיוֹם-טוֹב וְאֵין מְרַגְלִין בַּחֹל, בְּבָכוֹר וּבִפְסוּלֵי הַמִּקְדָּשִׁין.

ח. שֶׁל בֵּית רַבֵּן גַּמְלִיאֵל לֹא הָיוּ זֹקְפִין אֶת הַמְּנוּרָה בְּיוֹם-טוֹב. וּמַעֲשֵׂה בְּרַבֵּן גַּמְלִיאֵל וְזַקְנִים, שֶׁהָיוּ מְסַבִּין בְּרוּמֵי, וְנִפְלָה מְנוּרָה בְּלִילֵי יוֹם-טוֹב, וְעַמֵּד רַבִּי עֲקִיבָה וְזַקְפָּה. אָמַר לִיה רַבֵּן גַּמְלִיאֵל: עֲקִיבָה! מַה לָּךְ, אֶתָּה מְכַנֵּס רֹאשְׁךָ בֵּין הַמַּחֲלָקֶת? אָמַר לוֹ: לְמַדְתָּנוּ רַבְּנוּ - "אַחֲרֵי רַבִּים לְהוֹטוֹת", אֵף עַל פִּי שְׂאֵתָה אוֹסֵר וְהֵן מַתִּירִין, הֲלֹכָה כְּדַבְּרֵי הַמְּרַבִּין! רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשׁוּם רַבֵּן גַּמְלִיאֵל: מְטַלְטְלִין אֶת הַמְּנוּרָה בְּיוֹם-טוֹב, אֲבָל אֵין זֹקְפִין אוֹתָהּ.

ט. שֶׁל בֵּית רַבֵּן גַּמְלִיאֵל הָיוּ מְכַבְּדִין בֵּין הַמִּטּוֹת. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי צְדוּק: פְּעָמִים הִרְבֵּה אֶכְלְנוּ בְּבֵית רַבֵּן גַּמְלִיאֵל, וְלֹא רָאִינוּ שֶׁהֵן מְכַבְּדִין בֵּין הַמִּטּוֹת! אֵלֹא סְדִינִין הָיוּ פּוֹרְסִין מֵעֶרֶב יוֹם-טוֹב, כְּשֹׁאוֹרְחִין בָּאֵין וְנִכְנְסִין - מְסַלֵּק אֶת הַסְּדִינִין, וְנִמְצָא הַבַּיִת מִתְּכַבֵּד מֵאֲלִיו.

י. שֶׁל בֵּית רַבֵּן גַּמְלִיאֵל הָיוּ מְכַנְסִין אֶת הַמְּגָמֵר בְּמַגּוּפָה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי צְדוּק: פְּעָמִים הִרְבֵּה אֶכְלְנוּ בְּבֵית רַבֵּן גַּמְלִיאֵל, וְלֹא רָאִינוּ שֶׁהָיוּ מְכַנְסִין אֶת הַמְּגָמֵר בְּמַגּוּפָה, אֵלֹא עַרְדְּסָקָאוֹת שֶׁל בְּרוֹל, הָיוּ מְבִיאִין וּמַעֲשָׂנִין אוֹתָן מֵעֶרֶב יוֹם-טוֹב, וּפּוֹקְקִין נִקְבֵיָהֶן, וְכִשְׁאוֹרְחִים נִכְנְסִין - פּוֹתְחִין אֶת נִקְבֵיָהֶם, וְנִמְצָא הַבַּיִת מִתְּגָמֵר מֵאֲלִיו. אָמְרוּ לוֹ: אִם כֵּן, אֵף בַּשַּׁבָּת מִתָּר לַעֲשׂוֹת כֵּן.

יא. אֵיזְהוּ גְדִי מְקַלֵּס? כִּלּוֹ צֶלִי, רֹאשׁוֹ וּכְרַעֵיו וְקַרְבּוֹ, בִּשְׁלֵם הַיִּמְנּוֹ כֹּל שֶׁהוּא, שְׁלֵק הַיִּמְנּוֹ כֹּל שֶׁהוּא - אֵין זֶה גְדִי מְקַלֵּס. עוֹשִׂין גְדִי מְקַלֵּס בְּיוֹם-טוֹב הָרֹאשׁוֹן, וּבְיוֹם-טוֹב הָאַחֲרוֹן שֶׁל חֹג. עֵגֶל מְקַלֵּס בְּיוֹם הָרֹאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח, אֲבָל לֹא גְדִי מְקַלֵּס. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: תּוֹדוֹס אִישׁ רוּמֵי הַנְּהִיג אֶת בְּנֵי רוּמֵי לְקַח טְלָאִים בְּלִילֵי פְּסָחִים, וְלַעֲשׂוֹתָן מְקוּלְסִין. אָמְרוּ לוֹ: אֵף הוּא קְרוֹב לְהֶאֱכִיל קֹדְשִׁים בַּחוּץ, מִפְּנֵי שְׁקוֹרִין אוֹתָן פְּסָחִים.

יב. שֶׁל בֵּית רַבֵּן גַּמְלִיאֵל הָיוּ שׁוֹחֲקִין אֶת הַפְּלִפְלִין בְּרַחֲסֵי שְׁלֵחֵן. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי צְדוּק: פְּעַם אַחַת הָיָה אָבִא מְסַב לְפָנָי רַבֵּן גַּמְלִיאֵל, וְהִבִּיאוּ לְפָנָיו אֲנַגְרִין וְאַכְסָגְרוֹן², וְעָלִיָּהֶן פְּלִפְלִין שְׁחוּקוֹת, וּמְשָׁךְ אָבִא אֶת יָדוֹ מֵהֶן. אָמְרוּ לוֹ: אַל תַּחּוּשׁ לָהֶן, מֵעֶרֶב יוֹם-טוֹב הֵן שְׁחוּקוֹת! אֵיזְהוּ קְרוֹד? אֵלּוֹ קֶטְנִים שְׁעוֹשִׂין חֲבוּרָה. קְרַצוּף - אֵלּוֹ הֵן גְּדוּלִים שְׁאֵין עוֹשִׂין חֲבוּרָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: גּוֹרֵר אָדָם מִטָּה כֶּסֶף וְסַפְסָל וְקַתְדָּרָא אֲצִלוּ בַּשַּׁבָּת, וְאֵין צְרִיךְ לומר בְּיוֹם-טוֹב. דְּלַת הַנְּגֻרָת וּמַחְצֵלַת הַנְּגֵרֵר, וְקַנְקֵלָא הַנְּגֵרֵר - פּוֹתְחִין וְנוֹעֲלִין בָּהֶם בַּשַּׁבָּת, וְאֵין צְרִיךְ לומר בְּיוֹם-טוֹב.

² מִים שְׁלוּקִים.

מִסְכַּת יוֹם-טוֹב (בִּיצָה) פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. בִּיבְרִין שֶׁל חֵיהַ וְעוֹפוֹת וְשֶׁל דָּגִים - אֵין צָדִין מֵהֶם בְּיוֹם-טוֹב וְאֵין נוֹתְנִין לִפְנֵיהֶן מְזוֹנוֹת. אֲבָל צָדִין מֵהֶן מְעַרְב יוֹם-טוֹב, וְנוֹתְנִין לִפְנֵיהֶם מְזוֹנוֹת. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: לֹא כָּל הַבִּיבְרִין שׁוֹיִן. זֶה הַכָּלִל: מַחְסֵר צִדָּה - אָסוּר. שְׂאִין מַחְסֵר צִדָּה - מֵתֵר.

ב. שׁוֹחֲטִין מִן הַנְּגָרִין בְּיוֹם-טוֹב, אֲבָל לֹא מִן הַמְּצוּדוֹת, וְלֹא מִן הַמְּכַמּוּרוֹת. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלִיעֶזֶר אָמַר: כָּל שֶׁפְּרָסוּהוּ מְעַרְב יוֹם-טוֹב, וְכֹא וּמְצָאוּ מְקַלְקֵל, בִּידוּעַ שְׁמַעֲרַב יוֹם-טוֹב נְצוּדוֹ, וּמֵתֵר. בָּא וּמְצָאָן כְּמוֹת שֶׁהוּא - הִדְבָּר יְדוּעַ שְׁבִיּוֹם-טוֹב נְצוּדוֹ, אָסוּרִין.

ג. אוֹתוֹ וּבְנוֹ שֶׁנִּפְּלוּ לְבוּר. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר: מַעֲלָה אֶת הָרֵאשׁוֹן עַל מִנַּת לְשַׁחֲטוֹ, וְשׁוֹחֲטוֹ, וְהִשְׁנִי - עוֹשֶׂה לוֹ פְּרִנְסָה בְּמִקְוָמוֹ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יָמוּת. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר: מַעֲלָה אֶת הָרֵאשׁוֹן עַל מִנַּת לְשַׁחֲטוֹ, וְאֵין שׁוֹחֲטוֹ, וּמַעֲרִים וּמַעֲלָה אֶת הִשְׁנִי עַל מִנַּת לְשַׁחוּטוֹ. רְצָה לְשַׁחֲטוֹ, רְצָה לְשַׁחֲטוֹ, רְצָה לְשַׁחֲטוֹ אֶחָד מֵהֶן - הָרֵשׁוֹת בִּידוּ.

ד. בְּכוֹר שֶׁנִּפְּל לְבוּר. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: אֵף עַל פִּי שְׁמוּמוֹ נִכְר מְעַרְב יוֹם-טוֹב, וְלֹא הִתִּירוֹ מִמָּחָה - אֵין שׁוֹחֲטִין אוֹתוֹ בְּיוֹם-טוֹב, לְפִי שְׂאִינוֹ מִן הַמוּכָן. עוֹשִׁין פְּרִנְסָה לְנַחֵיל שֶׁל דְּבוּרִים, בְּשִׁבְלֵי שֶׁלֹּא יִבְרָחוּ. אֲבָל אֵין צָדִין אוֹתָן בְּתַחֲלָה בְּיוֹם-טוֹב, בִּיצֵד? אֵין נִמְנִין עַל הַבְּהֵמָה בְּתַחֲלָה בְּיוֹם-טוֹב. לֹא יֹאמֵר אָדָם לְחִבְרוֹ: "הִרִינִי עִמָּךְ בְּסֹלַע, הִרִינִי עִמָּךְ בְּשָׁנִים", אֲלֵא אָמַר לוֹ: "הִרִינִי עִמָּךְ לְמַחְצָה וְלִשְׁלִישׁ וְלִרְבִיעִי". וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אֵין מִשְׁגִּיחִין בְּכַף מֵאֲזֵנִים כָּל עֶקֶר. אֲבָל שׁוֹקֵל בִּידוֹ וּמְנִיחַ. וְאִם הִיָּה טֹבַח אוֹמֵן, אֵל יִשְׁקֵל בִּידוֹ, מִפְּנֵי שִׂידוֹ כְּמִשְׁקָל, אֲבָל חוֹתֵךְ בְּכָלִי וְנוֹתֵן לָזֶה וְלָזֶה.

ה. הוֹלֵךְ אָדָם אֲצֵל רוּעָה הֶרְגִיל אֲצֵלוֹ, וְאוֹמֵר לוֹ: 'תָּן לִי גְדֵי אֶחָד אוֹ טֹלָה אֶחָד'. אֲצֵל טֹבַח הֶרְגִיל אֲצֵלוֹ, וְאוֹמֵר לוֹ: 'תָּן לִי כֶף אֶחָת אוֹ יָרֵךְ אֶחָת'. אֲצֵל נַחְתוּם הֶרְגִיל אֲצֵלוֹ, וְאוֹמֵר לוֹ: 'תָּן לִי כֶּפֶר אֶחָד אוֹ גְּלוֹסְקָא אֶחָת'. אֲצֵל פֶּטֶם הֶרְגִיל אֲצֵלוֹ, וְאוֹמֵר לוֹ: 'תָּן לִי תוֹר אֶחָד אוֹ גּוֹזֵל אֶחָד, אוֹ תְּרַנְגְּלַת אֶחָת'. אֲצֵל חֲנוּנֵי הֶרְגִיל אֲצֵלוֹ, וְאוֹמֵר לוֹ: 'תָּן לִי עֶשְׂרִים בִּיצִים, אוֹ חֲמִשִּׁים אַגּוּזִין, עֶשְׂרֵה אֶפְרֹסְקִין, חֲמִשָּׁה רְמוּנִים וְאֶתְרוּג אֶחָד, וּבִלְבָד שֶׁלֹּא יִזְכּוּר לוֹ שֵׁם מִקַּח'. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלִיעֶזֶר אָמַר: וּבִלְבָד שֶׁלֹּא יִזְכּוּר לוֹ שֵׁם מִנְיָן.

ו. לֹא יִתֵּן אָדָם לִפְנֵי בְּנָיו וְלִפְנֵי בְּהֵמָתוֹ, לֹא בְּמִדָּה וְלֹא בְּמִשְׁקָל, וְלֹא בְּמִנְיָן, אֲבָל קוֹדֵחַ בְּסָאָה אוֹ בְּתַרְקָב, וְנוֹתֵן לִפְנֵי בְּהֵמָתוֹ. קוֹדֵחַ בְּמִנְיָקָתוֹ וְנוֹתֵן לִפְנֵי בְּנָיו, וּבִלְבָד שֶׁלֹּא יִתְכַּנֵּן לְכֶף. אָמְרוּ עֲלָיו עַל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּר צְדוּקָה, וְעַל אַבָּא שְׂאוּל בֶּן בְּטַנְיָה שֶׁהָיוּ חֲנוּנִים בִּירוּשָׁלַיִם כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם, וְהָיוּ מְמַלְאִין מִדּוֹתֵיהֶם מְעַרְב יוֹם-טוֹב, וְנוֹתְנִין לְלִקּוּחוֹת בְּיוֹם-טוֹב. רַבִּי חֲנִינְיָא בֶּן אֲנָטִיגְנוֹס אָמַר: אֵף בַּחֲלוֹ שֶׁל מוֹעֵד עוֹשִׁין בֶּן, מִפְּנֵי בְּטוּל בֵּית הַמִּדְרָשׁ. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אֵף בַּחֲלוֹ עוֹשִׁין בֶּן מִפְּנֵי מִצְוֵי הַמִּדּוֹת. אֵף הוּא כִּנְס שֶׁלֹּשׁ מֵאוֹת גְּרָבֵי יַיִן מִבְּרוּרֵי הַמִּדּוֹת, וְחִבְרָיו כִּנְסוּ שֶׁלֹּשׁ מֵאוֹת גְּרָבֵי שֶׁמֶן מִמִּצְוֵי הַמִּדּוֹת, וְהִבִּיאוּ לִפְנֵי הַגּוֹזְבֵּרִים בִּירוּשָׁלַיִם. אָמְרוּ לָהֶם: אֵי אַתֶּם זְקוּקִין לְכֶף. אָמְרוּ לָהֶם: אֵף אָנוּ אֵין רְצוֹנֵנוּ בְּכֶף! אָמְרוּ לָהֶן: הוֹאִיל וְהִחְמַרְתֶּם עַל עֲצַמְכֶם וְשֶׁל רַבִּים הֵם - עֲשׂוּ מֵהֶם צְרָכֵי רַבִּים.

ז. אֵין נוֹטְלִין עֲצִים מִן הַסֶּכֶה, אֶפְלוּ בְּיוֹם-טוֹב הָאֶחָרוֹן שֶׁל חַג. אֲבָל אִם אָמַר: 'לְכַשְׂאָרְצָה אֲטוּל' - הָרִי זֶה מֵתֵר. אֵין מְבִיאִין עֲצִים, לֹא בַּחֲבֵל, וְלֹא בַּקֶּפֶה, וְלֹא בְּמַחְצֵלַת. אֲבָל מְבִיא בְּמִטְפַּחַת וּבַחִיקוּ.

ביום-טוב, אָפְלוּ לַאוֹתוֹ הַיּוֹם. אָבֵל מִמְתִּיקִין אֶת הַחֲרָדֵל בְּגַחְלַת. אֵין מְנַפְחִים בְּמַפּוּחַ, אָבֵל נוֹפְחִים בְּשׂוֹפְרָת. אֵין עוֹשִׁין אֶת הַשְּׂפוּד, וְאֵין מַחְדִּדִין אוֹתוֹ. אֵין פּוֹצְעִין אֶת הַקְּנֵה לְצִלוֹת בּוּ מְלִיחַ, אָבֵל פּוֹצְעִין אֶת הָאֲגוּז בְּמִטְפַּחַת, וְאֵינוּ חוֹשֵׁשׁ שְׂמָא יִקְרַע.

יא. הַתְּנוּר וְהַכִּירִים הַחֲדָשִׁים – הַרִי הֵן כָּכֵל הַכְּלִים וּמְטַלְטְלִין אוֹתָן. אָבֵל אֵין סְכִין אוֹתָן שְׂמֵן, וְאֵין עוֹשִׁין אוֹתָן בְּמִטְלִית, וְאֵין מְפִיגִין אוֹתָן בְּצוֹנָן כְּדִי לַחְסֹמֶן⁶, וְאֵם בְּשִׁבִיל לְאַפּוֹת בְּהֵן – מִתָּר. אֵין יוֹצֵאִין בְּכֶסֶא, אֶחָד אֲנָשִׁים וְאֶחָד נָשִׁים, וְלֹא סוֹמָא בְּמַקְלוֹ, וְלֹא רוּעָה בְּתַרְמִילוֹ בְּיוֹם-טוֹב. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן רַבִּי יִשְׁמַעֲאֵל אוֹמֵר: אֶף אֵין מְנַהֲיגִין אֶת הַבְּהֵמָה בְּמַקֵּל בְּיוֹם-טוֹב.

יב. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: נוֹטֵל אָדָם קִיסָם מְשַׁלְפָּנִיו לְחֻצוֹת בּוּ שְׁנִיו. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: לֹא יִטוּל אֱלָא מֵאֲבוֹס שֶׁל בְּהֵמָה. וְשׁוֹיֵן, שְׁלֹא יִקְטַמְנוּ. וְאֵם קְטָמוֹ לְחֻצוֹן בּוּ שְׁנִיו, וְלִפְתַּח בּוּ הַדְּלֵת בְּשֶׁבֶת, בְּשׁוּגָג – חֵיב חֻטְאָת. בְּמַזִּיד בְּיוֹם-טוֹב – לוֹקָה אַרְבָּעִים; דְּכַרִּי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אֶחָד זֶה וְאֶחָד זֶה, אֵינוֹ אֱלָא מְשׁוּם שְׁבוּת. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מְגַבֵּב מִן הַחֲצַר וּמְדַלִּיק, שְׁכָל מַה שְּׁבַחְצַר מוֹכֵן. וּבִלְבַד שְׁלֹא יַעֲשֶׂה צְבוּרִין צְבוּרִין. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן מִתִּיר, שְׁכָל שְׁבַחְצַר מוֹכֵן.

יג. מוֹלְגִין אֶת הָרֹאשׁ וְאֶת הַכַּרְעִים, וּמַהֲבֵהֵבִין אוֹתָן בְּאוּר, אָבֵל אֵין טוֹפְלִין אוֹתָם, לֹא בְּחֶרְסִית, וְלֹא בְּאֲדָמָה, וְלֹא בְּסִיד. וְאֵין מְסַפְרִין אֶת הָרֹאשׁ וְאֶת

ח. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: לֹא נִחְלְקוּ בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הַלֵּל עַל הַמְּכַנְסִין שְׁבַקְרַפָּה שְׁמַבְיָאִין, וְעַל הַמְּפִזְרִין שְׁבַשְׂדָּה שְׁאֵין מְבִיאִין. עַל מַה נִּחְלְקוּ? עַל הַמְּפִזְרִין שְׁבַקְרַפָּה וְעַל הַמְּכַנְסִין שְׁבַשְׂדָּה, שְׁבֵית שְׁמַאי אוֹמְרִים: לֹא יְבִיאוּ, וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: יְבִיאוּ. אָמַר רַבִּי נִתָּן: לֹא נִחְלְקוּ בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הַלֵּל עַל מְפִזְרִין שְׁבַקְרַפָּה וְעַל מְכַנְסִין שְׁבַשְׂדָּה שְׁיְבִיאוּ, עַל מַה נִּחְלְקוּ? עַל הַמְּפִזְרִין שְׁבַשְׂדָּה, שְׁבֵית שְׁמַאי אוֹמְרִים: לֹא יְבִיאוּ, וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: יְבִיאוּ.

ט. הַמְטָה וְהַכֶּסֶא וְהַסְפֵּסֶל וְקַתְרָדָא וְעַרִיסָה שְׁנַתְפָּרְקָה. וְכֵן קוֹרָה שְׁנִשְׁבְּרָה, וְכֵן סוֹאֵר שֶׁל קוֹרוֹת שְׁנִשְׁבֵּר – אֵין מְסִיקִין מִהֵן בְּיוֹם-טוֹב, לְפִי שְׁאֵינוֹ מִן הַמוֹכֵן. אֲגוּזִין וְשִׁקְדִין שְׁאֲכֵלְן מְעַרְבֵי יוֹם-טוֹב – מְסִיקִין בְּקַלְפִּיהֶן בְּיוֹם-טוֹב. אֲגוּזִין וְשִׁקְדִין עֲצָמָן – אֵין מְסִיקִין בְּהֵן בְּיוֹם-טוֹב, לְפִי שְׁאֵינוֹ מִן הַמוֹכֵן. מוֹדִים חֻכְמִים לְרַבִּי מֵאִיר, בְּחוֹתְמוֹת שְׁבַקְרַקַע, שְׁבַשְׂבֶּת מְפַקֶּק וּמִתִּיר, אָבֵל לֹא מְפַקֵּעַ וְלֹא חוֹתֵךְ. וּבְיוֹם-טוֹב מְפַקֶּק וּמִתִּיר, מְפַקֵּעַ וְחוֹתֵךְ. וְשִׁבְכָלִים מִתִּיר, בְּשֶׁבֶת מִתִּיר וְאֵין צְרִיךְ לוֹמַר בְּיוֹם-טוֹב. קוֹרַע אָדָם אֶת הָעוֹר שֶׁעַל פִּי הַחֵבֶית שֶׁל יַיִן, וְשֶׁל מוֹרִיס, וּבִלְבַד שְׁלֹא יִתְכּוֹן לַעֲשׂוֹת זַיְנוּק³.

י. אֵין פּוֹחֲתִין לְפָסִין סְתוּמִין⁴, וְרַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל מִתִּיר בְּלִפְסִין חֲרִנִּיּוֹת⁵. אֵין מְכַבֵּין אֶת הַבְּקַעַת לְחוּס עֲלֶיהָ, אִם בְּשִׁבִיל שְׁלֹא יַעֲשֶׂן הַבֵּית, אוּ בְּשִׁבִיל שְׁלֹא תִקְדִּיחַ אֶת הַתְּבַשִּׁיל – מִתָּר. לֹא יִתֵּן אָדָם אֶכּוֹן עַל גְּבִי בְּקַעַת כְּדִי לְשׁוּבְרָה, אָבֵל מְכַנְסָה בְּחוּר וְשׁוּבְרָה, אֵין עוֹשִׁין פְּחֻמִין

⁶ לְהַפִּיג אֶת הַחֵם שְׁלֵמָה עַל יְדֵי כּוֹס צוֹנְגִים, שְׁעַל יְדֵי זֶה חֵם מִתְקַשֵּׁם וּמִתְחַקְקִים, שְׁהֵם מִתְכַּנְּסִים לְחוּלּוֹ, עַל יְדֵי הוֹכֵחַ הַכָּא לֹא מִבְּחוּרֵי וְאֵינוֹ מִתְפּוֹר, וְאֵסוּרֵי מִשׁוּם תְּחוּן כְּנָא.

³ קַעֲזוֹ כְּרֹב.

⁴ בְּיַצִּי טִיט שְׁבִיד הַיִּצֵּר גְּעוּזוֹת כְּתַבְנִית קַרְדָּה אָבֵל לֹא נִהְקָה תוֹכָה.

⁵ קַעְרוֹת שֶׁל הַתְּקֵלָאִים כְּנֵי הַכְּפָרִים שְׁאֵינִם מְקַפְּדִים שְׁמִתְרִינָהּ הַקִּיקוֹת כְּקַעְרוֹת שְׁקֵנִי, וְאִבְקֵלִים מְעִלְיָהּ כְּשֶׁעוֹרָן כְּחוֹמוֹת, וְלָכֵן אֵין דְּהִיבַת הָאֲמָרוֹף לְתוֹכָהּ הַבֵּיצַת טִיט – תְּחוּן כְּנָא.

ובין יום-טוב - אינו חַיב אֶלָּא מְשוּם שְׁבוּת.

ג. אלו הן משום שְׁבוּת: לא עולין בְּאֵילָן, ולא רוכְבִין על גְּבֵי בְּהֵמָה, ולא שֹׁטֵין על פְּנֵי הַמַּיִם, ולא מְסַפְּקִין, ולא מְטַפְּחִין, ולא מְרַקְדִין. ואלו הם מְשוּם רְשׁוּת: לא דְּנִין, ולא מְקַדְּשִׁין, ולא חוֹלְצִין, ולא מֵיבָמִין. ואלו הן מְשוּם מְצוּהָ: לא מְקַדְּשִׁין, ולא מְעַרְכִין, ולא מְחַרְמִין, ולא מְגַבִּיהִין תְּרוּמָה וּמַעֲשָׂוֹת. וְכֹל אֵלּוּ בְּיוֹם-טוֹב אֲמָרוּ, קַל וְחֹמֵר בְּשֶׁבֶת! וְאִין בֵּין יוֹם-טוֹב לְשֶׁבֶת אֵלָּא אֲכָל נֶפֶשׁ בְּלֶבֶד. וְכֵלָן שְׁעָשְׂאָן יִשְׂרָאֵל, בֵּין אָנוּסִין, בֵּין שׁוּגְגִין, בֵּין מְזִידִין, בֵּין מְטַעֲיִן - מֵה שְׁעָשָׂה עֲשׂוֹי, בְּשֶׁבֶת, וְאִין צָרִיךְ לוֹמַר בְּיוֹם-טוֹב.

ד. הַבְּהֵמָה וְהַכְּלִים - כְּרַגְלֵי הַבְּעֵלִים. הַמוֹסֵר בְּהֵמָתוֹ לְבָנוּ אוֹ לְרוּעָה - הָרִי זֶה כְּרַגְלָיו. כְּלִים הַמֵּיחָדִים לְאֶחָד מִן הָאֲחִים שְׁבִבֵית - הָרִי אֵלּוּ כְּרַגְלָיו. וְשֹׁאֵינָן מֵיחָדִים - לְמָקוֹם שֶׁכָּלָן הוֹלְכִין, מְהֵלֵךְ. בְּצַפּוֹן כְּרַגְלָיו שֶׁל זֶה בְּדָרוֹם, בְּדָרוֹם כְּרַגְלָיו שֶׁל זֶה בְּצַפּוֹן, אִם מְצַעוּ אֶת הַתְּחוּם - לֹא יִזוּז מִמְּקוֹמוֹ.

ה. חֲמוּר - כְּרַגְלֵי מַחְמַר, פְּרָה - כְּרַגְלֵי הָאֶפֶר. בְּהֵמָה - כְּרַגְלֵי הָרוּעָה. רַבִּי דוֹסָא אָמַר: הַלּוֹקֵחַ בְּהֵמָה מִחֶבְרוֹ בְּעֶרֶב יוֹם-טוֹב, אֵף עַל פִּי שֶׁלֹּא מְסַרָּה לוֹ אֶלָּא בְּיוֹם-טוֹב - הָרִי הִיא כְּרַגְלֵי הַלּוֹקֵחַ. וְהַמוֹסֵר בְּהֵמָה לְרוּעָה מִן הָרוּעָה, אֵף עַל פִּי שֶׁלֹּא הוֹדִיעַ עָלֶיהָ לְרוּעָה - הָרִי הִיא כְּרַגְלֵי הָרוּעָה. הַלּוֹקֵחַ בְּהֵמָה מִחֶבְרוֹ מְעֶרֶב יוֹם-טוֹב - כְּרַגְלֵי הַלּוֹקֵחַ. בְּיוֹם-טוֹב - כְּרַגְלֵי הַמוֹכֵר.

הַכְּרָעִים. וְאִין מְסַפְּרִין אֶת הַיָּרֵק בְּתַסְפֵּרָת שְׁלוֹ, אֲבָל מְסַפְּרִין אֶת הַקּוֹנֵדָס וְאֶת הַעֲכָבִיּוֹת. וּמְסִיקִין וְאוֹפִין בְּפוֹרְנֵי⁷, וּמְחַמִּין חֲמִין בְּאַנְטִיכִי⁸, וְאִין מְסִיקִין אֶת הַפוֹרְנֵי לְאַפּוֹת בּוֹ בְּתַחֲלָה.

יד. שֶׁשָּׂה דְּבָרִים נֶאֱמָרוּ בְּפִתְלָה, שְׁלֹשָׁה לְהַחְמִיר וּשְׁלֹשָׁה לְהַקֵּל. אֵלּוּ שְׁלֹשָׁה לְהַחְמִיר: אִין גּוֹדְלִין אוֹתָהּ בְּתַחֲלָה בְּיוֹם-טוֹב, וְאִין מְהַבְּהִיבִין אוֹתָהּ בְּאוֹר. וְאִין חוֹתְכִין אוֹתָהּ לְשָׁנִים אוֹ לְשְׁלֹשָׁה. לְהַקֵּל - שׁוֹרִין אוֹתָהּ בְּשֶׁמֶן, וּמְמַעְכִּין אוֹתָהּ בְּיַד, וְחוֹתְכִין אוֹתָהּ בְּאוֹר, כְּפִי שְׁתֵּי נְרוֹת.

מִסְכַּת יוֹם-טוֹב (בִּיצָה) פָּרָק רַבִּיעִי

א. הִיָּה אוֹכֵל בְּעַנְבִים מְעֶרֶב יוֹם-טוֹב, וְהוֹתִיר וְהַעֲלָן לְגַג לְעִשׂוֹת מֵהֵן צְמוּקִין. בְּתַאנִּים, וְהוֹתִיר וְהַעֲלָן לְגַג לְעִשׂוֹת מֵהֵן גְּרוּגְרוֹת - לֹא יֵאָכֵל מֵהֵן בְּיוֹם-טוֹב עַד שְׁזִמִּין מִבְּעוֹד יוֹם, לְפִי שֹׁאֵינָן מִן הַמוֹכֵן. סוֹכֵי תַּאנִּים⁹ וּבִקְהַן תַּאנִּים, מְכַבְּדוֹת-תְּמָרִים וּבְהֵם תְּמָרִים, הַכְּנִיסֵן לְעִצִּים - אִין אוֹכְלִים מֵהֵן בְּיוֹם-טוֹב. לְמַאֲכַל בְּהֵמָה - אוֹכֵל מֵהֵן בְּיוֹם-טוֹב. וּמִתְחִילִין בְּאוֹצֵר בְּתַחֲלָה, וּמְשִׁילִין פְּרוֹת דֶּרֶךְ אַרְבָּה בְּיוֹם-טוֹב. אִין מְשַׁלְּשִׁין אוֹתָן דֶּרֶךְ חֲלוּנוֹת, אֲבָל מוֹרִידִין אוֹתָן דֶּרֶךְ סְלָמוֹת.

ב. אַרְבַּע רְשִׁיּוֹת וְאַרְבַּע מְצוּוֹת הֵן, הָאוֹרֵג שְׁנֵי חוּטִין, בֵּין בְּכַגְדֵי קֹדֶשׁ בֵּין בְּכַגְדֵי הַדְּיוּט. וְהַכּוֹתֵב שְׁתֵּי אוֹתֵיּוֹת, בֵּין בְּכַתְבֵי קֹדֶשׁ בֵּין בְּכַתְבֵי הַדְּיוּט - בְּשֶׁבֶת חַיִּב חֲטָאֵת, וּבְיוֹם-טוֹב לּוֹקֵה אַרְבָּעִים. וְהָאוֹרֵג חוּט אֶחָד, בֵּין בְּכַגְדֵי קֹדֶשׁ בֵּין בְּכַגְדֵי הַדְּיוּט. וְהַכּוֹתֵב אוֹת אֶחָת, בֵּין בְּכַתְבֵי קֹדֶשׁ בֵּין בְּכַתְבֵי הַדְּיוּט - בְּשֶׁבֶת חַיִּב חֲטָאֵת, בְּיוֹם-טוֹב לּוֹקֵה אַרְבָּעִים; דְּבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וְחַכְמִים אוֹמְרִים: בֵּין בְּשֶׁבֶת

⁶ כְּלֵי גְדוּל וְנִפִּישׁ טְרַחֲחָה.

⁹ עֲנָפֵי תַּאנִּים קַנְיָצִים מִן הָאֵילָן.

⁷ תַּנּוּרִים שֶׁלָּנוּ הַנְּדוּלִים וּפִיחִים בְּצֵדָם, וְלֹא הָיוּשִׁינוּ לְטַרְחָה אִם וְשׁ לֹא אֲרֻחִים רַבִּים וְלֹא כְּפִי לִיָּה כְּתַנּוּר.

יום-טוב. מה הן מוציאים מבית המשתה? חתיכה וגלוסקמא ומצה מתבלת. רבן שמעון בן גמליאל אומר: מקום שנהגו לחלק אגוזין וקליות - יוליכו בנו ובתו הקטנים. מוליכין עמו לבית האכל ולבית המשתה ולבית השמחה. במקום שנהגו, לא יתן אדם ממנתו לבנו ולבתו של בעל הבית מפני הכבוד.

י. אין חפין¹⁰ ואין מתגרדין ביום-טוב, ואין שפין כלי כסף בגרתיקין¹¹, ואין מדיחין את הכלים בנתר ביום-טוב, אבל מדיחין אותן במלח ובמרסן בשבת. ואין צריך לומר ביום-טוב. אלו הן מדבריות: היוצאות בפסח ונכנסות ברביעה. ביתות: אלו שלנו בתוך התחום. רבי אומר: אלו ואלו היוצאות חוץ לתחום, אף על פי שלא נכנסו לתוך התחום אלא משחשכה - מתר לשחטן ביום-טוב. אלו הן מדבריות: הרועות באפר לעולם.

מסכת ראש השנה פרק ראשון

א. ניסן - ראש השנה למלכים, ולרגלים, ולחדשים, ולעבורין, ולתרומת שקלים. ויש אומרים: אף לשכירות בתים. כיצד למלכים? מת באדר, ועמד אחר תחתיו באדר - מונין שנה לזה ולזה. מת בניסן, ועמד אחר תחתיו בניסן - מונין שנה לזה ולזה. מת באדר, ועמד אחר תחתיו בניסן - הראשונה נמנית לראשון, והשנייה נמנית לשני.

ב. כיצד לרגלים? אחד הנודר, ואחד המעריך, ואחד המקדיש - אינו עובר משום "בל תאחר" עד שיעברו עליו רגלי השנה כלה. רבי שמעון אומר: שלש רגלים כסדרן, וחג המצות ראשון. וכן היה רבי שמעון אומר: פעמים שהן

ו. הלוקח בשר מן הטבח מערב יום-טוב - כרגלי הלוקח. וביום-טוב - כרגלי המוכר. השואל חלוק מחברו מערב יום-טוב - כרגלי השואל. ביום-טוב - כרגלי המשאיל. שנים ששאלו חלוק אחד בשתפות, אחד לילך בו שחרית לבית המדרש, וזה לילך בו ערבית לבית המשתה - כרגלי המשאיל. האשה ששאלה מחברתה תכלין, מים ומלח, מערב יום-טוב - כרגלי השואלת. ביום-טוב - כרגלי המשאלת. נתנה לעסתה הרי אלו כרגלי שתיקה. רבי יהודה פוטר במים, מפני שנבלעין בעסה.

ז. הגחלת כרגלי הבעלים, ושלחבתו בכל מקום. חמשה דברים נאמרו בגחלת (א): גחלת של הקדש - מועלין בה. שלהבת - לא נהנין ולא מועלין בה. (ב): גחלת של עבודת כוכבים - אסורה. ושלהבת - מתרת. (ג): המוציא גחלת לרשות הרבים - חיב. שלהבת - פטור. (ד): המוּדָר הנאה מחברו - אסור בגחלתו, ומתיר בשלהבתו. (ה): מברכין על השלהבת ואין מברכין על הגחלת.

ח. בור של שני שבטים - משלשל וממלא הימנו בשבת. בור שבין שני תחומין - אין ממלאין ממנו בשבת, אלא אם כן עשו לו מחיצה גבוה עשרה טפחים. הנהרות ומעינות המושכין - הרי הן כרגלי כל אדם.

ט. מי שהיו פרותיו בעיר אחרת, וערבו בני אנשי אותה העיר לבוא אצלו - לא יביאו לו מפרותיו, אלא אם כן היו רגליו מעורבות לשם. ואם יש שם אפוטרופוס - מביאין על פי אפוטרופוס. מי שזמן אצלו אורחים - לא יוליכו בידיהן מנות, אלא אם כן זכה להם אחר במתנותיהן מערב

¹⁰ יצטר שגדל בקבית של יין וקורים לו 'אלום', והוא עגור תפוז קלי כסתה ונרר אותו, שהכסף הוא רך ויש בזה משום כמתקן שהוא אב מלאכה.

¹¹ אין משפשים את הגוף ככה בשבת ויום טוב.

לפני ראש השנה - עלתה לו שנה, ומתברר לקימן בשביעית. פחות מכאן - לא עלתה לו שנה, ואסור לקימן בשביעית. ופרות נטיעה זו אסורים עד חמשה עשר בשבט, אם ערלה - ערלה, אם רבעי - רבעי.

ח. כיצד לירקות? לקט ירק בערב ראש השנה עד שלא בא השמש, וחזר ולקט אחר משבא השמש - אין תורמין ומעשרין מזה על זה, מפני שזה חדש וזה ישן. היתה שניה ונכנסת שלישית, הראשון מתעשר מעשר שני, והשני מתעשר מעשר עני. לקט אתרוג בערב ט"ו בשבט עד שלא בא השמש, וחזר ולקט אחר משבא השמש - אין תורמין ומעשרין מזה על זה, מפני שזה חדש וזה ישן. היתה שלישית ונכנסה רביעית - הראשון מתעשר מעשר עני, והשני מתעשר מעשר שני.

ט. כיצד לנדרים? המוחר הנאה מחברו לשנה - מונה שנים עשר חדש מיום ליום, אם אמר "לשנה זו" - אפלו לא נדר הימנו אלא באחד באלול - אין לו אלא עד א' בתשרי.

י. בראש השנה כל באי עולם עוברים לפניו כפני מרון, שנאמר (תהלים לג): "היוצר יחד לבם" וגו'. ואומר (שם פא): "תקעו בחדש שופר", ואומר: "כי חק לישראל הוא" וגו'. קדשוהו בית דין - הדין נכנס לפניו, ואם לאו - אין הדין נכנס לפניו. וכן אתה מוצא בעמר של מן, אם בא חדש בזמנו - היה מתעכב לשלשה ימים, ואם לאו - היה מתעכב יותר.

יא. אמר רבי יהודה משום רבי עקיבא: אמרה תורה - הבא שעורין בפסח שהוא פרק שעורין, כדי שתתברך לך תבואה שבשדות. הבא חטים וככורים בעצרת שהוא פרק אילן, כדי שיתברכו לך פרות אילן. נסכו לפני מים בחג כדי שיתברכו

שלשה, ופעמים שהן ארבעה, פעמים שהן חמשה. כיצד? נדר לפני הפסח, עד שיעברו עליו: הפסח, ועצרת, והחג; נדר לפני עצרת, עד שיעברו עליו: עצרת, והחג, והפסח, והעצרת, והחג; נדר לפני החג, עד שיעברו עליו: החג, והפסח, ועצרת, והחג.

ג. כיצד לחדשים? זה שנאמר "בחדש הראשון, ובחדש השני", אין מתחילין למנות אלא מראשון, שנאמר (שמות יב): "החדש הזה לכם ראש חדשים". שלומב"ר

ד. כיצד לתרומת שקלים? כל קרבנות צבור קרבין באחד בניסן, אם בא חדש בזמנו - קרבין מן החדשה. ואם לאו - קרבין מן הישנה.

ה. כיצד לשכירות בתים? המשכיר בית לחברו לשנה - מונה שנים עשר חדש מיום ליום. אם אמר: 'לשנה זו', אפלו לא שכר ממנו אלא באחד באדר - אין לו אלא עד אחד בניסן.

ו. באחד באלול ראש השנה למעשר בהמה. רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים: באחד בתשרי. אמר רבי שמעון בן עזאי: הואיל ואלו אומרים באחד באלול, ואלו אומרים באחד בתשרי, יהא האלוהיים מתעשרין לעצמן. כיצד? נולדו ה' באב, וה' באלול, ה' באלול, וה' בתשרי - אין מצטרפין. ה' בתשרי, וה' באב - הרי אלו מצטרפין.

ז. תשרי - ראש השנה לשנים, ולשמיטין, וליובלות, לנטיעה, ולירקות, ולמעשרות, ולגדרים. כיצד לשנים ולשמיטין וליובלות? אין מתחילין למנות לשנים ולשמיטין וליובלות אלא מתשרי.

כיצד לנטיעה? אחד הנוטע, ואחד המבריך, ואחד המרכיב שלושים יום

שָׁבָא עִם הָעֵד בְּשֶׁבֶת לְאוּשָׁא וְהָעֵיד בּוֹ. בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ מְשִׁיאִין מְשׂוֹאוֹת בְּרֵאשֵׁי הָרִים הַגְּבוּהִים, בְּהַר הַמְּשָׁחָה, בְּסֶרְטָבָא, בְּגִדְפִינָא, בְּחֶבְרוֹן, בְּבֵית בִּלְתִּין. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלִיעֶזֶר אָמַר: אֵף חָרוּם, וְכִיר, וְגִדְר וְחֶבְרוֹתֶיהָ.

טז מֵאִימְתֵי מְשִׁיאִין עַל הַחֹדֶשׁ? לְאוֹר עֵבֶרוּ! פִּיּוּד? חָל לְהִיּוֹת עָרֵב שֶׁבֶת וְשֶׁבֶת, מְשִׁיאִין עֲלֵיו לְמוֹצָאֵי שֶׁבֶת, וְאִם בָּא בְּזִמְנוֹ - מְשִׁיאִין עֲלָיו, וְאִם לֹא - אֵין מְשִׁיאִין עֲלָיו. עַל כָּל רֵאשֵׁי חֳדָשִׁים הָיוּ מְשִׁיאִין מְשׂוֹאוֹת. אָמַר אֶחָד: לְפָנֶיהָ רָאִיתִי - לֹא אָמַר כְּלוּם. לְאַחֲרֶיהָ - דְּבָרָיו קִיּוּמִין. לְצִפּוֹנָה - לֹא אָמַר כְּלוּם. לְדְרוֹמָה - דְּבָרָיו קִיּוּמִין. אֶחָד אָמַר: "רָאִיתִי גְבוּהָ שְׁתֵּי מְרֻדְעוֹת", וְאֶחָד אָמַר: "שְׁלֹשָׁה" - עֲדוּתָן קִיּוּמָת. אֶחָד אָמַר: "שְׁלֹשָׁה", וְאֶחָד אָמַר: "חֲמִשָּׁה" - אֵין מְצֻטְרָפִין זֶה עִם זֶה. אָבֵל מְצֻטְרָף הוּא עִם אַחֲרִים. אֶחָד אָמַר: "רָאִיתִי מָטָה וְאֶחָד אָמַר רָאִיתִי זְקוּף" - אֵין מְצֻטְרָפִין זֶה עִם זֶה, אָבֵל מְצֻטְרָף הוּא עִם אַחֲרִים. רָאִיתִי חֲצִיּוֹ בְּעֵצֵן לֹא אָמַר כְּלוּם חֲצִיּוֹ בְּעִשְׂיָה לֹא אָמַר כְּלוּם חֲצִיּוֹ בְּמִים לֹא אָמַר כְּלוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן רַבִּי צְדוֹק אָמַר: אִם לֹא נִרְאָה בְּזִמְנוֹ - אֵין מְקַדְשִׁין אוֹתוֹ, שְׁכָרְךָ קְדוּשָׁהוּ שְׁמִים. וְכֵן הָיָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן רַבִּי צְדוֹק אָמַר: אֵין הַשְּׁלוּחִין יוֹצְאִין לְסוּרְיָא, עַד שִׁישְׁמְעוּ מִפִּי בֵּית דִּין לְמַחֵר.

יז. לְמָה לֹא נִתְפָּרְשׁוּ שְׁמוֹתָן שֶׁל זְקֵנִים? שְׁלֹא יְהֵא כָּל אֶחָד וְאֶחָד אָמַר: 'הִרִינִי בְּאֵל הַקִּישׁ אֶת רַבִּי פְלוֹנִי לְאֶלְדָּד וּמִיָּד, וְאֵת רַבִּי פְלוֹנִי לְגִדְר וְאֶבְיָהוּא'.

יח. הוּא אָמַר (שְׁמוּאֵל א' יב): "ה' אֲשֶׁר עָשָׂה אֶת מֹשֶׁה וְאֵת אַהֲרֹן", וְאָמַר (ש"ס): "וַיִּשְׁלַח ה' אֶת יְרִבְעֵל וְאֵת בְּדָן וְאֵת יִפְתָּח וְאֵת שְׁמוּאֵל". "יְרִבְעֵל" - זֶה גִדְעוֹן. "בְּדָן" - זֶה שְׁמִשׁוֹן. "יִפְתָּח" - כְּמִשְׁמַעוֹ. וְאָמַר (תְּהִלִּים צ"ט): "מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן

עֲלִיכֶם מִי גִשְׁמִים, אָמְרוּ לְפָנֵי מַלְכוּיֹת וְזִכְרוֹנוֹת וְשׁוֹפְרוֹת, מַלְכוּיֹת - כְּדֵי שֶׁתְּמַלְכוּנִי עֲלֵיכֶם. זִכְרוֹנוֹת - כְּדֵי שֶׁיָּבֵא זִכְרוֹנְכֶם לְפָנֵי לְטוֹבָה, אָמְרוּ לְפָנֵי שׁוֹפְרוֹת - כְּדֵי שֶׁתַּעֲלֶה תְּפִלַּתְכֶם בְּתוֹרְעָה לְפָנֵי.

יב. הַכֹּל נִדְוִינִן בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה וְגִזְר דִּינִים נִחְתָּם בְּיוֹם הַכְּפּוּרִים; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: הַכֹּל נִדְוִינִן בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה, וְגִזְר דִּינֵי שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד נִחְתָּם בְּזִמְנוֹ. בְּפֶסַח - עַל הַתְּבוּאָה, בְּעֶצְרַת - עַל פְּרוֹת הָאֵילָן, בְּחַג - עַל הַמִּים; וְגִזְר דִּינֵי שֶׁל אָדָם נִחְתָּם בְּיוֹם הַכְּפּוּרִים. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: אָדָם נִדְוִן בְּכָל יוֹם, שְׁנֵאמַר (אִיּוֹב ז'): "וַתִּפְקְדֵנוּ לְבִקְרִים". רַבִּי נֶתָן אָמַר: אָדָם נִדְוִן בְּכָל שָׁעָה, שְׁנֵאמַר: "לְרֹגְעִים תִּבְחַנְנוּ".

יג. עַל שֵׁשׁ חֳדָשִׁים הַשְּׁלוּחִין יוֹצְאִין. רַבִּי הִתְקִין שִׁיהוּ יוֹצְאִין אֵף עַל אֶדְר שְׁנִי, מִפְּנֵי הַפּוּרִים.

יד. בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ מְקַבְּלִין עֲדוֹת הַחֹדֶשׁ מִכָּל אָדָם. פְּעַם אַחַת שְׁכָרוּ בִּיתוּסִין שְׁנֵי עֵדִים לְבֹא לְהַטְעוֹת אֶת הַחֲכָמִים, לְפִי שְׁאֵין הַבִּיתוּסִין מוֹדִים שֶׁתְּהֵא עֶצְרַת אֱלֹא אֶחָד בְּשֶׁבֶת, בָּא אֶחָד וְאָמַר עֲדוּתוֹ וְהִלֵּךְ לוֹ, וּבֹא הַשְּׁנִי וְאָמַר: עוֹלָה הֵייתִי בְּמַעֲלָה אֲדָמִים, וְרָאִיתִי רַבּוּץ בֵּין שְׁנֵי סְלָעִים, רֵאשׁוּ דוּמָה לְעַגְלָא, אֲזַנְיוּ דוּמָה לְגִדְרִי, קַרְנֵיו דוּמָה לְצִבְיָא, וּזְנָבוּ מְנַחַת בֵּין יְרוּכּוֹתָיו, רָאִיתִי וְנִרְתַּעְתִּי וְנִפְלַתִּי לְאַחֲרֵי, וְהָרִי מֵאֲתִים זִזוּ צְרוּרִין לִי בְּפּוֹנְדָתִי. אָמְרוּ לוֹ: מֵאֲתִים זִזוּ נִתְוִינִן לָךְ בְּמִתְנָה, וְהַשְּׁוֹכְרָךְ יִמְתַּח עַל הָעַמּוּד; מָה רָאִיתָ לְזַקֵּק לָךְ? אָמַר לָהֶם: מִפְּנֵי שֶׁשְׁמַעְתִּי שְׁבִיתוּסִין מְבַקְּשִׁין לְהַטְעוֹת אֶת חֲכָמִים, אָמַרְתִּי: "מוֹטָב אֵלַיךְ אֲנִי וְאוֹדִיעַ אֶת חֲכָמִים".

טו. אִם אֵין מְכִירִין אוֹתוֹ - מְשַׁלְחִין עֲדֵיו עִמוֹ, אִפְלוּ בְּשֶׁבֶת. מַעֲשֵׂה בְּרַבִּי נְהוֹרָאִי,

בְּכֹהֲנָיו" וגו'; שְׁקַל הַפְּתוּב שְׁלֹשָׁה קָלִי עוֹלָם בֵּין שְׁלֹשָׁה גְדוּלֵי עוֹלָם, לְלַמְדָּךְ, שְׁבֵית דִּינֹו שֶׁל יִרְבַּעַל גְּדוּל לַפְּנֵי הַמְּקוֹם כְּבֵית דִּינֹו שֶׁל מֹשֶׁה. וּבֵית דִּינֹו שֶׁל יִפְתָּח גְּדוּל לַפְּנֵי הַמְּקוֹם כְּבֵית דִּינֹו שֶׁל שְׁמוּאֵל, לְהוֹדִיעַךְ שֶׁכָּל מִי שֶׁנִּתְמַנֶּה פָּרְנָס עַל הַצְּבוּר, אֶפְלוּ קַל שֶׁבְּקָלִים, שְׁקוּל כְּאֲבִיר שְׁבָאבִירִים! וְכֵן הוּא אוֹמֵר (דְּבָרִים ז'): "וּבָאָתָּ אֶל הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם וְאֶל הַשּׁוֹפֵט" – אֵין לָךְ אֶלָּא שׁוֹפֵט שְׁבִדוּרְךָ; וְאוֹמֵר (קֹהֶלֶת ז'): "אֵל תֹּאמֶר מָה הִיָּה וְגו', שֶׁהַיָּמִים הָרֵאשׁוֹנִים הָיוּ טוֹבִים".

מִסְכַּת רֵאשׁ הַשְּׁנָה פָּרָק שְׁנִי

א. קִדְשׁוּ אֶת הַחֹדֶשׁ בְּזִמְנוֹ וּנְמַצְאוּ עֵידִים זִמְמִין – הָרִי זֶה מְקַדֵּשׁ. קִדְשׁוּהוּ בְּלִילָה – אֵינוּ מְקַדֵּשׁ. קִדְשׁוּהוּ אֲנוּסִין, שׁוֹגְגִין, מְזִידִין וּמְטַעֲיִן – הָרִי זֶה מְקַדֵּשׁ. קִדְשׁוּהוּ לַפְּנֵי זְמַנּוֹ, אוֹ לְאַחַר עֲבוּרוֹ – פְּחוֹת מְשַׁלְשִׁים יוֹם אוֹ יוֹתֵר עַל שְׁלֹשִׁים, יְכוּל יִהְיֶה מְקַדֵּשׁ – תִּלְמוּד לֹמֵר (שְׁמוֹת יב): "חֹדֶשׁ" – אֵין חֹדֶשׁ פְּחוֹת מְשַׁלְשִׁים יוֹם, לֹא נִרְאִית לְבִנְיָה לְשְׁנֵי יָמִים, יְכוּל יִקְדְּשׁוּהוּ לְאַחַר שְׁנֵי יָמִים? תִּלְמוּד לֹמֵר: "יוֹם" – אֵין לוֹ אֶלָּא יוֹם אֶחָד בְּלַבָּד.

ב. בְּתַעֲנוּיֹת תּוֹקְעִין שְׁלֹשׁ שָׁל שְׁלֹשׁ שְׁלֹשׁ, וּבְמִסְעוֹת שְׁלֹשׁ שָׁל שְׁלֹשׁ שְׁלֹשׁ, עַל כָּל דָּגַל וְדָגַל; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: שְׁלֹשׁ עַל כָּל מִטָּה וּמִטָּה. בְּמָה הֵן תּוֹקְעִין? בְּחֻצוֹצְרוֹת שְׁעֵשֶׂה מֹשֶׁה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּרֵאשׁ הַשְּׁנָה תּוֹקְעִין בְּשָׁל זְכָרִים, וּבִיּוֹבֵל בְּשָׁל יְעֻלִים, נִתְנוּ חֻכְמִים אֶת הַמְּצוֹי לְמְצוֹי, וְאֶת שְׁאֵינוּ מְצוֹי לְשְׁאֵינוּ מְצוֹי.

ג. שׁוֹפֵר אַרוֹךְ שְׁקָצְרוֹ – כְּשֵׁר. גֵּרְדוּ בֵּין מִבְּפָנִים בֵּין מִבְּחוּץ – כְּשֵׁר. צַפְהוּ זָהָב, מִבְּפָנִים – פְּסוּל. מִבְּחוּץ – כְּשֵׁר. צַפְהוּ בְּמִקְוֵם הַנְּחַת פִּיּוֹ, אוֹ שְׁהוֹסִיף עֲלָיו כָּל שֶׁהוּא – אֶפְלוּ בְּמִינוֹ פְּסוּל. נִקֵּב וּסְתַמּוּ –

אֶפְלוּ בְּמִינוֹ, אִם מְעַכֵּב אֶת הַתְּקִיעָה – פְּסוּל. וְאִם לֹא – כְּשֵׁר. נִתַּן שְׁנֵי שׁוֹפְרוֹת זֶה בְּתוֹךְ זֶה וְתַקַּע, אִם קוֹל הַפְּנִימִי שָׁמַע – יֵצֵא, אִם קוֹל הַחִיצוֹן שָׁמַע – לֹא יֵצֵא. כִּמָּה הוּא שְׁעוֹר שׁוֹפֵר? כְּדִי שְׁיֵאחֲזוּ בְּיָדוֹ אַחַת וְיִתְקַע.

ד. הַכֵּל חִיבִין בְּתַקִּיעַת שׁוֹפֵר: כְּהֲנִים, לְוִיִּם וְיִשְׂרָאֵלִים, גְּרִים, וְעַבְדִּים מְשַׁחְרְרִין, חֲלָלִים, נְתִינִים, מְזוֹרִים, חֹרֵשׁ, שׁוֹטָה וְקֶטֶן, סְרִיס אָדָם וְסְרִיס חֲמָה, פְּצוּעַ דָּכָה וְכֹרוֹת שְׁפָכָה – כָּלֵן חִיבִין, וּמוֹצִיאִין אֶת הָרַבִּים יְדֵי חוּבְתָן. טוּמְטוּם וְאַנְדְּרוּגִינוּס – חִיבִין, וְאֵין מוֹצִיאִין אֶת הָרַבִּים יְדֵי חוּבְתָן. אַנְדְּרוּגִינוּס – מוֹצִיא אֶת מִינוֹ, וְאֵינוּ מוֹצִיא אֶת שְׁאֵינוּ מִינוֹ. טוּמְטוּם – אֵינוּ מוֹצִיא, לֹא אֶת מִינוֹ וְלֹא אֶת שְׁאֵינוּ מִינוֹ. וְכֵן מִי שֶׁחֲצִיו עֲבַד וְחֲצִיו בֶּן חוֹרִין – אֵינוּ מוֹצִיא לֹא אֶת מִינוֹ וְלֹא אֶת שְׁאֵינוּ מִינוֹ. נְשִׁים וְעַבְדִּים וְקִטְנִים – פְּטוּרִין, וְאֵין מוֹצִיאִין אֶת הָרַבִּים יְדֵי חוּבְתָן.

ה. הַתּוֹקַע וּמְתַעֲסֵק, וְהַתּוֹקַע וּמְתַלְמֵד, וְהַמְּלַמֵּד אֶת בְּנוֹ, וְהַמְּלַמֵּד אֶת תִּלְמִידוֹ, אִם כֶּן לְבוֹ – יֵצֵא, וְאִם לֹא – לֹא יֵצֵא. רוּעָה שֶׁהֲרַבִּין אֶת צֵאֲנוּ אַחֲרֵי בֵית הַכְּנֶסֶת, וְכֵן חוֹלָה שֶׁהִיָּה מְטָל אַחֲרֵי בֵית הַכְּנֶסֶת, וּמִי שֶׁהִיָּה בֵיתוֹ סְמוּךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת, וְשָׁמַע קוֹל שׁוֹפֵר, אוֹ קוֹל מְגִלָּה, אִם כֶּן לְבוֹ – יֵצֵא, וְאִם לֹא – לֹא יֵצֵא. אָף עַל פִּי שְׂזָה שָׁמַע וְזָה שָׁמַע, זֶה כֶּן לְבוֹ וְזֶה לֹא כֶּן לְבוֹ. זֶה שְׁכּוֹן לְבוֹ – יֵצֵא, וְזֶה שְׁלֹא כֶּן לְבוֹ – לֹא יֵצֵא, שְׁאֵין הַכֵּל הוֹלֵךְ אֶלָּא אַחַר כְּוֹנֵת הַלֵּב, שְׁנֹאמֵר (תְּהִלִּים י'): "תִּכְיֶן לְבָבְךָ תִּקְשִׁיב אֲזַנְךָ, וְאוֹמֵר (מְשָׁלִי כג): "תִּתְּנָה בְּנֵי לִבְךָ לִי וְעֵינֶיךָ דְּרַכִּי תִצְרְנָה" וגו'.

ו. וְעוֹד זֹאת הִיָּתָה יְרוּשָׁלַיִם יִתְרָה עַל יְבִנָּה, שְׁכָל עִיר שְׁרֹאָה וְשׁוֹמַעַת וְקַרְוּבָה, וְיִכּוּלָה לְבוֹא, שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים אֵלוּ בְּתוֹכָהּ –

פְּדַבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָה. וְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: "כִּף הֵינּוּ נוֹהֲגִין בִּבְנֵהּ!"

י. אֵין פּוֹחֲחִין מַעֲשֶׂרָה מַלְכוּת, וּמַעֲשֶׂרָה זְכוּרוֹת, וּמַעֲשֶׂרָה שׁוֹפְרוֹת. וְאָם אָמַר שְׁלֹשׁ שְׁלֹשׁ מִכְּלָם - יֵצֵא. אֵין מְזַכְרִין זְכוּרֵן וּמַלְכוּת וְשׁוֹפֵר שֶׁל פְּרַעֲנוֹת. מִתְחִיל בַּתּוֹרָה וּמַשְׁלִים בְּנִבְיָא. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: אִם הֵיטָה פְּרַעֲנוֹת שֶׁל עוֹבְדֵי גִלּוּלִים - מְזַכְרִין אוֹתָהּ בְּפִנֵּי עֲצָמָה. הַמִּתְחִיל - מִתְחִיל בְּשֵׁל תּוֹרָה, וּמְסִים בְּשֵׁל תּוֹרָה. אָמַר שֶׁל נְבִיאִים וְשֶׁל כְּתוּבִים בְּאֲמָצֵעַ. אֵין אוֹמְרִים מַלְכוּת עִם זְכוּרוֹת, וְלֹא זְכוּרוֹת עִם הַשׁוֹפְרוֹת, וְאָם אָמַר - לֹא אָמַר כְּלוּם, וְצָרִיךְ לְאוֹמְרָה שְׁנִיָּה.

יא. פְּקֻדוֹת כְּזָכוּרוֹת, שְׁנֹאֲמַר (בְּרֵאשִׁית כא): "וְהָ פִקְדֵי אֵת שְׂרָה" וְגו'. וְאָמַר (שְׁמוֹת ג): "פִּקְדֵי פִקְדֵי אֶתְכֶם" וְגו'. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: אוֹמְרֵן עִם הַזְּכוּרוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: לֹא יֹאמְרָה עִמָּהּ, זְכוּרֵן שֵׁישׁ עִמָּה תְרוּעָה, כְּגוֹן (וִיקְרָא כג): "זְכוּרֵן תְרוּעָה מִקְרָא קֹדֶשׁ". רַבִּי יוֹסִי אָמַר: אוֹמְרֵן עִם הַזְּכוּרוֹת וְעִם הַשׁוֹפְרוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: לֹא הֵיטָה אוֹמְרֵן אֲלֵא עִם הַזְּכוּרוֹת בְּלִבְד. תְרוּעָה שְׂאִין עִמָּה וְלֹא כְלוּם, כְּגוֹן (בַּמִּדְבָּר כט): "יּוֹם תְרוּעָה יְהִיָּה לְכֶם". רַבִּי יוֹסִי אָמַר: אוֹמְרָה עִם הַשׁוֹפְרוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: אֵינוּ אוֹמְרָה כָּל עֵקֶר. מַלְכוּת שֵׁישׁ עִמָּה תְרוּעָה, כְּגוֹן "תְרוּעַת מֶלֶךְ בּו". רַבִּי יוֹסִי אָמַר: אוֹמְרָה עִם הַמַּלְכוּת וְעִם הַשׁוֹפְרוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: לֹא הֵיטָה אוֹמְרָה אֲלֵא עִם הַשׁוֹפְרוֹת בְּלִבְד. (דְּבָרִים ו): "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד". (דְּבָרִים ד): "וַיְדַעַתְּ הַיּוֹם וְהַשַּׁבּוֹת אֵל לְבַבְךָ פִי ה' הוּא הָאֱלֹהִים וְגו', אַתָּה הָרֵאתָ לְדַעַת" וְגו'. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: אוֹמְרֵן עִם הַמַּלְכוּת. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: לֹא הֵיטָה אוֹמְרֵן כָּל עֵקֶר. (תְּהִלִּים מז): "זָמְרוּ לְאֱלֹהִים זָמְרוּ וְגו', כִּי מֶלֶךְ כָּל הָאָרֶץ

תּוֹקְעִין בָּהּ. וּבִבְנֵהּ - לֹא הֵיוּ תּוֹקְעִין אֲלֵא בְּבֵית דִּין בְּלִבְד.

ז. רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר צְדוּק אָמַר: אִם לֹא נִרְאָה בְּזַמְנוֹ - אֵין מְקַדְּשִׁין אוֹתוֹ, שְׁכַבְרֵן קֹדֶשׁוֹהוּ שְׁמִים. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אָמַר: אִם לֹא נִרְאָה בְּזַמְנוֹ - אֵין מְקַדְּשִׁין אוֹתוֹ, שְׁכַבְרֵן חֲדָשׁ שֶׁלְּפָנָיו קֹדֶשׁוֹ. שְׁמַעוֹן בֶּן הֶסְגֵן אָמַר: אִם בָּאוּ עַדִּים מִן הַמִּנְחָה וּלְמַעְלָה - תּוֹקְעִין הֵיוּ, אֲבָל אֵין מוֹסִיפִין קֶרֶבֶן עַד שֶׁיִּקְדְּשׁוּ הַחֲדָשׁ. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קֶרְחָה: דְּבָרִים אֵלוֹ הַתְּקִינֵן רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זְכַאי מִשְׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, לְכַשְׁיַבְנָה הַבַּיִת בְּמַהֲרָה יַחֲזִירוּ דְּבָרִים אֵלוֹ לְיוֹשְׁנָם.

ח. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר: כְּתִיב (וִיקְרָא כג): "שְׁבִתוֹן זְכוּרֵן תְרוּעָה מִקְרָא קֹדֶשׁ"; "שְׁבִתוֹן" - זֶה קֹדֶשֶׁת הַיּוֹם. "זְכוּרוֹן" - אֵלוֹ זְכוּרוֹת. "תְרוּעָה" - אֵלוֹ שׁוֹפְרוֹת. "מִקְרָא קֹדֶשׁ" - קֹדֶשׁוֹהוּ בְעִשִׁית מְלֹאכָה. אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָה: מִפְּנֵי מָה לֹא נֹאמַר "שְׁבִתוֹן" שְׁבוֹת! שְׁבוּ פִתַח הַכְּתוּב תְּחִלָּה?! אֲלֵא "שְׁבִתוֹן" - קֹדֶשׁוֹהוּ בְעִשִׁית מְלֹאכָה. "זְכוּרוֹן" - אֵלוֹ זְכוּרוֹת. "תְרוּעָה" - אֵלוֹ שׁוֹפְרוֹת. "מִקְרָא קֹדֶשׁ" - זֶה קֹדֶשֶׁת הַיּוֹם.

ט. מְקוּם שְׁנֵהֲגוּ לוֹמַר פְּדַבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָה אָמַר פְּדַבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָה, פְּדַבְרֵי רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אָמַר פְּדַבְרֵי רַבִּי יוֹחָנָן. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: קֹדֶשֶׁת הַיּוֹם עִם הַזְּכוּרוֹת. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: מָה מְצִינוּ בְּכָל מְקוּם אוֹמְרָה בְּאֲמָצֵעַ, אִף כָּאֵן אוֹמְרָה בְּאֲמָצֵעַ. רַבִּי אָמַר: מָה מְצִינוּ בְּכָל מְקוּם אוֹמְרָה בְּרַבִּיעִית, אִף כָּאֵן אוֹמְרָה בְּרַבִּיעִית. וְכִשְׁקֹדְשׁוֹ אֵת הַשְּׁנָה בְּאוֹשָׁא, בַּיּוֹם הָרֵאשׁוֹן עֵבֶר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָא, וְאָמַר פְּדַבְרֵי רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: לֹא הֵינּוּ נוֹהֲגִין כֵּן בִּבְנֵהּ. בַּיּוֹם הַשְּׁנִי עֵבֶר רַבִּי חֲנִינָא בְנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי, וְאָמַר

מִתְפַּלְלִים שְׁבַע, וּמִתְחִיל בְּשֵׁל שַׁבַּת, וּמְסִים בְּשֵׁל שַׁבַּת, וְאוֹמְרִים קִדְשַׁת הַיּוֹם בְּאֶמְצַע. אָמְרוּ בֵּית הַלֵּל לְבֵית שְׁמַאי: וְהֵלֵא בְּמַעֲמַד פְּלִכְס, זְקַנֵּי בֵּית שְׁמַאי, יָרַד חוֹנֵי הַקֶּטָן וְאָמַר שְׁבַע, וְאָמְרוּ לוֹ כָּל הָעַם: 'נַחַת רוּחַ יְהִיָּה לָךְ!' אָמְרוּ לָהֶם בֵּית שְׁמַאי: מִפְּנֵי שֶׁהֵיָתָה שְׁעָה רְאוּיָה לְקַצֵּר. אָמְרוּ לָהֶם בֵּית הַלֵּל: אֵילוּ הֵיָתָה שְׁעָה רְאוּיָה לְקַצֵּר - הָיָה לוֹ לְקַצֵּר בְּכֻלָּם!

יד. רַבֵּן גַּמְלִיאֵל אוֹמַר: שְׁלִיחַ צְבוּר מוֹצִיא אֶת הַרְבִּים יְדֵי חוֹבְתָן. וְחַכְמִים אוֹמְרִים: כָּל אֶחָד וְאֶחָד מוֹצִיא אֶת עַצְמוֹ. אָמְרוּ לוֹ: אִם כֵּן, לָמָּה מִתְפַּלְּלִין כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְעַצְמוֹ? אָמַר לָהֶן: מִפְּנֵי שֶׁשְּׁלִיחַ צְבוּר מְתַקֵּן אֶת עַצְמוֹ. אָמַר לָהֶם: אִם כֵּן, לָמָּה מוֹרִידִין אוֹתוֹ לְפָנֵי הַתְּבָה? אָמְרוּ לוֹ: לְהוֹצִיא אֶת מִי שְׂאִינוּ יוֹדֵעַ. אָמַר לָהֶם: כִּשְׁם שֶׁהוּא מוֹצִיא אֶת מִי שְׂאִינוּ יוֹדֵעַ - כִּךָּ הוּא מוֹצִיא אֶת מִי שְׂיוֹדֵעַ.

מִסְכַּת תְּעֻנֵּית פֶּרֶק רֵאשׁוֹן

א. שׁוֹאֲלִין אֶת הַגְּשָׁמִים עַד שִׁיֵּצֵא נִיסָן, שְׁנֵאמַר (יֹאֵל ב, כג): 'וַיִּזְרַד לָכֶם גֶּשֶׁם מִזְרָה וּמִלְקוֹשׁ בְּרֵאשׁוֹן'; דְּבַרְי רַבִּי מֵאִיר. וְחַכְמִים אוֹמְרִים: יוֹרָה בְּמִרְחֻשׁוֹן וּמִלְקוֹשׁ בְּרֵאשׁוֹן. אָמַר לָהֶם רַבִּי מֵאִיר: הַוּאֵיל וְאֵילָן עוֹשֶׂה פְרוֹת לְשָׁנִים עֶשֶׂר, וְתַבּוּאָה לְשֵׁשׁ חֳדָשִׁים, מֵה מְצִינוּ בְּאֵילָן שְׁנֵאמַר בּו (יְחִזְקֵאל מו, יב): 'לְחֻדְשֵׁי יָבֵכֶר', אֵף תַּבּוּאָה לְחֻמְשָׁה עֶשֶׂר יוֹם, הָא לְמַדְתָּ, שְׁיֹרָה וּמִלְקוֹשׁ בְּרֵאשׁוֹן.

ב. מֵאִמְתִּי שׁוֹאֲלִין אֶת הַגְּשָׁמִים? מְשִׁהֲגִיעַ זְמַנָּה שֶׁל רְבִיעֵה, אִם הֵיָתָה שְׁנָה חֶסְרָה - נוֹתְנִין לָהּ חֶסְרוֹנָה, וְאִם לֹא - הוֹלְכִין אַחַר סִדְרָן; דְּבַרְי רַבִּי. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמַר: לְעוֹלָם הוֹלְכִים אַחַר סִדְרָן, אִם הֵיָתָה שְׁנָה מְעַבְרָת - נוֹתְנִין לָהּ עֲבוּרָה.

אֱלֹהִים" וְגו'. רַבִּי יוֹסִי אוֹמַר: שְׁתִּים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: אַחַת. וְשׁוּיָן בְּ"מִלְךְ עַל גּוֹיִם אֱלֹהִים יֵשֵׁב עַל כֶּסֶף קִדְשׁוֹ" שֶׁהוּא אַחַת. (תְּהִלִּים כד): "שָׂאוּ שְׁעָרִים רֵאשִׁיכֶם וְגו', מִי זֶה מֶלֶךְ הַכְּבוֹד ה' צָבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכְּבוֹד סֵלָה". רַבִּי יוֹסִי אוֹמַר: רֵאשׁוֹנִים - שְׁתִּים. שְׁנִיָּה - שְׁלֹשׁ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: רֵאשׁוֹנָה - אַחַת. שְׁנִיָּה - שְׁתִּים. זְכוּרוֹנוֹת הָאֲמֻרוֹת בְּעִנְיָה וּבְקִשָּׁה. רַבִּי יוֹסִי אוֹמַר: אוֹמְרִין כְּלָן כְּאַחַד. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: רֵאשׁוֹנִים בְּפָנֵי עֲצָמָן, וּשְׁנִיִּים בְּפָנֵי עֲצָמָן. שׁוֹפְרוֹת הָאֲמֻרוֹת בְּעִנְיָן גִּדְעוֹן וּבְעִנְיָן יְהוֹשֻׁעַ. רַבִּי יוֹסִי אוֹמַר: אוֹמְרִין כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּפָנֵי עֲצָמוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: הָאֲמֻרִין בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה - לְעַצְמָן. בְּשַׁעַת פְּקִידָה - לְעַצְמָן.

יב. סֵדֶר תְּקִיעוֹת, שְׁלֹשׁ שֶׁל שְׁלֹשׁ שְׁעוֹר תְּקִיעָה - כְּשֹׁלֵשׁ תְּרוּעוֹת. שְׁעוֹר תְּרוּעָה - כְּשֹׁלֵשׁ יְכַבּוֹת. שְׁמַע שֶׁשׁ תְּקִיעוֹת וְשֶׁשׁ תְּרוּעוֹת, אֶפְלוּ בְּסֵרוּגִין, אֶפְלוּ כָּל הַיּוֹם כְּלוּ - יֵצֵא. שְׁמַע תְּקִיעָה מְזֵה וְתִקְיעָה מְזֵה, וְתְרוּעָה מְזֵה, תְּקִיעָה מְזֵה וְתְרוּעָה מְזֵה, אֶפְלוּ בְּסֵרוּגִין, אֶפְלוּ כָּל הַיּוֹם כְּלוּ - יֵצֵא. שְׁמַע תְּקִיעוֹת וּבְרִכּוֹת, בֵּינן שֶׁהַקְּדִים תְּקִיעוֹת לְבְרִכּוֹת, וּבֵינן שֶׁהַקְּדִים בְּרִכּוֹת לְתִקְיעוֹת - יֵצֵא. תִּקַּע וְהִרִיעַ, וְתִקַּע וְחִזַּר, וְהִרִיעַ וְתִקַּע - אֵין בְּיָדוֹ אֵלָא אַחַת. תִּקַּע וְהִרִיעַ, וְתִקַּע בְּנִשְׁמִיָּה אַחַת - לֹא יֵצֵא. מִתְלַמְּדִים לְתִקּוּעַ בְּשַׁבַּת, וְאֵין מְעַכְבִּין אֶת הַנְּשִׁים, וְאֵת הַקְּטַנִּים מִלְתַּקַּע בְּשַׁבַּת, וְאֶפְלוּ בְּיוֹם-טוֹב.

יג. יוֹם-טוֹב שֶׁל רֵאשׁ הַשְּׁנָה שֶׁחָל לְהִיּוֹת בְּשַׁבַּת. בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: מִתְפַּלֵּל עֶשֶׂר, וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: מִתְפַּלֵּל תְּשַׁע. יוֹם-טוֹב שֶׁחָל לְהִיּוֹת בְּשַׁבַּת, בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: מִתְפַּלֵּל שְׁמוֹנֶה, וְאוֹמַר שֶׁל שַׁבַּת בְּפָנֵי עֲצָמָה וְשֶׁל יוֹם-טוֹב בְּפָנֵי עֲצָמָה, וּמִתְחִיל בְּשֵׁל שַׁבַּת. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים:

ג. איזו היא רביעה ראשונה? הבכירה בשלשה, בינונית בשבעה בו, אפלה בשבעה עשר בו; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: בשבעה, ובשבעה עשר, ובעשרים ושלשה. רבי יוסי אומר: בשבעה עשר, ובעשרים ושלשה, ובראש חדש כסליו. וכן היה רבי יוסי אומר: אין היחידים מתעניין עד שיגיע ראש חדש כסליו.

ד. איזו היא רביעה שנייה? משהגיע זמנה של רביעה; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: משתדד רביעה. רבי יוסי אומר: כל התלוי ברביעה - משתגיע זמנה של רביעה, וכל שאין תלוי ברביעה - משתדד רביעה שנייה. רבן שמעון בן גמליאל אומר: גשמים שירדו שבעה ימים זה אחר זה - אתה מונה בהן רביעה ראשונה. שנייה ושלישית ולא פסקו - יש בהן כדי רביעה שנייה. כמה גשמים יורדין, ויהא בהן כדי רביעה? מלא כלי של שלשה טפחים; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: ראשונה - טפח. שנייה - טפחים. ורביעה - שלשה טפחים. אמר רבי שמעון בן אלעזר: אין לה כל טפח וטפח שיורד מלמעלה, שאין הארץ פולטת כנגדו טפחים. וכן הוא אומר (תהלים מב, ח): "תהום אל תהום קורא וגו', למה נקרא רביעה? שרובעת את הארץ.

ה. כשאמרו 'אסור במלאכה', לא אמרו אלא בעיר, אבל בדרך מתר, כיצד? יוצא לדרך - נועל, נכנס לעיר - חולץ. וכשאמרו: 'אסור ברחיצה' לא אמרו אלא כל גופו, אבל פניו ידיו ורגליו - מתר. וכן אתה מוצא במגדה ואבל. כל שאמרו 'אוכלין ושותין מבעוד יום' - אסורין במלאכה, ברחיצה, ובסיכה, בנעילת

הסנדל, בתשמיש המטה, היום אסור במלאכה, והלילה מתר. מנין שהיום הולך אחר הלילה? שנאמר (אסתר ד, טז): "לך כנוס את כל היהודים" וגו'¹², כל אלו שאמרו 'אוכלין ושותין משחשכה' - מתרין במלאכה, ברחיצה, ובסיכה, ובנעילת הסנדל, בתשמיש המטה, אוכלין ושותין עד שייעלה עמוד השחר; דברי רבי. רבי אלעזר בן רבי שמעון אומר: עד קרות הגבר. ישן ועמד - אסור מיד. כל אלו שאמרו: 'אסורין בנעילת הסנדל' - יצא מן הפרך - נועל. הגיע לפרך - חולץ. וכן אתה אומר במגדה ואבל.

ו. איזהו יחיד? רבי שמעון בן אלעזר אומר: לא כל הרוצה לעשות עצמו יחיד - עושה, עצמו תלמיד חכם - עושה, אלא כל שמגוהו בית דין פרנס על כך, שארע להם צער ונזקק להם. רבן שמעון בן גמליאל אומר: במה דברים אמורים? בדבר של שבח, אבל בדבר של צער - עושה, וזכור לטוב, שאין שבח הוא לו אלא צער הוא לו.

ז. רבי שמעון בן אלעזר משום רבי מאיר, וכן היה רבי דוסא אומר כדבריו: חצי תשרי, מרחשון, וחצי כסלו - זרע. חצי כסלו, וטבת, ושבט - חרף. חצי שבט, ואדר, וחצי ניסן - קר. חצי ניסן, איר, וחצי סיון - קציר. חצי סיון, תמוז, וחצי אב - קיץ. חצי אב, אלול, וחצי תשרי - חם. רבי יהודה היה מונה מרחשון. רבי שמעון מונה מתשרי.

ח. סדר תעניות כיצד? מוציאין את התבה לרחובה של עיר, ונותנין עליה אפר מקלה, ולא היו מתעלפין עליה, אלא אחד יושב ומשמרה כל היום. זקן שבהם אומר לפנייהם דברי כבושין: בני! יתביש אדם

¹² וישם כתוב: "דנוכו עליו ואל תאכלו ואל תשתו שלשת ימים לילה ויום" - משמע שהלילה בא לפני היום.

מחברו ואל יתביש אדם ממעשיו, מוטב יתביש אדם מחברו וממעשיו, ואל יהא הוא ובניו נעצבין ברעב, וכן הוא אומר (ישעיה נח, ג): "למה צמנו ולא ראית, ענינו נפשנו ולא תדע"; מה הוא משיבו? - "הן ביום צמכם" וגו'. אדם שיש בידו עברה ומתודה, ואינו חוזר בה, למה הדבר דומה? לאדם שתופש שרץ בידו וטובל, שאפילו טובל בכל מימות שבעולם - לא עלתה לו טבילה. זרקו מידו, כיון שטבל בארבעים סאה - מיד עלתה לו טבילה, שנאמר (משלי כח, יג): "ומודה ועזב ירחם", ואומר (איכה ג, מא): "נשא לכבנו אל כפים אל אל בשמים".

ט. אומר לפנייהם עשרים וארבע ברכות, שמונה עשרה שבכל יום, ושש היו מוסיפין. על השביעית הוא אומר: "ברוך מרחם על הארץ". משום סומכוס אמרו: "ברוך משפיל הרמים", ואותן שש היכן אמרן? בין גואל ישראל ל'רופא חולים'. ומאריך בגאולה, והן עונין אחריו. עונין 'אמן' על כל ברכה וברכה, וכך היו נוהגין בגבולין, אבל במקדש היו אומרין: "ברוך אתה ה' אלהי ישראל מן העולם ועד העולם ברוך גואל ישראל", ולא היו עונין אחריו 'אמן', וכל כך למה? לפי שאין עונין אמן במקדש! מנין שאין עונין אמן במקדש? שנאמר (נחמיה ט, ה): "קומו ברכו את ה' אלהיכם מן העולם עד העולם, ויברכו את שם כבודך ומרומם על כל ברכה ותהלה" - 'על כל ברכה וברכה תן לו תהלה'.

י. על הראשונות הוא אומר: "ברוך ה' אלהי ישראל מן העולם ועד העולם, ברוך גואל ישראל", והן עונין אחריו: "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד". וחזן הכנסת אומר להם: "תקעו הכהנים, תקעו!" וחוזר ואומר להם: "מי שענה

את אברהם בחר המוריה, הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה". והן תוקעין ומריעין ותוקעין. ועל השניה הוא אומר: "ברוך ה' אלהי ישראל מן העולם ועד העולם ברוך זוכר הנשכחות". והן עונין אחריו: "ברוך שם כבוד מלכותו". וחזן הכנסת אומר להם: "הריעו בני אהרן, הריעו!", וחוזר ואומר להם: "מי שענה את אבותינו על ים סוף, הוא יענה אתכם, וישמע קול צעקתכם ביום הזה". תוקעין ומריעין ותוקעין אחת. וכן בכל ברכה וברכה, באחת אומר: 'תקעו', ובאחת אומר: 'הריעו', עד שיגמר את הברכות כלן. וכך הנהיג רבי חלפתא בצפורי, ורבי חנינא בן תרדיון בסכני, וכשפא הדבר אצל חכמים, אמרו: לא היו נוהגין כן אלא בשערי מזרח ובהר הבית בלבד.

מסכת תענית פרק שני

א. ארבעה משמרות עלו מן הגולה: ידעיה, חרום, פשחור ואימר. עמדו וביאים שבירושלים, וחלקום והעמידום עשרים וארבעה משמרות, ובללום, והטילום לתוך הקלפי, ובא ידעיה ונטל חמש והוא - הרי כאן שש. בא חרום ונטל חמש והוא - הרי שש. בא פשחור ונטל חמש והוא - הרי שש. בא אימר ונטל חמש והוא - הרי כאן שש. וכך התנו עמהם הנביאים, שאפילו יהויריב ראש משמרות עולה מן הגולה - לא ידחה ידעיה ממקומו, אלא ידעיה עקר ויהויריב טפל לו. עמדו ראשי משמרות, וקבעו את עצמן בבתי אבות.

ב. כל משמר שיש בו ארבעה, חמשה, ששה, שבעה, שמונה, תשעה. משמר שיש בו ארבעה - שלשה מקריבין שני ימים, ואחד מקריב יום אחד. משמר שיש בו חמשה - שלשה מקריבין שני ימים, ושנים מקריבין יום אחד. משמר שיש בו

אומר אני, אסור לשנות יין לעולם, אבל מה אעשה? שתקנתו קלקלתו.

ה. אנשי משמר ואנשי מעמד - אסורין לספר ולכבס, בין משחרב הבית ובין עד שלא חרב הבית. רבי יוסי אומר: משחרב הבית מתרין, מפני שאכל הוא להם! יום שני וחמישי הוחזרו לתענית צבור, ובהן בתי דינים יושבין בעירות, ובהן נכנסין לבתי כנסיות וקורין, ובהן מקדימין למקרא מגלה.

ו. מה בין תענית צבור לתענית יחיד? תענית צבור - אוכלין ושותין מבעוד יום, מה שאין כן בתענית יחיד. תענית צבור - אסורין במלאכה, ברחיצה ובסיכה, ובנעילת הסנדל ובתשמיש המטה, מה שאין כן בתענית יחיד. תענית צבור - נכנסין לבתי כנסיות, מה שאין כן בתענית יחיד. תענית צבור - מוציאין את התבה לרחובת של עיר, מה שאין כן בתענית יחיד. תענית צבור - מתפללין עשרים וארבע ברכות, מה שאין כן בתענית יחיד. תענית צבור - כהנים נושאים כפיהם, ארבע פעמים ביום, מה שאין כן בתענית יחיד. תענית צבור - אין מפסיקין לימים טובים הפתובים במגלה, מה שאין כן בתענית יחיד. מעשה וגזרו תענית בחנכה בלוד, וירד רבי אליעזר ורחץ, רבי יהושע וספר. ואמר להם: "צאו והתענו על מה שהתעניתם". כל זמן שהיה רבן גמליאל קים - היתה הלכה נוהגת כדבריו, לאחר מיתתו של רבן גמליאל - בקש רבי יהושע לבטל את דבריו. עמד רבי יוחנן בן נורי על רגליו, ואמר: 'חזי אנא, בטר רישא גופא אזיל, כל זמן שהיה רבן גמליאל קים - היתה הלכה נוהגת כדבריו, עכשו שמת, אתם מבקשים לבטל את דבריו? אמר רבי יהושע: 'אנו שומעין לך! נקבעה הלכה כדברי רבן גמליאל, ולא ערער אדם על דבריו.

ששה - חמשה מקריבין חמשה ימים, ואחד מקריב שני ימים. משמר שיש בו שבעה - כל אחד ואחד מקריב יומו. משמר שיש בו שמונה - ששה מקריבין ששה ימים, ושנים מקריבין יום אחד. משמר שיש בו תשעה - חמשה מקריבין חמשה ימים, וארבעה מקריבין שני ימים. יש מהן שקבעו עצמן לעולם: הפא בשבת - פא בשבת לעולם. לאחר השבת - לאחר השבת לעולם. יש מהן שמגדילין פעם אחת בחדש, יש מהן שמגדילין פעם אחת בשבת, יש מהן שמגדילין פעם אחת בשבוע, ויש מהם שמגדילין בכל שבוע ושבוע.

ג. כל שמכיר את משמרתו ואת בית אב שלו, והוא מבתי אבות קבועין - אין אסור אלא אותו יום בלבד. כל שמכיר את משמרתו ואין מכיר את בית אב שלו, והוא מבתי אבות קבועין - אסור כל אותה שבת. כל שאין מכיר, לא את משמרתו, ולא את בית אב שלו, והוא מבתי אבות קבועין - אסור כל חדש. רבי אומר: אומר אני, שיהא זה אסור לעולם, אלא שתקנתו קלקלתו.

ד. מפני מה אמרו אנשי משמר מתרין לשנות יין בלילות, אבל לא בימים? שפא תכבד העבודה על אנשי בית אב, ויבאו ויסיעו להן. ומפני מה אמרו אנשי בית אב לא ביום ולא בלילה? מפני שהן עסוקין תמיד בעבודה. מכאן אמרו: כל כהן שמכיר משמרתו, ומשמרת בית אב שלו, ויודע שפתי אבותיו קבועין שם - אסור לשנות יין כל אותו היום. מכיר משמרתו, ואינו מכיר משמרת בית אב שלו, ויודע שפתי אבותיו קבועין שם - אסור לשנות יין כל אותה שבת. אין מכיר משמרתו, ואין מכיר משמרת בית אב שלו, ויודע שפתי אבותיו קבועין שם - אסור לשנות יין כל השנה. רבי אומר:

לה, כא): "וישלח אליו מלאכים לאמר, מה לי ולך מלך יהודה, לא עליך אתה היום כי אל בית מלחמתי, ואלהים אומר לבהלני, חדל לך מאלהים אשר עמי ואל ישחיתך, ולא הסב יאשיהו פניו ממנו כי להלחם בו התחפש וגו'. וירו הירים למלך יאשיהו וגו', היו מתאבלין על יאשיהו וגו', ויקונן ירמיהו על יאשיהו, היכן פרושו של דבר? (איכה ד, כ): "רוח אפינו משיח ה'" וגו'. ועל כלם, אין מתריעין עליהן אלא באותה הפרכיא בלבד, היה בסוריא - אין מתריעין עליהן.

יא. עיר שהקיפוה עובדי כוכבים או נהר, ואחד ספינה המטרפת בים, ואחד יחיד שנודרף מפני עובדי כוכבים, או מפני לסטים ורוח רעה, על כלן - יחיד רשאי לסגף עצמו בתענית - שלא לשבר את כחן. וכן היה רבי יוסי אומר: אין היחיד רשאי לסגף את עצמו בתענית ויצטרף לבריות, ואין הבריות מרחמות עליו. שאלו את רבי אליעזר: עד היכן גשמים יורדין, ויתפללו שלא ירדו? אמר להם: כדי שיעמד אדם בקרן אפל וישכשך רגלו במים. מעשה ואמרו לחסיד אחד: 'התפלל וירדו גשמים!' התפלל וירדו גשמים. אמרו לו: 'כשם שהתפללת שירדו גשמים, כך התפלל שילכו להם'. אמר להם: 'צאו וראו, אם עומד אדם בקרן אפל וישכשך רגלו במים'. אנו מתפללין שלא ירדו גשמים, אבל בטוחים אנו שאין המקום מביא מבול לעולם, שנאמר (בראשית ט, טו): 'ולא יהיה עוד המים למבול' וגו'. (ישעיה נד, ט): 'כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי' וגו'. רבי מאיר אומר: מבול של מים אין מביא - אבל מבול של אש ושל גפרית יש, כדרך שהביא על הסדומיים שנאמר (בראשית יט, כד): 'וה' המטיר על סדום' וגו'. רבי יהודה אומר: מבול של כל בשר - אין מביא, אבל מבול של יחידים יש. כיצד?

ז. הימים האלה הכתובין במגלת תענית, לפנייהם ולאחריהם אסורין. בשבתות וימים טובים - הם אסורין, לפנייהם ולאחריהם מותרין. ומה הפרש בין זה לזה? הללו דברי תורה, ודברי תורה אין צריכים חזוק. והללו דברי סופרין, ודברי סופרין צריכין חזוק! אבא יוסי בן דוסאי אומר משם רבי יוסי הגלילי: נשבע שיתענה בערב שבת - הרי זה שבועת שקר.

ח. ותשעה באב שחל להיות בערב שבת, אוכל אדם כפיצה ושותה אדם כפיצה, כדי שלא יכנס לה כשהוא מענה; דברי רבי יהודה. רבי יוסי אומר: הרי זה מתענה ומשלים. אמר לו רבי יוסי: אי אתה מודה בתשעה באב שחל להיות אחר השבת, שאוכלין ושותין מבעוד יום, מה לי נכנס לה מענה, מה לי יוצא הימנה מענה? אמר לו: לא! אם אמרת בזה, שאוכלין ושותין כל היום, תאמר בזה, שאין אוכלין ושותין אלא משחשכה?

ט. כשם שמתריעין על הגשמים בשאר שני שבוע - כך מתריעין עליהם בשביעית מפני פרנסת אחרים. מתריעין על האילנות בפרס הפסח, על הבורות ועל השיחין ועל המערות, אפילו בפרס החג. ועל כלן, אם אין להם מים לשתות - מתריעין עליהן מיד, ואיזהו מיד שלהן? יום שני וחמישי ושני. ועל כלן, אין מתריעין עליהן אלא באפרכיא שלהן.

י. אספרה, בזמן שיש בה מיתה - מתריעין עליה, בזמן שאין בה מיתה - אין מתריעין עליה, מתריעין על הגובאי בכל שהוא, רבי שמעון בן אלעזר אומר: אף על החגב. חרב שאמרו, אין צריך לומר חרב שאינו של שלום, אלא אפילו חרב של שלום, שאין לך חרב של שלום יותר מפרעה נכה, ואף על פי כן נכשל בה המלך יאשיהו, שנאמר (דברי הימים ב-

נֶפֶל לַיִם, טְבַעָה סְפִינְתוֹ בַיָּם, וּמֵת - הָרִי
 הוּא מְבוּלוֹ. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: מְבוּל שֶׁל
 מַיִם - אֵין מְבִיא, אֲבָל מְבוּל שֶׁל דְּבַר
 לְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים לִימּוֹת הַמְּשִׁיחַ יֵשׁ,
 שְׁנֹאֲמַר (זְכַרְיָה יא, י'): "וְאָקַח אֶת מִקְלֵי
 אֶת נְעָם" וְגו'. מַהוֹ אוֹמֵר? - "וְתִפְרַר בַּיּוֹם
 הַהוּא".

יב. הַעֲבֵרוֹת וְהַמִּינִיקוֹת מִתְעַנִּים בְּתַשְׁעָה
 בָּאָב, וּבַיּוֹם הַכְּפוּרִים וּבְשֶׁלֶשׁ תַּעֲנִיּוֹת שֶׁל
 צָבוּר, וּשְׁאָר תַּעֲנִיּוֹת - לֹא הָיוּ מִתְעַנּוֹת,
 וְלֹא שִׁיעֲנַגּוּ אֶת עֲצָמָן בְּתַפְנוּקִין, אֲלֹא
 שְׂאוּכָלוֹת וְשׁוֹתוֹת כְּדֵי קִיּוֹם הַיּוֹלָד. מִי
 שֶׁהָיָה מִתְעַנֶּה עַל הַצָּרָה וְעַבְרָה, עַל
 הַחֻלְהָ וְנִתְרַפָּא - הָרִי זֶה מִתְעַנֶּה וּמְשָׁלִים.
 הַהוֹלֵךְ מִמְּקוֹם שְׂאִין מִתְעַנֵּן לְמְקוֹם
 שֶׁמִּתְעַנֵּן - הָרִי זֶה מִתְעַנֶּה עִמָּהֶם. מִמְּקוֹם
 שֶׁמִּתְעַנֵּן לְמְקוֹם שְׂאִין מִתְעַנֵּן - הָרִי זֶה
 מִתְעַנֶּה וּמְשָׁלִים. שִׁכַח וְאָכַל - אֵל יִתְרָאָה
 בְּפָנָי הַצָּבוּר, וְאֵל יִנְהַג עֲדוּנִין בְּעֲצָמוֹ,
 שְׁנֹאֲמַר (בְּרַאשִׁית מב, א): "וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב
 לְבָנָיו לְמָה תִּתְרָאוּ", אָמַר לָהֶם יַעֲקֹב
 לְבָנָיו: 'אֵל תִּתְרָאוּ עֲצָמְכֶם כְּשֶׁאַתֶּם שְׂבִיעֵי
 בְּפָנָי יִשְׁמַעֵאל, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְקַנְאוּ בְּכֶם.
 אֵיזְהוּ הַלֵּל הַגְּדוֹל? (תְּהִלִּים קלו, ב):
 "הוֹדוּ לַאלֹהֵי הָאֱלֹהִים, הוֹדוּ לְאֲדֹנָי
 הָאֲדוֹנִים" וְגו'.

<p>8</p> <p>ראשון Sunday</p>	<p>כג</p> <p>23</p>	<p>נץ החמה _____ 6:28 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:42 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:47 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 8:40 ב"ך: משלי ה-ו תוספתא: ביצה ב</p>	<p>אסרו חג, תלעומר</p> <p>עלות השחר _____ 5:16 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:06 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:23 שקיעה _____ 7:28 בבלי: הוריות ח ירושלמי: סנהדרין י</p>
<p>9</p> <p>שני Monday</p>	<p>כד</p> <p>24</p>	<p>נץ החמה _____ 6:26 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:42 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:47 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 8:41 ב"ך: משלי ז-ח תוספתא: ביצה ג</p>	<p>ט לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 5:14 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:06 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:23 שקיעה _____ 7:29 בבלי: הוריות ט ירושלמי: סנהדרין יא</p>
<p>10</p> <p>שלישי Tuesday</p>	<p>כה</p> <p>25</p>	<p>נץ החמה _____ 6:25 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:41 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:46 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 8:43 ב"ך: משלי ט-י תוספתא: ביצה ד</p>	<p>י לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 5:13 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:05 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:22 שקיעה _____ 7:30 בבלי: הוריות י ירושלמי: סנהדרין יב</p>
<p>11</p> <p>רביעי Wednesday</p>	<p>כו</p> <p>26</p>	<p>נץ החמה _____ 6:23 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:40 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:45 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 8:44 ב"ך: משלי יא-יב תוספתא: ראש השנה א</p>	<p>יא לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 5:11 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:04 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:21 שקיעה _____ 7:31 בבלי: הוריות יא ירושלמי: סנהדרין יג</p>
<p>12</p> <p>חמישי Thursday</p>	<p>כז</p> <p>27</p>	<p>נץ החמה _____ 6:22 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:39 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:45 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 8:45 ב"ך: משלי יג-יד תוספתא: ביצה ב</p>	<p>י"ב לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 5:10 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:03 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:21 שקיעה _____ 7:32 בבלי: הוריות יב ירושלמי: סנהדרין יד</p>
<p>13</p> <p>ששי Friday</p> <p>Candle Lighting 7:16 הדלקת הנרות</p>	<p>כח</p> <p>28</p>	<p>נץ החמה _____ 6:20 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:38 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:44 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 8:46 ב"ך: משלי טו-טז תוספתא: תענית א</p>	<p>י"ג לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 5:08 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:02 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:20 שקיעה _____ 7:33 בבלי: הוריות יג ירושלמי: סנהדרין טו</p>
<p>14</p> <p>שב"ק Shabbos</p> <p>Shabbos Ends 8:47 זמן מוצש"ק</p>	<p>כט</p> <p>29</p>	<p>נץ החמה _____ 6:19 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:37 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:43 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 8:47 ב"ך: משלי יז-יח תוספתא: תענית ב</p>	<p>שמיני מבה"ח, מחור חודש, י"ד לעומר, פרק א</p> <p>עלות השחר _____ 5:07 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:01 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:19 שקיעה _____ 7:34 בבלי: הוריות יד ירושלמי: סנהדרין טז</p>

מברכים חודש אייר המולד: זונטאג נאכמיטג, 37 מינוט און 5 חלקים נאך 4

דאס זאגן תהלים איז מסוגל צו ברענגען רעגן. "תהלים" איז די ראשי תיבות פון ל' מטר ה' שמים ת' שתה מ'ים.

(ספר המדות אות סג"ק ס"ק ר')